

ยุติธรรมชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม
: กรณีศึกษาอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร.ต.อ. ดร. ชวิษ สุตสาคร
พ.ต.ท. หญิง ดร. นฤดลภัสสร จักขุเดโชวินิชย์
นางสาวนิรมล ยินดี
นางสาววิลาสินี คิตการ
นายเพชร กัณฑ์นิล

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
สำนักงานศาลยุติธรรม
สำนักงานศาลยุติธรรม

รายงานวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยในกระบวนการยุติธรรม
สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ร่วมกับ
ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาแห่งคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ.2559

ยุทธธรรมชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม
: กรณีศึกษาอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร.ต.อ. ดร. ธวัช สุธาคร
พ.ต.ท. หญิง ดร. นฤตลภัสสร จักขุเดโชวิชย์
นางสาวนิรมล ยินดี
นางสาววิลาสินี คิตการ
นายเพชร กัณฑ์นิล

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
สำนักงานศาลยุติธรรม
สำนักงานศาลยุติธรรม

รายงานวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยในกระบวนการยุติธรรม
สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ร่วมกับ
ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาแห่งคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พ.ศ.2559

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับยุทธธรรมชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม กรณีศึกษา อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษายุทธธรรมชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ในพื้นที่อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ใน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) และได้ข้อสรุป ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐ มีกระบวนการ ร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ปัญหา ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน และร่วมประเมินผล โดยผ่านคณะกรรมการ กต.ตร. ที่มาจากท้องถิ่นซึ่ง ครอบคลุมเกือบทุกชุมชน 2) การทำงานแบบเครือข่าย โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมซึ่งมีสายข่าวตาสับ ประคองในการทำงานแบบเครือข่าย 3) การกระจายอำนาจ มีการตัดสินใจและการกระจายจุดให้บริการประชาชนไปยังบริเวณต่างๆ ของชุมชน (Zoning) เป็นผลให้การทำงานร่วมกันระหว่างเครือข่ายในชุมชนไม่เกิดความซ้ำซ้อนในการวางแผนนำไปสู่ประสิทธิภาพในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม 4) การสร้างบรรทัดฐานของสังคม/ค่านิยมมีการสนับสนุนตำรวจ ครูแด่(DARE) โดยส่งตำรวจไปอบรมเพื่อกลับมาสอนหรือถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้แก่นักเรียนในท้องถิ่น เพื่อเป็นกาให้ความรู้และรู้จักป้องกันปัญหาเสพติด) ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ประชาชนได้รับการคุ้มครองและดูแลความปลอดภัยจากเจ้าหน้าที่รัฐอย่างเท่าเทียมกัน และมีส่วนร่วมในการ ป้องกันการเกิดอาชญากรรม โดยมีสิทธิเข้าร่วมเป็นเครือข่ายยุทธธรรมชุมชนได้อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

ยุทธธรรมชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม สามารถนำไปปรับใช้กับชุมชนอื่นได้ ภายใต้ข้อจำกัดว่าต้องเป็นชุมชนที่มีโครงสร้างทางสังคมที่คล้ายคลึงกับอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา กล่าวคือ เป็นสังคมเกษตรกรรม มี ค่านิยมและบรรทัดฐานที่เข้มแข็ง มีความสัมพันธ์แบบพี่น้อง และเป็นชุมชนปิดหรือมีประชากรแฝงน้อย หากชุมชนอื่นที่มีบริบททางสังคมต่างจากที่กล่าวมา จะต้องมีการศึกษาการทำงาน ของเครือข่ายยุทธธรรมชุมชนในรูปแบบอื่น เนื่องจากยังคงไม่สามารถนำรูปแบบการทำงาน ของเครือข่ายยุทธธรรมชุมชน กรณีอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ไปปรับใช้กับสังคมเมืองได้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องบูรณาการ ด้านงบประมาณและด้านทรัพยากรให้เพียงพอต่อความต้องการเพื่อพัฒนายุทธธรรมชุมชนในรูปแบบอื่นต่อไป

คำสำคัญ : ยุทธธรรมชุมชน, การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญภาพ

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	7
1.3 ขอบเขตการศึกษา	7
1.4 คำถามการวิจัย	7
1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
1.6 ระเบียบวิธีการศึกษา	8
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
1.8 นิยามศัพท์ในการศึกษา	9

บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความหมายของเครือข่าย	12
2.2 แนวคิดเรื่องยุติธรรมชุมชน	19
2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับยุติธรรมชุมชน	27
2.4 แนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงความร่วมมือ	29
2.5 แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน	30
2.6 แนวคิดในการป้องกันอาชญากรรม	37
2.7 ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรม	38
2.8 ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์	39
2.9 ทฤษฎีการปราบปรามอาชญากรรม	42
2.10 ประวัติอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา	48
2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	56

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	59
3.1 การเก็บข้อมูล	59
3.2 ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง	59
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	60
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	60
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	61
3.6 การนำเสนอข้อมูล	61
บทที่ 4 ผลการศึกษา และอภิปรายผล	62
4.1 ผลการศึกษา	62
4.2 อภิปรายผล	72
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	77
5.1 สรุปผลการศึกษา	77
5.2 ข้อเสนอแนะ	79
5.3 ข้อจำกัดในการวิจัย	80
5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	80
บรรณานุกรม	81
ภาคผนวก	83
ภาพประกอบการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล	84
สรุปบทสัมภาษณ์	87
รายนามผู้ร่วมงานโครงการวิจัย	99

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ตารางแสดงสถิติการเกิดอาชญากรรมในอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ในปีงบประมาณ 2558 – 2559 ถึง 31 กรกฎาคม 2559	5

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย	8
ภาพที่ 2 การจัดโซนนิ่งในการดูแลพื้นที่และนาฬิกาอาชญากรรมภายในเขตอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา	67

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ในคริสต์ศตวรรษที่ 1970 เป็นทศวรรษแห่งการเปลี่ยนแปลงวิธีคิดด้านการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดซึ่งเดิมเน้นการลงโทษ (Punitive Justice) เพื่อยับยั้งผู้กระทำความผิด ป้องกันสังคมและเพื่อแก้แค้นทดแทนโดยตรงต่ออาชญากรรม ตามแนวคิดของยุติธรรมกระแสหลักต่อมากระแสการเคลื่อนไหวในสังคมโลกปรับเปลี่ยนวิธีคิดของกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักเพียงรูปแบบเดียวมาสู่การใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกหรือการยุติข้อพิพาทในทางอาญาบางประเภทด้วยวิธีการที่นำไปสู่ความสันติสุขในสังคมให้เกิดขึ้นอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งรู้จักกันในนามของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่ขับเคลื่อนจากสังคมโลกไปประเทศต่างๆ ตลอดถึงประเทศไทย ซึ่งแนวคิดของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ดังกล่าวจะเน้นการเรียกร้องให้ผู้กระทำความผิดชดเชยค่าเสียหาย แก่ใจฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและให้ผู้กระทำความผิดชดเชยเชิงสัญลักษณ์แก่สังคมด้วยการทำงาน (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย .2556:15) อันเป็นกระบวนการทัศน์ของกระบวนการยุติธรรมดั้งเดิม นอกจากแนวคิดยุติธรรมเชิงสมานฉันท์แล้วในห้วงเวลาดังกล่าว ได้มีแนวคิดยุติธรรมชุมชน (Community Justice) ซึ่งเป็นแนวคิดที่มองว่าอาชญากรรมเป็นปัญหาสังคมที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนซึ่งหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทุกหน่วยควรให้ความสำคัญกับการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนเป็นหลัก (Kurki.2000:235) แนวคิดยุติธรรมชุมชนเชื่อว่าอาชญากรรมมิใช่เป็นเพียงเรื่องทั่วไปหรือเป็นคดีความที่ต้องดำเนินการไปตามกระบวนการเท่านั้น แต่อาชญากรรมเป็นปัญหาสังคมที่มีผลกระทบต่อชีวิตผู้คนในชุมชน

ดังนั้น แทนที่จะให้ความสำคัญกับการ จับกุม การฟ้องร้องดำเนินคดี การลงโทษ และการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมภายหลังการเกิดอาชญากรรม ควรหันกลับมาเน้นการแสวงหาวิธีการป้องกันอาชญากรรม โดยให้ชุมชน ครอบครัว โรงเรียน และเพื่อนบ้าน (Kurki.2000:237-238) เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม แนวคิด ยุติธรรมชุมชนนี้ไม่ใช่เรื่องใหม่ เนื่องจาก President's Commission on Law Enforcement and Administration of justice (1967) ได้เสนอแนวคิดให้หน่วยงานตำรวจและราชทัณฑ์สร้างความใกล้ชิดกับชุมชน และให้หน่วยงานดังกล่าวทำงานร่วมกันได้

สำหรับประเทศไทย พบว่ามีการใช้ หลักชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม มีมาตั้งแต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ปรากฏหลักฐานสำคัญในกฎหมายตราสามดวงฉบับที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายลักษณะโจร มาตรา 114 (กาธร กำประเสริฐ .2526:34) ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เรียกว่า “โจรห้าเส้น” ซึ่งเป็นเรื่องของการออกกฎหมาย เกณฑ์ราษฎรให้ช่วยกันระงับการปล้นสะดม ซึ่งกฎหมายดังกล่าวปรากฏว่า “...เกิดเรื่องดีซึ่งวังราวปล้นสะดมขึ้น พวกญาติพี่น้องหรือมูลนายเพื่อนบ้านใกล้เคียง กลับช่วยกันปิดบังให้พ้นคดีมิได้ว่ากล่าวตักเตือนสั่งสอนพวกโจรมันจึงกำเริบ ที่จี่ รังกฎหมายแต่เดิมมาก็มีอยู่ ที่จะเอาบิดา พี่น้องของผู้ร้ายมาลงโทษด้วย ถ้าหากว่าผู้ร้ายปล้นขึ้นที่ใด ชาวบ้านใกล้เคียงภายในระยะ 3 เส้น 15 วา จะต้องช่วยกันจับกุมให้จงได้ ผู้ร้ายหนึ่ก็ต้องช่วยกันติดตามต่อไปถึงหมู่บ้านไหนที่ผู้ร้ายผ่าน ชาวบ้านข้างหน้าก็ต้องสมทบ บอกช่วยติดตามต่อไปอีก เพราะแม้ชาวบ้านหมู่แรกจะกลับบ้านกันแล้ว แต่ก็ยังมีพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องตามไป เช่น กำนัน พันนายบ้านและโ คยเฉพาะพวกนครบาลแล้วกฎหมายบังคับ บให้จับโจรจงได้ภายในสามวัน ... เนื่องจากผู้คนมีจำนวนน้อยไม่พอจับกุม จึงได้ออกกฎหมายใหม่เพิ่ม เป็นห้าเส้น...” (กาธร กำประเสริฐ.2526:34)

อย่างไรก็ตาม แนวคิดยุติธรรมชุมชนแบบดั้งเดิมของไทยได้ล่มสลายไปเมื่อมีการปฏิรูประบบ กฎหมายและระบบงานยุติธรรมตามแบบตะวันตก เมื่อ พ.ศ. 2434 ทำให้บทบาทหน้าที่ของชุมชนในการป้องกัน และควบคุมอาชญากรรมเริ่มถูกลดทอนความสำคัญกลายเป็นเพียง “ผู้รับบริการ ” กลับมาให้ความสำคัญ กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการทำหน้าที่ “ให้บริการ ” แทนอย่างเต็มรูปแบบ ส่งผลให้ชุมชนขาดพลังความเข้มแข็ง การจัดการกับอาชญากรรมที่เกิดขึ้น ต่อมากระทรวงยุติธรรมโดยกรมคุมประพฤติ จึงได้เริ่มนำโครงการ ตามรอยคนดี และ โครงการพลังเครือข่ายยุติธรรมชุมชนแก้ปัญหาอาชญากรรม มาใช้อันเป็นจุดเริ่มการกลับคืนมา อีกครั้งของแนวคิดยุติธรรมชุมชนในสังคมไทยร่วมสมัย (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย.2556:253-255)

การอำนวยความสะดวก การสร้างความเป็นธรรมและความสงบสุขในสังคมจึงเป็นภารกิจหลัก ที่สำคัญยิ่งของกระทรวงยุติธรรม ที่จะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนในทุกพื้นที่และทุกระดับ แต่ภารกิจ ดังกล่าวหากรัฐเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการแต่เพียงอย่างเดียวคงไม่สามารถบรรลุผลอย่างยั่งยืนได้ หัวใจสำคัญ ของความสำเร็จในการดำเนินการกิจดังกล่าวจึงอยู่ที่ชุมชน ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดได้สัมผัสมีส่วนได้ ส่วนเสีย กับความยุติธรรม ความเป็นธรรมและความสงบสุขของชุมชนนั้นๆ ได้มีโอกาสและมีช่องทางที่จะเข้ามา

มีส่วนร่วมกับภาครัฐในการแก้ปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง โดยมีโอกาสในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการและร่วมรับประโยชน์จากการแก้ปัญหาร่วมกันในลักษณะของการเป็นหุ้นส่วน

ด้วยเหตุนี้ กระทรวงยุติธรรมจึงได้จัดให้มีเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานของกระทรวงยุติธรรม ภายใต้ยุทธศาสตร์ “ยุติธรรมก้าวหน้า ประชามีส่วนร่วม ” (Justice for all, all for justice) อันจะเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายในการสร้างความเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐกับชุมชน ในการอำนวยความสะดวกยุติธรรม สร้างความเป็นธรรมและความสงบสุขในสังคมร่วมกัน โดยภาครัฐจะส่งเสริมการรวมตัวกันของประชาชนในลักษณะของเครือข่ายเพื่อทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่กับภาครัฐในการดำเนินการกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชุมชน และจะส่งเสริมให้เครือข่ายมีความเข้มแข็งสามารถจัดตั้งศูนย์ยุติธรรมชุมชนของตนเองขึ้น เพื่อเป็นกลไกในการร่วมกันสรรหาแนวทางที่จะทำให้ภาครัฐและภาคประชาสังคมร่วมกันสร้างสังคมที่ยุติธรรม กล่าวคือ เป็นสังคมที่ประชาชนได้รับความเป็นธรรมอย่างเสมอภาค ภายใต้กฎหมายอย่างถ้วนทั่ว และเป็นสังคมที่มีความสงบสุข ปราศจากอาชญากรรม อันจะเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน

ลักษณะการดำเนินงานของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนเป็นการดำเนินเครือข่ายโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีความสนใจสามารถร่วมกับกระทรวงยุติธรรมในการดำเนินกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของกระทรวงยุติธรรมและความสงบสุขให้กับชุมชน โดยกระทรวงยุติธรรมจะได้จัดให้มีการฝึกอบรมและเวทีในการแลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อให้ได้รับทราบถึงภารกิจและแนวทางในการรวมตัวกันเป็นเครือข่าย เพื่อร่วมกับกระทรวงยุติธรรมในการดำเนินกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน โดยสมาชิกของเครือข่ายที่มีความสนใจและความพร้อมจะสามารถร่วมกับภาครัฐในการจัดตั้งศูนย์ยุติธรรมชุมชนอันจะเป็นกลไกที่เป็นรูปแบบในการทำงานร่วมกับกระทรวงยุติธรรมในชุมชน และสามารถระดมทรัพยากรเพื่อเข้ารับการอบรมเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติการกิจเฉพาะด้าน ร่วมกับหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมในรูปแบบต่างๆ อาทิ อาสาสมัครคุมประพฤติ อาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและสายลับป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ป.ป.ง.) เป็นต้น

กระทรวงยุติธรรมได้สนับสนุนและดำเนินการในทุกวิถีทางที่จะนำภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดย (1) การเสริมสร้างศักยภาพในบทบาทด้านงานยุติธรรมที่สอดคล้องกับสภาพการของชุมชนอย่างเป็นระบบ ในลักษณะของหุ้นส่วนซึ่งจะทำให้ชุมชนสามารถดำรงบทบาทด้านงานยุติธรรมได้อย่างยั่งยืน และเป็น

แบบอย่างให้กับชุมชนใกล้เคียง (2) พัฒนากลุ่มข้าราชการที่เกี่ยวข้องและทีมงานยุติธรรมจังหวัด ให้ได้รับการพัฒนาสมรรถนะด้านกระบวนการทำงานกับชุมชนและระบบงานยุติธรรมชุมชน ควบคู่กับการปฏิบัติงานในชุมชนอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการทำงานร่วมกับชุมชนที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ดังกล่าว ไปผลักดันการพัฒนาระบบงานยุติธรรมชุมชนไปยังพื้นที่อื่นต่อไป (3) พัฒนาระบบงานยุติธรรมชุมชนด้วยการนำหลักวิชาการ ไปปฏิบัติการในชุมชนโดยมีการถอดบทเรียนและประสบการณ์ รวมทั้งการประเมินผลส่งผลให้เกิดองค์ความรู้ ในกระบวนการ วิธีการ และรูปแบบในการพัฒนาระบบงานยุติธรรมชุมชนที่เหมาะสม ทำให้การใช้จ่ายงบประมาณมีความคุ้มค่า และเป็นหลักประกันถึงความสำเร็จในการพัฒนาระบบงานยุติธรรมชุมชนในระยะต่อไป เนื่องจากการดำเนินการในลักษณะโครงการนำร่อง จะทำให้เกิดความชัดเจนในกระบวนการและรูปแบบตลอดจนการมีมาตรการที่จะป้องกันความเสี่ยงก่อนที่จะขยายผลไปยังพื้นที่อื่นๆ จึงเป็นการป้องกันการสูญเสียงบประมาณที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ และ (4) ทำให้เกิดองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการนำร่อง ผลจากการประเมิน โครงการและการมีอยู่ของระบบงานยุติธรรมในชุมชนจะเป็นข้อมูลในเชิงประจักษ์ที่จะนำไปสู่การผลักดันให้บังเกิดผลเป็นนโยบายระดับชาติต่อไป

การดำเนินการดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้เกิด “ศูนย์ยุติธรรมชุมชน ” ขึ้นมากมาย และมีการดำเนินการในลักษณะจังหวัดนำร่องพัฒนาระบบงาน ยุติธรรมชุมชน โดยทดลองดำเนินการในพื้นที่ 17 จังหวัด 36 ชุมชน ที่มีศักยภาพ มีความพร้อม และทุนทางสังคมอยู่แล้วมาเป็นจังหวัดนำร่องได้แก่ กรุงเทพมหานคร ปทุมธานี ระยอง ฉะเชิงเทรา สุรินทร์ ชัยภูมิ ขอนแก่น มหาสารคาม เชียงใหม่ ลำพูน น่าน พิชัยโลก กำแพงเพชร ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี และตรัง

บทบาทของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนมีความหลากหลายและสามารถแบ่งเป็นหลายระดับ ขึ้นอยู่กับความสนใจของแต่ละบุคคล และความพร้อมของเครือข่ายแต่ละแห่ง อาทิ บทบาทในการเป็นแนวร่วมของกระทรวงยุติธรรมในชุมชนที่จะ ร่วมมือกับกระทรวงยุติธรรมในการดำเนินกิจกรรมรูปแบบต่างๆ ที่เป็นการเสริมสร้างความยุติธรรม ความเป็นธรรม และความสงบสุขในชุมชน บทบาทในการช่วยเหลือดูแลให้คำแนะนำ และแก้ปัญหาในเบื้องต้นกับผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพหรือต้องการคำแนะนำเบื้องต้นทางด้านกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม บทบาทในการลดข้อพิพาทความขัดแย้งในชุมชน บทบาทในการป้องกันอาชญากรรม

ในชุมชน บทบาทในการแจ้งข่าว แจ้งเบาะแสและให้ความร่วมมือในงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ บทบาทในการเฝ้าระวังแจ้งข่าว แจ้งเบาะแสทางคดีความหรือการกระทำความผิดกฎหมายใดๆ

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาที่เกิดควบคู่กับสังคมมนุษย์ตั้งแต่โบราณจวบจนปัจจุบันและเป็นปัญหาหนึ่งที่เป็นบทบาทของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนที่จะทำหน้าที่ป้องกันอาชญากรรมและเป็นที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากเพราะเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนแล ะมีแนวโน้มที่ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ มีผลกระทบต่อความสงบสุขต่อเศรษฐกิจ สังคม ทำลายความสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม อาจกล่าวได้ว่าอาชญากรรมเป็นตัวทำลายสังคมที่ขาดความมั่นคงและเท่าที่พบมาในสังคมปัจจุบันยังไม่เคยพบเลยว่าปัญหาอาชญากรรมได้ทำประโยชน์ให้กับสังคมใด

ตารางที่ 1 ตารางแสดงสถิติการเกิดอาชญากรรมในอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ในปีงบประมาณ 2558 – 2559 ถึง 31 กรกฎาคม 2559

คดีกลุ่มที่ 1 ฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ (ภาพรวม)					
ประเภทความผิด	งบประมาณ พ.ศ. 2558		งบประมาณ พ.ศ. 2559 – ก.ค. 2559		
	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ	+ เพิ่ม – ลด
1. คดีฆ่าผู้อื่น (คดีอุกฉกรรจ์)	1	1	1	1	เท่า
2. ทำร้ายผู้อื่นถึงแก่ความตาย	1	1	0	0	- 1
3. พยายามฆ่า	1	1	1	1	เท่า
4. ทำร้ายร่างกาย	4	4	8	7	+ 4
5. ข่มขืนกระทำชำเรา	5	5	1	1	- 4

คดีกลุ่มที่ 2 ฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน (ภาพรวม)					
ประเภทความผิด	งบประมาณ พ.ศ. 2558		งบประมาณ พ.ศ. 2559 – ก.ค. 2559		
	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ	+ เพิ่ม – ลด
1. ชิงทรัพย์	1	1	0	0	- 1
2. วิ่งราวทรัพย์	0	0	0	0	0
3. ลักทรัพย์	13	13	3	3	- 10
4. กรรโชกทรัพย์	1	1	0	0	- 1
5. นื้อโกง	5	5	0	0	- 1

6. ยักยอกทรัพย์สิน	3	3	2	0	- 1
7. ทำให้เสียทรัพย์สิน	0	0	0	0	0
8. รับของโจร	0	0	0	0	0
9. ลักพาเรียกค่าไถ่	0	0	0	0	0
10. วางเพลิง	2	2	0	0	- 2

คดีกลุ่มที่ 3 ฐานความผิด พิเศษ					
ประเภทความผิด	งบประมาณ พ.ศ. 2558		งบประมาณ พ.ศ. 2559 – ก.ค. 2559		
	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ	+ เพิ่ม – ลด
1. พ.ร.บ ลิขสิทธิ์	0	0	2	2	+ 2
2. พ.ร.บ เลื่อยโซ่ยนต์	1	1	0	0	- 1
3. พ.ร.บ ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา	4	4	3	3	- 1

คดีกลุ่มที่ 4 ฐานความผิด ที่รัฐเป็นผู้เสียหาย					
ประเภทความผิด	งบประมาณ พ.ศ. 2558		งบประมาณ พ.ศ. 2559 – ก.ค. 2559		
	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ	+ เพิ่ม – ลด
ยาเสพติด					
- จำหน่าย/ครอบครองเพื่อจำหน่าย	22	22	10	10	- 12
- ครอบครอง	20	20	14	14	- 6
- เสพยาเสพติด	103	103	133	133	+ 30
อาวุธปืนและวัตถุระเบิด					
- อาวุธปืนธรรมดา	11	11	19	19	+ 8
การพนัน					
- สลากกินรวบ	14	14	17	17	+ 3
- การพนันอื่นๆ	84	84/143 คน	60	60/259 คน	- 24
พ.ร.บ คนเข้าเมือง	2	2	1	1	- 1
การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	103	103	81	81	- 22
โจรกรรมรถจักรยานยนต์	0	0	1	1	+ 1

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรอำเภอโนนสูง

จากสถิติดังกล่าวพบว่าอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนอำเภอโนนสูง คดีความผิดทางอาญา มีจำนวนน้อย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าชุมชนโนนสูง มีความปลอดภัยสูง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิธีการดำเนินการของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในการมีส่วนร่วมของชุมชนและเจ้าหน้าที่รัฐในการป้องกันและอาชญากรรมเพื่อเป็นต้นแบบที่ดีในการพัฒนาเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษายุติธรรมชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตเชิงประชากร

การวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มประชากรซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานีตำรวจ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องที่ อาสาสมัครตำรวจชุมชน อาสาสมัครป้องกันภัยพลเรือน (อปพร.) ตัวแทนสถานศึกษา ผู้ประกอบการ (เอกชน) คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารตำรวจ (กต.ตร.) และเครือข่ายยุติธรรมชุมชน

ขอบเขตเชิงพื้นที่

อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

1.4 คำถามของการวิจัย

ยุติธรรมชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเป็นอย่างไร

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

1.6 ระเบียบวิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงลักษณะหรือโครงสร้างของชุมชนที่สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดเครือข่าย ยุติธรรมชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ

1.6.2 ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบหรือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการ เครือข่ายยุติธรรมชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

1.6.3 ทำให้ทราบถึงลักษณะการทำงานของแต่ละภาคส่วน ได้แก่ ชุมชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการบริหารจัดการเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในชุมชน

1.6.4 ทำให้ทราบถึงลักษณะการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการบริหารจัดการ เครือข่ายยุติธรรมชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

1.6.5 ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการเครือข่ายยุติธรรม ชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปสู่การป้องกันและปรับปรุงแก้ไข

1.6.6 ทำให้ทราบถึงแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในการป้องกันและ ปราบปรามอาชญากรรม อันจะนำไปสู่การขยายผลเพื่อปรับใช้ในชุมชนอื่นๆ ต่อไป

1.8 นิยามศัพท์ในการศึกษา

ยุติธรรมชุมชน หมายถึง การป้องกันอาชญากรรมในรูปแบบต่างๆ และกิจกรรมต่างๆ ของ หน่วยงานทั้งหลายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาแบบดั้งเดิม ที่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในกระบวนการของรูปแบบหรือกิจกรรมนั้นๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชน ยุติธรรม ชุมชนจึงเป็นรากฐานสำหรับกิจกรรมใดๆ ที่ประชาชน องค์กรชุมชน ท้องถิ่นทั้งหลาย และระบบยุติธรรม ทางอาญาทำงานร่วมกัน เพื่อควบคุมอาชญากรรมและความไร้ระเบียบใดๆ ในชุมชน เป้าหมายสำคัญของ ยุติธรรมชุมชนอยู่ที่ชุมชนเปลี่ยนจากการให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาเป็นรายคดีเมื่อเหตุการณ์เกิ ดขึ้นแล้ว ด้วยการใช้กระบวนการทำงานที่ต้องพึ่งมืออาชีพมาตรฐาน และมีกระบวนการทำงานแบบทางการ มาเป็นการ

ให้ความสำคัญต่อหลักคุณธรรม ประเพณี และวัฒนธรรม และให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าผลประโยชน์รายบุคคล

เครือข่าย หมายถึง การที่กลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยงานต่างๆ ตกลงที่จะดำเนินงานร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ เป้าหมายร่วมกัน และมีกิจกรรมร่วมกันเอง เพราะเหตุว่าการดำเนินงานโดยเพียงลำพัง ไม่อาจเกิดผลสำเร็จหรือเกิดประโยชน์สูงสุดตามวัตถุประสงค์ได้

เครือข่ายยุติธรรมชุมชน หมายถึง ประชาชน กลุ่มคน หรือองค์กรในเทศบาลโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ที่สมัครใจเข้ามาประสานความร่วมมือกับกระทรวงยุติธรรมในการป้องกัน แก้ไข และเฝ้าระวังปัญหาอาชญากรรมในชุมชน และได้รับการแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชนเทศบาลโนนสูง

การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม หมายถึง การใช้มาตรการและวิธีการต่างๆ ที่จะไม่ให้เกิดอาชญากรรมขึ้น โดยอาจจำแนกออกเป็น การกำจัดต้นเหตุ การขจัดความปรารถนาที่จะกระทำความผิด และการขจัดช่วงโอกาสที่จะกระทำความผิด ซึ่งทั้งหมดนี้ถือเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เอกชน และประชาชนในการร่วมมือกัน ซึ่งถือว่าเป็นงานในหน้าที่ของตำรวจเป็นสำคัญ รวมตลอดถึงการใช้มาตรการต่างๆ ระวังเหตุการณ์ทำความผิด การจับกุม การควบคุมอาชญากรรม เพื่อป้องกันมิให้อาชญากรรมหวนกลับมากระทำความผิดอีก

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารและทบทวนวรรณกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเครือข่าย
ยุติธรรมชุมชนกับการป้องกันอาชญากรรม ดังนี้

2. 1 ความหมายของเครือข่าย

2.2 แนวคิดเรื่องยุติธรรมชุมชน (Community Justice)

2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับยุติธรรมชุมชน

2.3.1 ทฤษฎีการเสริมพลังและการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Empowerment and Participation)

2.3.2 ทฤษฎีหน้าต่างชำรุด (Theory of broken windows)

2.3.3 ทฤษฎีการแก้ปัญหา (Problem solving theory)

2.4 แนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงความร่วมมือ

2.5 แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.6 แนวคิดในการป้องกันอาชญากรรม

2.7 ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรม

2.8 ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ (Community Relations Approach)

2.9 ทฤษฎีการปราบปรามอาชญากรรม

2.10 ประวัติอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความหมายของเครือข่าย

การทำงานในรูปแบบเครือข่ายปัจจุบันนี้ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นแวดวงธุรกิจ ราชการ หรือองค์กรเอกชนต่างๆ ซึ่งมีผู้ที่ได้ให้ความหมายของคำว่าเครือข่ายไว้ อาทิ

เสรี พงศ์พิศ.(2548:8) ได้ให้ความหมายไว้ว่าขบวนการทางสังคมอันเกิดจากการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่ม องค์กร สถาบัน โดยมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และความต้องการบางอย่างร่วมกัน โดยที่สมาชิกของเครือข่ายยังคงความเป็นเอกเทศไม่ขึ้นต่อกัน

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ .(2543:28)ได้ให้ความหมายไว้ว่า การที่ปัจเจกบุคคล องค์กร หน่วยงาน หรือสถาบันใดๆ ได้ตกลงที่จะประสาน เชื่อมโยงเข้าหากันภายใต้วัตถุประสงค์หรือข้อตกลงอย่างใดอย่างหนึ่ง ร่วมกันอย่างเป็นระบบต้องมีการแสดงออกเป็นการลงมือกระทำร่วมกัน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า เครือข่าย หมายถึง การที่กลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยงานต่างๆ ตกลงที่จะดำเนินงานร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ เป้าหมายร่วมกัน และมีกิจกรรมร่วมกัน เพราะเหตุว่าการดำเนินงานโดยเพียงลำพังไม่อาจเกิดผลสำเร็จหรือเกิดประโยชน์สูงสุดตามวัตถุประสงค์ได้

การเกิดเครือข่าย

(1) เครือข่ายเกิดโดยธรรมชาติ

เครือข่ายประเภทนี้มักเกิดจากความเป็นเครือญาติ ความคิดและความเชื่อที่มีความคล้ายคลึงกันหรือประสบกับสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจเหมือนกันมาก่อน (สัมพันธ์ เศษะอิก และคณะ .2537) ซึ่งเครือข่ายประเภทนี้ อาจรวมกลุ่มกัน หรืออาจจะเป็นชมรมกันมาก่อน เมื่อมีจำนวนสมาชิกเพิ่มมากขึ้น จึงพัฒนาเป็นเครือข่าย เครือข่ายประเภทนี้มักจะใช้เวลานานในการก่อตัว แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็จะมีความยั่งยืนตลอดไป (รุ่งโรจน์ เพชรบรรณิน .2546:17) แต่อย่างไรก็ตาม เครือข่ายประเภทนี้จะมีน้อยมากในปัจจุบันเครือข่ายประเภทนี้จะเกิดขึ้นได้ต้องมีผู้นำ มีแกนนำ เชิงระดับต่ำ บลอยู่ในภูมิศาสตร์เดียวกัน หรือมีความสนใจร่วมกันในการทำกลุ่ม อาทิ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งเครือข่ายประเภทนี้จะมีพลังสูงมาก มีพลังทางปัญญา และทางสังคมที่ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันทำงาน มีเป้าหมายชัดเจนและมีหลักในการดำเนินงาน (เสรี พงศ์พิศ.2548:210)

(2) เครือข่ายเกิดจากการจัดตั้ง

สัมพันธ์ เตชะอิก และคณะ .(2537) ได้กล่าวไว้ว่า เครือข่ายจัดตั้งมักเป็นเครือข่ายที่เกิดจากความพร้อมและความต้องการของผู้นำ หรือได้รับการสนับสนุนจากภายนอก เช่น เป็นเครือข่ายที่เกิดจากรัฐเข้าไปเป็นผู้เริ่มต้น (state initiative) กล่าวคือ หน่วยงานรัฐเป็นผู้เริ่มต้นเข้าไปกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตระหนักในปัญหา สร้างความตื่นตัวที่จะรวมตัวกัน (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์.2543:6)

(3) เครือข่ายวิวัฒนาการ

รุ่งโรจน์ เพชรบุรณิน .(2546:18) ได้กล่าวไว้ว่า เครือข่ายวิวัฒนาการเป็นเครือข่ายที่ไม่ได้เกิดขึ้นโดยธรรมชาติแต่แรกและไม่ได้ถูกจัดตั้งโดยตรง แต่เป็นไปในลักษณะกระบวนการพัฒนา โดยเริ่มที่กลุ่มบุคคล / องค์กรมารวมกันในวัตถุประสงค์กว้างๆ ที่จะสนับสนุนกันและเรียนรู้ไปด้วยกันก่อน โดยอาจยังไม่ได้มีเป้าหมาย / วัตถุประสงค์รวมเฉพาะ อย่างใดอย่างหนึ่งที่ชัดเจน มีการจุดประกายความคิดจากภายนอกไม่ว่าจะเป็นการรับฟังหรือไปเห็นเครือข่ายอื่นแล้วเกิดคิดจะรวมตัวกัน

องค์ประกอบของเครือข่าย

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ .(2543:28) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของเครือข่ายไว้ 7 องค์ประกอบ ได้แก่

(1) การรับรู้มุมมองร่วมกัน (common perception)

สมาชิกที่เคยเข้าร่วมเครือข่ายต้องรับรู้ร่วมกันถึงเหตุผลการเข้าร่วมเครือข่าย มีความเข้าใจปัญหาและมีจิตสำนึกในการแก้ปัญหาร่วมกัน

(2) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (common vision)

เป็นการมองเห็นภาพของจุดมุ่งหมายในอนาคตร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม การมีเป้าหมายที่จะไปด้วยกัน จะทำให้การเคลื่อนไหวมีพลัง เกิดเอกภาพและช่วยลดความขัดแย้งทางความคิดได้ นอกจากนี้สมาชิกของเครือข่ายควรมีวิสัยทัศน์ย่อยที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของเครือข่ายด้วย

(3) การมีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน (mutual interest/ben Fits)

การรวมเป็นเครือข่าย ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน อาจจะเป็นผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงิน และไม่ใช่ตัวเงิน อาทิ เช่น ชื่อเสียง เกียรติยศ การได้รับการยอมรับ เป็นต้น ซึ่งถ้าหากสมาชิกเครือข่ายรู้สึกว่าจะไม่ได้รับผลประโยชน์อะไร จะทำให้สมาชิกเครือข่ายออกจากเครือข่ายในที่สุด

(4) การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (complementary relationship)

สมาชิกในเครือข่ายที่อยู่ร่วมกันแต่ละคนย่อมมีศักยภาพที่แตกต่างกัน บางคนอาจมีข้อบกพร่อง ดังนั้น เมื่ออยู่ร่วมกันเป็นเครือข่ายจึงเป็นการเสริมสร้างร่วมกัน

(5) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (All stakeholders participation)

การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายเป็นกระบวนการที่มีความลำดับในการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย สมาชิกของเครือข่ายต้องมีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ และร่วมกันทำ ซึ่งสถานะของสมาชิกเครือข่ายจึงควรเป็นความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน (Equal status) ในฐานะหุ้นส่วน (Partner) และความสัมพันธ์แนวราบ (Horizontal relationship) โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางเครือข่ายที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐกับชุมชน หน่วยงานภาครัฐต้องมีสถานะเท่าเทียมกับประชาชนในฐานะสมาชิกเครือข่ายเกี่ยวกับประชาชน

(6) การปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยน (Interaction)

การปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่ายก่อให้เกิดความร่วมมือผูกพันมากขึ้น ปฏิสัมพันธ์ต้องเป็นลักษณะการแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิก ไปด้วยกันในเครือข่าย ซึ่งลักษณะการแลกเปลี่ยนอาจจัดในรูปการประชุมสัมมนา เป็นต้น

(7) การพึ่งพิงร่วมกัน (Interdependence)

เนื่องจากสมาชิกเครือข่ายมีความจำกัดทั้งด้านทรัพยากร ความรู้ เวลาและคน สมาชิกจึงจำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย สมาชิกของเครือข่ายจึงไม่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างสมบูรณ์ด้วยตนเอง

ปัจจัยความสำเร็จของเครือข่าย

นายแพทย์ ธนา ประมุขกุล.(2546) ได้กล่าวถึงปัจจัยความสำเร็จของเครือข่ายว่าเกิดจากปัจจัย ดังนี้

(1) ความเข้าใจเครือข่ายที่สร้างขึ้นมีการล้มเลิกไปอย่างรวดเร็วโดยมิสา เหตุสำคัญจากการที่สมาชิกในเครือข่ายมีความเข้าใจไม่ตรงกันในเรื่องวัตถุประสงค์ตั้งแต่เริ่มต้นหรือเป็นความไม่เข้าใจในบทบาทของตนเอง หากสมาชิกไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ หรือพบว่าวัตถุประสงค์ไม่ต่างก็อาจถอนตัวออกไป เพราะเห็นว่าเครือข่ายไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้

(2) ความเป็นประชาธิปไตย ควรมีการเปิดโอกาสให้สมาชิกในเครือข่ายได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี เพื่อให้มีความคิดที่หลากหลาย ดังนั้นจุดเริ่มต้นที่จะให้ความแตกต่างทางความคิด ไม่เป็นความแตกแยก คือ ต้องให้เกียรติกัน ยอมรับความคิดเห็นของกันและกันซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกทั้งหลายได้เห็นทางเลือกอื่นๆ ที่นอกเหนือจากความคิดของตนเอง

(3) ความจริงใจ การทำงานเครือข่ายเน้นการประสานงานแนวนอนไม่ใช่สั่งการผู้ที่เข้ามาเป็นสมาชิกต้องเป็นด้วยความสมัครใจ และมีความจริงใจในการทำงาน ร่วมกัน โดยเห็นประโยชน์ร่วมกันตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ซึ่งบางครั้งผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นได้มาจากการเสียสละของสมาชิกด้วยกัน

(4) การจัดการ การจัดการเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เครือข่ายประสบผลสำเร็จ สำหรับการจัดการเครือข่ายที่มีสมาชิกที่หลากหลายมารวมกัน โดยอิสระ ปราศจากการสั่งการ การจัดการเครือข่ายที่ต้องมี คือ ความยืดหยุ่นในการจัดการให้ได้กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ที่เครือข่ายต้องประสานงานกับกลุ่มองค์กรภายนอก

(5) การสื่อสาร คือ ตัวกลางที่ทำให้เครือข่ายสามารถเชื่อมโยงติดต่อกันได้ เป็นที่ทราบกันดีว่าเครือข่ายที่มีประสิทธิผลไม่ควรเป็นการสื่อสารทางเดียว เพราะนั่นคือระบบสั่งการ การสื่อสารที่มีประสิทธิผลในเครือข่าย จะต้องมียุทธศาสตร์หลายช่องทาง เชื่อมโยงระหว่างสมาชิกกันเองได้โดยอิสระ คล่องตัว เพื่อเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันให้มากที่สุด

(6) การมีส่วนร่วมขององค์กรเครือข่าย ความเข้มแข็งหรือความคงอยู่ของเครือข่ายนั้น ขึ้นอยู่กับ การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายในทุกๆ กิจกรรมหรือขั้นตอนการดำเนินงาน ซึ่งได้แก่ การร่วมคิดวิเคราะห์ปัญหา ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน และร่วมประเมินผล

ข้อจำกัดและปัญหาของเครือข่าย

การจัดตั้งเครือข่ายแต่ละแห่งอาจมีทั้งประสบผลสำเร็จและล้มเหลว เครือข่ายบางแห่งอาจมีชื่อระบุไว้แต่ไม่ได้ดำเนินการอะไร เนื่องจากสมาชิกขาดความเข้าใจในวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของเครือข่าย หรือขาดการประสานความร่วมมือระหว่างกันทำให้เครือข่ายไม่สามารถที่จะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ซึ่ง เสรี พงศ์พิศ.(2548) ได้เสนอปัญหาที่เครือข่ายต่างๆ มักประสบดังนี้

- (1) ขาดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ทำให้สมาชิกในเครือข่ายไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ ไม่รู้ว่าจะไปในทิศทางใด
- (2) สมาชิกไม่เท่าเทียมกัน ทำให้คนบางกลุ่มข่มคนอื่น ยึดความคิดของตนเองเป็นหลัก ครอบงำผู้อื่น ไม่ฟังใคร
- (3) การครอบงำ บางกลุ่มองค์กรที่มีอิทธิพลมากกว่าทั้งทางความคิด หรือเงินอาจครอบงำกลุ่มองค์กรอื่นที่ด้อยกว่าทำให้สมาชิกเริ่มเบื่อ ไม่อยากร่วมวง
- (4) การรวมศูนย์และความเป็นราชการ การรวมศูนย์เป็นอันตรายเพราะถ้าผู้ประสานไม่เอาการเอางาน เครือข่ายจะทำอะไรไม่ได้และยังทำให้เกิดการตัดสินใจแบบรวมศูนย์
- (5) ความแตกต่างมากเกินไป มีความแตกต่างมากเกินไปในหมู่สมาชิก เช่น สมาชิกที่อยู่ในเมืองกับสมาชิกที่อยู่ในชนบท ท่างไกล ความแตกต่างของระดับการศึกษา ความแตกต่างของฐานะทางสังคมอาจทำให้เกิดการสื่อสารไม่เข้าใจ
- (6) ขาดปัจจัยหรือทุน แม้สมาชิกเครือข่ายอาจมีความตั้งใจและเสียสละสูง เสียสละเวลาในการมาประชุมแต่หากขาดปัจจัยเงินทุนก็อาจทำให้เกิดการคิดขัดได้ เพราะหากสมาชิกต้องออกค่าใช้จ่ายเองทุกอย่างคงเป็นไปได้
- (7) การใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อประโยชน์ของตนเอง สมาชิกบางคนมีโอกาสมากกว่า มีอำนาจมากกว่า อาจจะใช้ความเป็นเครือข่ายเพื่อเป็นประโยชน์ของตนเอง หรือใช้ทรัพยากรส่วนรวมเพื่อประโยชน์ของตนเอง

(8) การสื่อสารผิดๆ ในเครือข่าย เกิดขึ้นได้เพราะข้อจำกัดทางภาษาวิธีสื่อสาร เครื่องมือสื่อสาร เชิญประชุมแต่สมาชิกไม่ได้รับ ทำให้ขาดประชุมเกิดความเข้าใจผิดได้

(9) การแข่งขันระหว่างเครือข่าย เมื่อมีเครือข่ายที่คล้ายกันเกิดขึ้นหลายแห่ง ซึ่งมีการดำเนินงาน ที่คล้ายกัน เครือข่ายอาจได้รับผลกระทบ หากอีกเครือข่ายมีอิทธิพล มีทรัพยากรมากกว่าอาจดึงสมาชิก เครือข่ายอื่นเข้าร่วมเป็นเครือข่ายของตนหรือมีการครอบงำเครือข่ายอื่น

(10) การแทรกแซงขององค์กรผู้ให้ทุน เกิดขึ้นได้หากผู้ให้ทุนมีเงื่อนไขมากและถือสิทธิการ ให้ทุนในการแทรกแซง การทำงานของเครือข่าย

(11) การติดตามและประเมินผล เป็นประเด็นยุ่งยากสำหรับเครือข่าย แม้เครือข่ายที่ประสบ ผลสำเร็จมากที่สุด เพราะโครงสร้างเครือข่ายต่างจากโครงสร้างองค์กรธรรมดา หากมีการประเมินผลก็ยาก ที่จะกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของเครือข่าย โดยเฉพาะการประเมินเชิงปริมาณ

(12) ข้อจำกัดทางการเมืองโดยเฉพาะประเทศที่เป็นเผด็จการ หรือประชาธิปไตยไม่เต็มใบ ทำให้การทำงานเป็นไปด้วยความยากลำบากเพราะถูกเพ่งเล็งในการประชุม การจัดอบรม การควบคุมข้อมูล ข่าวสาร ทั้งจดหมาย วารสาร สิ่งพิมพ์ เป็นต้น

ลักษณะเครือข่าย

เครือข่ายชุมชนเป็นสายแห่งความสัมพันธ์ ทั้งทางตรงหรือทางอ้อมในระหว่างชุมชนด้วยกันเอง ทั้งที่อยู่ในชุมชนเดียวกัน และต่างชุมชน หรือระหว่างชุมชนกับกลไกรัฐ รวมทั้งองค์กรพัฒนาเอกชน

ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ ที่มนุษย์จะต้องมีการ แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันอย่างใดอย่างหนึ่ง และหากมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกัน อย่างต่อเนื่องจึงมักเรียกว่าเป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายชุมชน

ในหลักการของเครือข่ายชุมชน อาจเกิดขึ้นได้ใน 2 ประเภท คือ เครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ทั้งจากเครือญาติ ความเชื่อถือผู้นำ และเครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยการจัดตั้งของกลุ่มบุคคล ซึ่งมีรูปแบบของ ความสัมพันธ์ออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

(1) เครือข่ายความคิด เป็นเครือข่ายที่เน้นการทำงานในด้านความคิด ความรู้ หรือเทคนิคต่างๆ โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ด้วยวิธีการจัดอบรม สัมมนาเวที ชาวบ้าน เป็นต้น

(2) เครือข่ายกิจกรรม เป็นเครือข่ายที่เน้นการช่วยเหลือ ร่วมมือกันในการทำกิจกรรมซึ่งมักเป็นเครือข่ายภายในชุมชน

(3) เครือข่ายสนับสนุนทุน เป็นเครือข่ายที่มุ่งระดมทุนเพื่อดำเนินกิจกรรมแก้ไขปัญหาต่างๆ

การสร้างองค์กรชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ส่วนสำคัญอยู่ที่การสร้างโอกาสให้ชุมชนมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน โดยหวังผลความสำเร็จขององค์กรหนึ่งไปสู่อีกองค์กรหนึ่ง โดยผ่านเครือข่ายชุมชนที่มีการจัดตั้งอยู่แล้ว ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การวิเคราะห์ปัญหาร่วมกัน การประชุม ศึกษา ดูงาน การอบรม ฯลฯ

จากการเปรียบเทียบเครือข่ายชุมชนในหลายรูปแบบ ปรากฏผลว่า เครือข่ายกิจกรรมขยายตัวได้เร็วกว่าเครือข่ายความคิด เพราะชุมชนรับสิ่งที่มองเห็นอย่างเป็นรูปธรรมได้เร็วกว่าสิ่งที่เป็นามธรรม หากแต่เครือข่ายความคิดมีความทนกว่า เครือข่ายกิจกรรม และมีผลในระยะยาวได้ดีกว่า อีกทั้งเครือข่ายความคิดเป็นการมุ่งเน้นในเรื่องของการพัฒนาคนและกระบวนการกลุ่มมากกว่าเครือข่ายกิจกรรม ที่ เน้น การพิจารณาสร้างเครือข่ายชุมชนในรูปแบบใดย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของสภาพปัญหานั้นๆ เป็นจุดสำคัญ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2556 - 2559) ฉบับที่ 12 (2560 - 2564) เน้นความสำคัญของชุมชนโดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมสร้าง เครือข่ายชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองดูแลซึ่งกันและกัน

แผนแม่บทกระทรวงยุติธรรม ได้กำหนดยุทธศาสตร์ไว้ในเรื่องการส่งเสริม การระงับข้อพิพาท และลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลและส่งเสริมสนับสนุนเพื่อขยายโอกาสให้ประชาชนชุมชน ท้องถิ่นและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมกระทรวงยุติธรรมกำหนดยุทธศาสตร์ “ยุติธรรมถ้วนหน้า ประชามีส่วนร่วม”

2.2 แนวคิดเรื่องยุติธรรมชุมชน (Community justice)

ยุติธรรมชุมชน หมายถึง การป้องกันอาชญากรรมในรูปแบบต่างๆ และกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงานทั้งหลายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาแบบดั้งเดิม ที่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการของรูปแบบหรือกิจกรรมนั้นๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชน ยุติธรรมชุมชนจึงเป็นรากฐานสำหรับกิจกรรมใดๆ ที่ประชาชน องค์กรชุมชน ท้องถิ่นทั้งหลาย และระบบยุติธรรมทางอาญาทำงานร่วมกัน เพื่อควบคุมอาชญากรรมและความไร้ระเบียบใดๆ ในชุมชน เป้าหมายสำคัญของยุติธรรมชุมชนอยู่ที่ชุมชนเปลี่ยนจากการให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาเป็นรายคดีเมื่อเหตุการณ์เกิดขึ้นแล้วด้วยการใช้กระบวนการทำงานที่ต้องพึ่งพีนโยบายมาตรฐาน และมีกระบวนการทำงานแบบทางการ มาเป็นการให้ความสำคัญต่อหลักคุณธรรม ประเพณี และวัฒนธรรม และให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าผลประโยชน์รายบุคคล (Karp and Clear.2000:324)

องค์ประกอบ 5 ประการ ของยุติธรรมชุมชน (สมชาติ เอี่ยมอนุพงษ์.2550:7-12)

1. ยุติธรรมชุมชนเน้นปฏิบัติการในพื้นที่ (Community justice operates at the neighborhood level)

ยุติธรรมชุมชนเน้นการปฏิบัติการในระดับพื้นที่ตามเขตภูมิศาสตร์ โดยมีเหตุผลดังนี้

1) เพราะยุติธรรมชุมชนมีเป้าหมายสุด ท้ายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชน จึงจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่มีขอบเขตของพื้นที่แน่นอนในการประเมินผล ทั้งก่อนและหลังการดำเนินงาน ว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่

2) ยุติธรรมชุมชนเน้นการแก้ปัญหา ทั้งการแก้ปัญหาก่อนที่อาชญากรรมจะเกิดและการแก้ปัญหาเมื่อเกิดอาชญากรรมแล้ว ดังนั้นจึงจำเป็นต้องกำหนดขอบเขตพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลของพื้นที่นั้น โดยละเอียดและนำข้อมูลนั้นเข้ามาสู่กระบวนการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่อาชญากรรมระบาดรุนแรง ข้อมูลมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการที่ชุมชนจะตัดสินใจร่วมกันในการ เลือกรูปแบบที่ความต้องการจะแก้ไขก่อนและหลังตามลำดับความเร่งด่วนของพื้นที่ กำหนดเป้าประสงค์ กำหนดยุทธศาสตร์หรือกิจกรรม กำหนดผู้ที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหา กำหนดระยะเวลาที่ปัญหานั้น น่าจะสามารถแก้ไขได้สำเร็จและกำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการจากกระบวนการแก้ปัญหานั้น

3) ยุติธรรมชุมชนมุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ปัญหาของชุมชน โดยชุมชน ยุติธรรมชุมชนจะพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกชุมชนมีโอกาสพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างมีส่วนร่วมจะทำให้สมาชิกของชุมชนเกิดความรู้สึกถึง ความเป็นชุมชนเดียวกัน เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน ห่วงแหนชุมชนของตน ต้องการปกป้องศักดิ์ศรีของชุมชนของตน ไม่ต้องการให้ผู้ใดมาเหยียบย่ำศักดิ์ศรีของ ชุมชนของตน การพัฒนาความสัมพันธ์ในรูปแบบดังกล่าวเป็นการถักทอความสัมพันธ์ระหว่างมวลสมาชิกของชุมชนตามแนวระนาบที่สามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนได้เป็นอย่างดี

2. ยุติธรรมชุมชนเป็นกระบวนการแก้ไข (Community justice is problem solving) ยุติธรรมชุมชนแตกต่างจากกระบวนการแก้ปัญหาอาชญากรรมของระบบยุติธรรมทางอาญาแบบดั้งเดิมที่ใช้วิธีลงโทษจำคุกเป็นหลัก และอาชญากรรมถูกมองว่าเป็นการแข่งขันระหว่างฝ่ายโจทก์กับฝ่ายจำเลยแต่สำหรับยุติธรรมชุมชนอาชญากรรมและความไร้ระเบียบทั้งหลายจะได้รับการแก้ไขด้วย “รูปแบบการแก้ปัญหา” ในรูปแบบต่างๆกัน ทั้งการแก้ปัญหาภายหลังที่เกิดอาชญากรรมแล้วและการแก้ปัญหาก่อนที่จะเกิดอาชญากรรม

กระบวนการทัศน์การแก้ปัญหา (Problem Solving Paradigm) ต่างจากกระบวนการทัศน์แบบปรปักษ์ (Conflict Paradigm) อยู่ตรงที่กระบวนการแก้ปัญหาคือต้องฟังข้อมูลการพิจารณาข้อมูลอย่างรอบคอบ และความสนใจของสมาชิกชุมชนที่จะทำงานร่วมกันในการแก้ปัญหานั้นๆ กระบวนการทัศน์การแก้ปัญหาเชื่อว่าการที่ประชาชนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความห่วงใยร่วมกันภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีกติกาที่เกิดจากการตกลงร่วมกันและพร้อมด้วยข้อมูลเช่นนี้ การแก้ปัญหาใดๆ จะสามารถพบทางออกได้เสมอ ข้อมูลชุมชนจะนำมาใช้ในกระบวนการแก้ปัญหา 3 แนวทาง

1) ข้อมูลทางภูมิศาสตร์จะใช้เพื่อจัดลำดับความเร่งด่วนที่จะต้องเข้าจัดการโดยยุติธรรมชุมชน พื้นที่ที่อาชญากรรมระบาดรุนแรงย่อมมีความจำเป็นที่ระบบยุติธรรมทางอาญาจะต้องใช้ยุติธรรมชุมชนเข้าไปจัดการก่อน แต่ไม่ใช่เพราะอาชญากรรมที่รุนแรงเท่านั้น หากแต่เพื่อปรับปรุงคุณภาพ ชีวิตของชุมชน ที่ต้องให้ความสำคัญมากกว่า

2) ความต้องการและความวิตกกังวลของชุมชนเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญในกระบวนการแก้ปัญหา สมาชิกของชุมชนสามารถให้ข้อมูลแก่ผู้ปฏิบัติงานในระบบยุติธรรมทางอาญาได้ดีที่สุดเพราะพวกเขาสัมผัสและใกล้ชิดกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาคุณภาพชีวิตของชุมชน

3) ข้อมูลนั้นจะนำมาตั้งเป้าหมายที่สามารถวัดได้ถึงความสำเร็จของยุทธธรรมชุมชน ที่ดำเนินการในพื้นที่นั้นๆ โดยเทียบเคียงกับฐานข้อมูลเดิม

3. ยุทธธรรมชุมชนยึดหลักการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบ (Community justice decentralizes authority and accountability) การบริหารจัดการของระบบยุทธธรรมทางอาญาแบบดั้งเดิม เป็นการบริหารในทางตั้งระบบยุทธธรรมทางอาญาจะแบ่งออกเป็นชั้นๆ ผู้ปฏิบัติในองค์กรในแต่ละชั้นจะรายงาน ขึ้นไปยังผู้บังคับบัญชาที่อยู่ใกล้ชิดขึ้นไปจนถึงระดับสูงสุด

กระบวนการยุทธธรรมชุมชน เปลี่ยนรูปแบบการทำงานเช่นนั้นให้เป็นแนวระนาบทั้งหมด มีส่วนที่เป็นทางตั้งไม่มากนัก เหตุผลสืบเนื่องมาจากกระบวนการยุทธธรรมชุมชนต้องพึ่งพาการทำงานร่วมกัน แบบเป็นหุ้นส่วนกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องรวมทั้งชุมชน เหตุผลที่ต้องดึงหลายภาคส่วนเข้ามาร่วมด้วยเพราะ อาจมีบางปัญหาบางเป้าประสงค์ที่ชุมชนไม่มีประสบการณ์มาก่อน หรือไม่มีทรัพยากรเพียงพอ หรือไม่มีอำนาจ ที่จะกระทำได้โดยลำพังชุมชนเอง

องค์กรทั้งหลายที่ตกลงเป็นหุ้นส่วนยุทธธรรมชุมชนเพื่อแก้ปัญหาร่วมกับชุมชนจะต้องแต่งตั้ง ตัวแทนขององค์กรมาทำงานร่วมกัน รวมทั้งองค์กรชุมชน ท้องถิ่นทั้งหลายในพื้นที่เป้าหมายด้วย เมื่อตัวแทน มาอยู่ร่วมกันที่โต๊ะประชุมจึงต้องมีผู้ใดผู้หนึ่งที่เป็นตัวแทนจากองค์กรใดองค์กรหนึ่งจะได้รับการคัดเลือกจาก ที่ประชุมให้ทำหน้าที่บริหารหุ้นส่วนยุทธธรรมชุมชนที่เกิดขึ้น สมาชิกอื่นๆ ก็จะทำหน้าที่เป็นสมาชิก หุ้น ส่วน ยุทธธรรมชุมชนใดๆ จะไม่ประสบผลสำเร็จเลย หากสมาชิกแต่ละคนเพียงแต่รับปากในที่ประชุม แต่กลับกลับไป รายงานคั่นสังกัดแล้วคั่นสังกัด ไม่ยอมรับรู้ในสิ่งที่ตัวแทน ไปรับข้อผูกพันมา

ดังนั้น หลักการกระจายอำนาจ และความรับผิดชอบจึงเป็นหัวใจต่อความสำเร็จของยุทธธรรม ชุมชน หลักการกระจายอำนาจเป็นหลักประกันว่าองค์กรที่เข้ามาเป็นหุ้นส่วนจะต้องผูกพันตนตามที่ผู้แทนของ ตนได้เห็นชอบด้วยตามมติของที่ประชุมหุ้นส่วนยุทธธรรมชุมชน การผูกพันมีทั้งผูกพันที่จะใช้ทรัพยากรร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร ความเชี่ยวชาญ การเงิน ประสบการณ์ รวมทั้งบริ การต่างๆ ที่องค์กรนั้นๆ ให้บริการ แก่ชุมชนอยู่แล้ว องค์กรที่เป็นสมาชิกของหุ้นส่วนยุทธธรรมชุมชนจะนำทรัพยากร และบริการที่ตนดำเนินการอยู่ หรือที่ตนมีเข้าร่วมทุน ในหุ้นส่วนยุทธธรรมชุมชนด้วยซึ่งทรัพยากรที่แต่ละองค์กรนำเข้ามาจึงไม่จำเป็น ที่จะต้องเหมือนกัน เช่น สาธารณสุขอาจนำบริการตรวจสุขภาพให้กับชุมชนเข้ามา เป็นต้น

4. ยุติธรรมชุมชนให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตของชุมชนเป็นลำดับแรก (Community justice gives priority to a community's quality of life) กระบวนทัศน์ยุติธรรมชุมชนเข้าใจในเป้าหมายของระบบยุติธรรมทางอาญาที่มุ่งให้ความสำคัญกับผู้กระทำผิดเป็นลำดับแรก แต่ยังเห็นไปไกลกว่านั้นว่าเป้าหมายดังกล่าวยังอยู่ภายใต้เป้าหมายหลัก คือ เพื่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชน กระบวนทัศน์ชุมชนมีเป้าหมายสุดท้ายสองประการ

1) เพื่อลดอาชญากรรมและความหวาดกลัวในอาชญากรรม เช่น การ ปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมที่จะทำให้เกิดอาชญากรรมและความหวาดกลัวในอาชญากรรม การป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ถูกคุมประพฤติหรือผู้ที่ได้รับการพัก/ลดโทษที่อยู่ในชุมชน เป็นต้น

2) เพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้กับชุมชนในการปกป้องคุ้มครองตนเองโดยเห็นถึงความสำคัญในศักยภาพของชุมชนในการจัดสวัสดิการเพื่อสมาชิกของชุมชนโดยชุมชน (Collective efficacy) และเห็นว่าชุมชนเป็นของสมาชิกชุมชนทุกคนไม่ว่าคนนั้นจะดีหรือเลว จนหรือรวย กระบวนทัศน์ยุติธรรมชุมชนจึงไม่ทอดทิ้งประสบการณ์ที่สมาชิกแต่ละคนของชุมชนมีอยู่ หากแต่จะรวบรวมเอาประสบการณ์ข้อ สังคมิกเหล่านั้น แล้วนำมาจัดระเบียบให้สามารถทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดผลโดยรวมต่อชุมชนของพวกเขาเอง

สภาพโดยทั่วไปของชุมชนอย่างน้อยสองประการที่เป็นความท้าทายที่สำคัญต่อระบบยุติธรรมทางอาญาในการนำยุติธรรมชุมชนมาใช้ ประการแรก ชุมชนทั้งหลายต่างประกอบด้วยผู้คนที่มี ความแตกต่างหลากหลายและองค์กรต่างๆ ในหลายระดับที่ต่างมีผลประโยชน์แข่งขันกัน ในสถานการณ์เช่นนั้นไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับกระบวนการทำงานของระบบยุติธรรมทางอาญาแบบดั้งเดิมที่จะสามารถประสานความแตกต่างดังกล่าวเพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะในข ณะที่การประกอบอาชญากรรมยังส่งผลกระทบอย่างชัดเจนต่อชุมชนก็ยิ่งทำให้ระบบยุติธรรมทางอาญาหลงทางไม่ยอมที่จะอดทนกับการกระทำนั้นๆ จึงอาจทำให้การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดคนนั้นมีสภาพเยี่ยงศัตรู ความสำคัญจึงอยู่ที่ว่าจะทำอะไรจึงจะทำให้เป้าหมายเพื่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชนได้รับความสำคัญเป็นลำดับแรก โดยระบบยุติธรรมทางอาญา โดยจะต้องไม่ทอดทิ้งสมาชิกคนใดคนหนึ่งไว้นอกชุมชนหรือนอกระบบยุติธรรม ประเด็นข้อนี้ เป็นความท้าทายที่มีความหมายอย่างลึกซึ้งต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ต้องการจะทำงานแบบยุติธรรมชุมชนประการที่สอง ความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมที่เกิดขึ้นในชุมชนในอย่างผิดปกติ ซึ่งหมายความว่าชุมชนนั้น ถูกทำลายจากอาชญากรรมที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงทำให้ชุมชนมีความสามารถลดน้อยลง และไม่สามารถระดม

ทรัพยากรของชุมชนเพื่อจัดการกับปัญหานั้นๆ ได้ด้วยชุมชนเอง ยุติธรรมชุมชน หากต้องการจะให้มาตรการที่มีความหมายต่อการจัดการกับอาชญากรรมจะต้องทำให้ชุมชนเกิดความแข็งแกร่งพอที่จะแก้ปัญหาเหล่านั้นๆ ได้ด้วยชุมชนเอง นั่นจึงเป็นความท้าทายที่สำคัญไม่แพ้ความท้าทายประการแรก

5. ยุติธรรมชุมชนเปิดช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ ของระบบยุติธรรมทางอาญา (Community justice gives priority to a community's quality of life) การที่กระบวนการยุติธรรมหันมาให้ความสำคัญต่อกระบวนการที่คนมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดจากเหตุผลสองประการ

1) การควบคุมสังคมแบบทางการโดยตำรวจและโดยศาล ไม่สามารถควบคุมอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากมีทรัพยากรจำกัดจึงทำให้การควบคุมอาชญากรรมมีสภาพเหมือนแผ่นฟิล์มที่เบาบางในท่ามกลางสถาบันต่างๆ และวัฒนธรรมประเพณีในชุมชนที่เป็นบ่อเกิดของระเบียบของชุมชนนั้นๆ การคุ้มครองที่เบาบางโดยตำรวจและศาลจึงถูกบดบัง ด้วยความสามารถของครอบครัว โรงเรียน ศาสนา องค์กรภาคเอกชน และองค์กรอื่นๆ ที่อาสาทำงานเพื่อการคืนผู้กระทำความผิดกลับสู่ชุมชนอย่างพลเมืองดี และการคุ้มครองสังคมจากอาชญากรรมที่ได้ดีกว่า

2) เกิดจากการยอมรับในหลักการพื้นฐานที่ว่าสมาชิกของชุมชนก็คือ ประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่ทำงานอย่างแข็งขันเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมยิ่งกว่าการมุ่งเพื่อประโยชน์ส่วนตน ความล้มเหลวของเราในอดีตที่ผ่านมาเกิดจากข้อสมมติฐานที่ผิดพลาดที่ว่าปัญหาปลอดภัยสาธารณะเป็นปัญหาของภาครัฐในกระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้น หากปัญหาของชุมชนไม่มีการริเริ่มยุติธรรมชุมชนในรูปแบบต่างๆ ที่ดำเนินการอยู่แล้วโดยหน่วยงานต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมต่างเปิดช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เปิดช่องให้ในบทบาทต่างๆ อย่างหลากหลาย และบทบาทที่เปิดให้นั่นล้วนเป็นบทบาทที่อาศัยความสามารถอย่างใดอย่างหนึ่งที่ ประชาชนมีอยู่แล้ว เช่น ความสามารถที่จะบอกเล่าถึงปัญหาของชุมชน หรืออย่างน้อยที่สุดการเข้าร่วมประชุมในที่ประชุมของชุมชนที่ร่วมกันปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหาของชุมชน เป็นต้น

หลักการสำคัญของยุทธธรรมชุมชน (ชนวนทอง ธนสุกาญจน์.2549:19-25)

ยุทธธรรมชุมชนอาศัยหลักปรัชญา 7 หลัก ซึ่งสามารถจัดกลุ่มได้เป็น 2 กลุ่มปรัชญา คือ หลักปรัชญาที่เกี่ยวกับหลักการประชาธิปไตย (Democratic Principles) และหลักปรัชญาเกี่ยวกับหลักความเสมอภาคและความเท่าเทียม (Egalitarian Principles)

หลักปรัชญาที่เกี่ยวกับประชาธิปไตย (Democratic Principles) เป็นหลักยุทธธรรมชุมชนในความหมายอย่างแคบ (Micro level) ที่ใช้ต่อเมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้นแล้ว (Reactive) โดยกระบวนการยุทธธรรมชุมชนจะเปิดช่องให้ประชาชนอันประกอบด้วยเหยื่ออาชญากรรมผู้กระทำผิด ผู้ใกล้ชิดกับทั้งสองฝ่าย และชุมชน เข้ามาในกระบวนการแก้ปัญหาที่ทุกฝ่ายได้รับผลกระทบหรือที่ตนมีส่วนได้เสียในกระบวนการดังกล่าว หลักการนี้ประกอบด้วย

1) หลักการตอกย้ำทัศนคติทางพฤติกรรมของชุมชน (Norm affirmation) เมื่อชุมชนเข้าจัดการกับอาชญากรรมหรือปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนด้วยกระบวนการตอกย้ำ ทัศนคติทางพฤติกรรมต่อสมาชิกของชุมชนที่ฝ่าฝืนระเบียบของชุมชนหรือต่อกฎหมายบ้านเมือง ไม่เพียงแต่จะทำให้ชุมชนนั้นได้รับความเคารพและความเชื่อถือจากสมาชิกในการรักษาระเบียบทางคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมของชุมชนเพิ่มมากขึ้นทุกครั้งที่เท่านั้นแต่ยังเป็นสัญญาณเตือนแก่สมาชิกผู้ที่คิดจะฝ่าฝืนหลักประชาธิปไตยว่าด้วยการเคารพกฎกติกาได้นำมาใช้บังคับในกระบวนการแก้ปัญหาดังกล่าว กระบวนการตอกย้ำทัศนคติมีความหมายที่ลึกซึ้งยิ่งกว่าการยอมรับว่าสิ่งใดผิดสิ่งใดถูกเพราะเป็นกระบวนการสร้างปัญญาที่ประกาศย้ำเตือนให้สมาชิกทราบทั่วกันถึงมาตรฐานทางพฤติกรรมที่ทุกคนต้องให้ความเคารพ

2) หลักการชดใช้ทดแทน (Restoration) หลักการชดใช้ทดแทนเป็นหลักการหนึ่งที่ปฏิเสธไม่ยอมรับหลักการลงโทษที่ไม่ได้มุ่งแก้ไขฟื้นฟูให้ผู้กระทำผิดเกิดสำนึกรับผิดชอบต่อการกระทำของตนและพร้อมจะแก้ไขชดใช้เยียวยาให้กับเหยื่ออาชญากรรมและชุมชนโดยรวมและปรับปรุงตนเองให้พร้อมคืนสู่ชุมชนเยี่ยงพลเมืองดี เป้าหมายของกระบวนการยุทธธรรมเชิงสมานฉันท์ คือ การเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการกระทำความผิดใดความผิดหนึ่งยิ่งกว่าการมุ่งที่จะลงโทษผู้กระทำผิดให้สาสมกับความผิดที่ได้กระทำลงไป

3) หลักการคุ้มครองความปลอดภัยสาธารณะ (Public safety) หลักการคุ้มครองความปลอดภัยสาธารณะใช้ในกรณีที่เกิดอาชญากรรมขึ้นแล้ว หลักการข้อนี้ให้ความสำคัญที่กระบวนการชดใช้เยียวยา

ให้กับเหยื่ออาชญากรรมและกระบวนการลดความหวาดกลัวของชุมชนต่ออาชญากรรม คุณภาพชีวิตของสมาชิกชุมชนส่วนหนึ่งวัดได้จากความเชื่อมั่นในความปลอดภัยเมื่ออยู่ในที่สาธารณะ และการติดต่อสื่อสารกับสมาชิกอื่นของชุมชนทำได้อย่างปลอดภัย เมื่อผู้กระทำผิดคนใดคนหนึ่งถูกศาลตัดสินว่ามีความผิดไม่ว่าจะลงโทษในรูปแบบใดก็จะมีผลกระทบต่อความรู้สึกของสมาชิกของชุมชนว่าเมื่อผู้กระทำผิดนั้นคืนสู่ชุมชนในภายหน้าผู้กระทำผิดนั้นจะเป็นอันตรายต่อชุมชนหรือไม่ กระบวนการยุติธรรมทางอาญาดึงดูดแก้ปัญหาคriminal justice ของประชาชนข้อนี้โดยมาตรการที่จะป้องกันไม่ให้ผู้กระทำผิดนั้นกลับไปกระทำผิดซ้ำอีกให้ได้ที่สำคัญที่สุด คือ ต้องรณรงค์เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับชุมชนด้วยกระบวนการส่งเสริม สนับสนุนระบบควบคุมสังคมแบบทางการ และระบบควบคุมสังคมแบบไม่เป็นทางการ

หลักความเสมอภาคและความเท่าเทียม (Egalitarian principles)

1) หลักความเสมอภาค (Equality) ชุมชนใดที่ถูกกระหน่ำซ้ำเติมด้วยปัญหาอาชญากรรม มีสภาพไม่ต่างจากชุมชนที่เต็มไปด้วยปัญหาความยากจนและขาดระเบียบ ชุมชนที่มีลักษณะเช่นนี้มักเป็นชุมชนที่ขาดหรือไม่มีทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมในชุมชนของตนเองได้ กลยุทธ์ของยุติธรรมชุมชนที่จะใช้จัดการกับปัญหาความไม่เท่าเทียมกัน เริ่มต้นจากการสำรวจความสามารถของชุมชนในการแก้ปัญหาอาชญากรรมต่างๆ (Community Capacity) และทรัพยากรเชิงสถาบัน (Institutional Resources) ทั้งหลายในชุมชนที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในรูปสวัสดิการสำหรับชุมชนโดยรวมได้ การสำรวจดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับชุมชนในการระดมทรัพยากรต่างๆ นอกชุมชนเพื่อนำเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาของชุมชน

2) หลักการถักทอสายสัมพันธ์ (Inclusion) หลักการถักทอสายสัมพันธ์ยืนยันว่าความเป็นสมาชิกของชุมชนใดๆ ไม่สามารถซื้อหาได้ด้วยเงินตรา หรือเงินตราไม่สามารถทำให้สมาชิกทุกคนสมานสามัคคีเป็นหนึ่งเดียวกันได้ทั้งชุมชน ผลกระทบจากการลงโทษจำคุกระยะยาว เป็นที่คาดการณ์ล่วงหน้าได้ว่าผู้กระทำผิดที่ผ่านประสบการณ์เช่นนั้นมา มีความเสี่ยงสูงที่จะกระทำผิดซ้ำ ซึ่งหมายความว่าผู้คนในโลกใบนี้สามารถแบ่งได้สองประเภท คือ คนดี กับ คนเลว หากเอาคนเลวออกไปจากชุมชนได้อย่างรวดเร็ว ราวมากเท่าใด ยุทธศาสตร์ยุติธรรมชุมชนก็สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายเพื่อการปกป้องคุ้มครองสังคมจากอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น แต่นอกจากต้องปกป้องคุ้มครองความปลอดภัยให้กับสาธารณะแล้ว ยุทธศาสตร์ยุติธรรมชุมชนยังต้องไม่ทอดทิ้งสมาชิกคนใดคนหนึ่ง ให้อยู่อย่างโดดเดี่ยว

เดี๋ยวดูตามลำพัง หมายความว่า ผู้กระทำผิดสักวันหนึ่งต้องคืนกลับชุมชน ดังนั้น ระบบยุติธรรมทางอาญา
 ต้องหาทางแก้ไขฟื้นฟูให้การสงเคราะห์ ช่วยเหลือ ถักทอเขาเหล่านั้นเข้ากับสายสัมพันธ์ของชุมชน
 เพื่อไม่ให้สมาชิกเหล่านั้นเกิดความรู้สึกว่าตนเป็น คนแปลกหน้าสำหรับชุมชนซึ่งความคิดดังกล่าว
 จะทำให้เกิดการต่อต้านสังคม และนำไปสู่การกระทำผิดซ้ำได้อีก

3) หลักการพึ่งพาซึ่งกันและกันหรือหลักความเป็นหุ้นส่วน (Mutuality) สำหรับมาตรฐาน
 ทางคุณธรรมขั้นต่ำที่สุดของยุทธศาสตร์ยุติธรรมชุมชน คือ ต้องยึดมั่นในหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
 และสำหรับคุณธรรมขั้นสูงแล้ว ยุทธศาสตร์ยุติธรรมชุมชนจะยึดมั่นในหลักการทำงานร่วมกันกับทุกภาคส่วน
 และกับชุมชนในลักษณะที่ต่างฝ่ายต่างพึ่งพาซึ่งกันและกัน หลักการพึ่งพาซึ่งกันและกันมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริม
 พฤติกรรมเชิงบวก (Prosocial Behavior) ด้วยการใช้มาตรการต่างๆ ได้แก่ การให้ผู้กระทำผิดทำงานสาธารณะ
 การเข้ามามีส่วนร่วมในการรณรงค์ป้องกันอาชญากรรมของชุมชน การให้การเรียนรู้ทักษะทางสังคมและ
 การควบคุมดูแลสอดส่องแก่เยาวชน หลักการพึ่งพาซึ่งกันและกันจึงหมายถึง การร่วมมือกันไม่ส่งเสริมพฤติกรรม
 ต่อต้านสังคม ได้แก่ การให้ผู้กระทำผิดสำนึกและรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดจากการกระทำของตน
 การเพิ่มมาตรการตรวจหาอาชญากรรม การทำให้สภาพแวดล้อมที่เคยเกิดอาชญากรรมสูงให้ยาก
 ต่อการกระทำผิด หรือการลดแรงจูงใจที่จะนำไปสู่การกระทำผิด เป็นต้น หลักการพึ่งพาซึ่งกันและกัน
 จะเข้าขัดขวางหรือยับยั้งแรงจูงใจที่จะนำไปสู่การกระทำผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้กระทำผิดที่มีความคิดว่า
 ในโลกนี้ไม่มีใครที่จะให้ความเอื้ออาทรต่อตน หลักการที่ดีที่สุดในการเปลี่ยนแปลง แรงจูงใจในการกระทำผิด
 โดยไม่ใช้การบังคับควบคุม ให้การปกป้องเสรีภาพ แต่ต้องทำให้แรงจูงใจที่จะกระทำผิดซ้ำอีกลดลง

4) หลักความเป็นผู้นำที่มีจิตสาธารณะ (Stewardship) ยุทธศาสตร์ยุติธรรมชุมชนที่ยึดหลักการนี้
 จะสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการและระดับ ขั้นตอนต่างๆของระบบยุติธรรมทางอาญา
 เพื่อเป็นการวางรากฐานของระบบประชาธิปไตยให้มั่นคงจึงสมควรพัฒนาประชาชนให้เห็นแก่ประโยชน์
 ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตน หลักความเป็นผู้นำเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการสร้างทรัพยากรชุมชน
 ทำให้สมาชิกชุมชนมีความสามารถในการทำงานร่วมกันของชุมชนเป็นการเห็นประโยชน์ส่วนรวมสำคัญยิ่งกว่า
 ประโยชน์ส่วนตัว เป็นทรัพยากรที่พึงรักษาไว้และพัฒนาให้เข้มแข็งมากขึ้น ผลที่เกิดจากการทำงานร่วมกัน
 ต้องแผ่เจือจานให้ทั่วชุมชนในรูปแบบสวัสดิการของชุมชน โครงสร้างของการส่งเสริมการทำงานร่วมกันหรือ
 การฝึกฝนให้ทุกคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมสำคัญกว่าประโยชน์ส่วนตนนั้น ต้องรักษาไว้ให้สามารถทำงาน

ได้ดี สถานะที่สาธารณะต้องให้สะอาดและเข้าถึงได้โดยสะดวก ชุมชนจะทำหน้าที่เสมือนหนึ่งเป็นผู้จัดการสภาพแวดล้อมของชุมชนเพื่อชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชนเอง

2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับยุทธธรรมชุมชน

2.3.1 ทฤษฎีการเสริมพลังและการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community empowerment and participation)

ทฤษฎีการเสริมพลังและการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นทฤษฎีพื้นฐานที่ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า “การที่ชาวชุมชนร่วมกันมีส่วนในการป้องกันอาชญากรรมและแสดงความพยายามฟื้นฟูสัมพันธภาพที่ฉีกขาดระหว่างเพื่อนบ้านของตนนั้น จะช่วยลดอาชญากรรมและความรู้สึกหวาดกลัวอาชญากรรมได้โดยตรง รวมทั้งเพิ่มปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการควบคุมสังคมทางอ้อมได้” ดังนั้น หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของการเสริมพลังชุมชน จึงควรทำงานกับกลุ่มผู้พักอาศัยและชุมชนในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม โดยควรมีการกำหนดหน่วยงาน เพราะในทางปฏิบัติ หากผู้ปฏิบัติไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทชุมชนแล้วจะเป็นการยากที่จะสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนขึ้นมา เพราะประชาชนทั่วไปมักจะมีโอกาสน้อยมากที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือดำเนินการ ซึ่งตำรวจชุมชนและอัยการส่วนใหญ่ มักจะใช้ชุมชนเพียง เป็นหูเป็นตา เป็นสัญลักษณ์ของผู้ให้สนับสนุนหรือเพื่อหาเงินทุนสนับสนุนเท่านั้น

2.3.2 ทฤษฎีหน้าต่างชำรุด (Theory of broken windows)

ทฤษฎีหน้าต่างชำรุด Wilson and Kelling ผู้สร้างทฤษฎีหน้าต่างชำรุด เมื่อปี ค.ศ. 1982 อธิบายว่า ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีพื้นฐานที่มีอิทธิพลมากทฤษฎีหนึ่ง ซึ่งระบุว่าความไม่เป็นระเบียบเล็กๆ น้อยๆ ถ้าไม่ใส่ใจกำหนดหรืออย่างจริงจังจะลุกลามขยายวง กลายเป็นความขัดแย้ง อาชญากรรม ความหวาดกลัวและสูญเสียสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนบ้านในที่สุด ชุมชนจึงควรมีการจัดระเบียบ และควบคุมตรวจสอบตามถนนหนทาง ตรอกซอกซอยอย่างหนัก เพื่อเป็นการป้องกันก่อนเกิดปัญหาความขัดแย้งใดๆ ขึ้น

2.3.3 ทฤษฎีการแก้ปัญหา (Problem solving theory)

ทฤษฎีการแก้ปัญหา Goldstein เป็นผู้นำเสนอทฤษฎีการแก้ปัญหา เมื่อปี ค.ศ. 1979 โดยครั้งแรกใช้ทฤษฎีการแก้ปัญหาในมิติของกิจการตำรวจ ซึ่งเป็นการเริ่มต้นเปิดฉากการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ต่างๆ เฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นในชุมชนเพื่อที่จะลดโอกาสในการที่ปัญหาเหล่านั้นอาจลุกลามขยายตัวเกิดเป็นอาชญากรรมต่อไป ในบริบทของยุติธรรมชุมชนการแก้ปัญหามีความหมายกว้างขวาง คือ

1) เป็นนัยบ่งบอกความพยายามร่วมมือกันในการสร้าง “หุ้นส่วน” (Partnership) ระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมกับหน่วยงานอื่นๆ ของรัฐและระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมกับชุมชนท้องถิ่น

2) ต้องตระหนักว่าอาชญากรรมทั้งหลายที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากสภาวะเงื่อนไขทางสังคมที่ซับซ้อนและพยายามที่จะกำหนดปัญหาสังคมบางปัญหาที่สำคัญออกมาเพื่อจัดการให้เข้าที่เข้าทางตั้งแต่ต้น เช่น การบังคับใช้กฎหมายป้องปรามการเตร็ดเตร่ กฎหมายปราบปรามการส่งเสียงเอะอะอีกทีกับบริเวณชุมชน ฯลฯ เป็นต้น ส่วนแนวคิดอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันปัญหา ได้แก่ การสร้างโปรแกรมการป้องกันอาชญากรรมในครอบครัวที่เน้นการฝึกหัดทักษะแก่แม่และเด็กตั้งแต่เริ่มแรก เป็นต้น

3) ทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับสภาพภูมิศาสตร์ (Geographical focus) เป็นทฤษฎีที่สนับสนุนแนวคิดยุติธรรมชุมชนที่แยกออกมาเป็นเอกเทศไม่เกี่ยวข้องกับสามทฤษฎีที่กล่าวมาแล้ว ทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับสภาพทางภูมิศาสตร์ตั้งอยู่บนฐานแนวคิดเกี่ยวกับสถานที่ตั้งโดยหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมควรจะมาช่วยบริหารจัดการหรือมีหน้าที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่นด้วย เช่น หน่วยงานแก้ไขฟื้นฟูในชุมชนซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการบังคับโทษที่เกิดขึ้นในชุมชนแทนที่จะใช้คุกหรือตาราง หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรเปิดสำนักงานสาขาในลักษณะสำนักงานเพื่อนบ้าน (Neighborhood office) เพื่อให้การช่วยเหลือด้านยุติธรรมชุมชนแก่ชาวชุมชนโดยจัดชั่วโมงการทำงานและการให้บริการให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นนั้นๆ และบริการจัดหาข้อมูลสำคัญต่างๆ ให้กับชาวชุมชน เป็นต้น

สรุปได้ว่า การนำแนวคิดยุติธรรมชุมชนมาใช้ ในการป้องกันอาชญากรรม โดยใช้กระบวนการทำงานแบบมืออาชีพ ให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวม เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ยึดหลักการพึ่งพาและความเป็นหุ้นส่วน ถักทอความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชน ใช้หลักการกระจายอำนาจ สร้างความแข็งแกร่ง

ให้กับชุมชน หากชุมชนมีความไม่เป็นระเบียบ ข่มขู่ทำให้มีการขยายความขัดแย้ง ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม และการใช้หน่วยงานแก้ไขฟื้นฟูในชุมชนเพื่อช่วยเหลือและให้บริการภายในชุมชน

2.4 แนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงความร่วมมือ

แนวคิดดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นแนวคิดตั้งอยู่บนหลักนิติปรัชญาว่าด้วยการรักษา (Therapeutic Jurisprudence) ซึ่งเป็นเป้าหมายในการปฏิบัติงานของกระบวนการยุติธรรม ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้ เป็นวิธีการเข้าสู่ปัญหา โดยเริ่มต้นที่ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตใจของทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับชุมชน ซึ่งแนวคิดนี้จริงๆ แล้ว นอกจากเป็นแนวคิดการสะท้อนปัญหา ข้อจำกัดและผลกระทบที่เกิดจากระบบกฎหมายหรือกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก ซึ่งแนวคิดนี้เป็นทางออกของปัญหาของกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก ซึ่งถือว่าเป็นแนวคิดใหม่ คือ กระบวนการยุติธรรมทางเลือกและภายใต้ยุติธรรมทางเลือก ยังมีแนวคิดย่อยๆ ที่ค่อยพัฒนาขึ้นมาในเชิงระบบ คือ แนวคิดยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) และแนวคิดยุติธรรมชุมชน (community Justice)

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า แนวคิดที่ว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมเชิงความร่วมมือ (Collaborative Justice) เป็นแนวคิดใหม่ที่จะปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ซึ่งแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงความร่วมมือ มีหลักการที่สำคัญๆ ดังนี้

1) การทำงานในลักษณะเครือข่าย (Net working)

หลักการดังกล่าวต้องการที่ทำให้ส่วนต่างๆ ของกระบวนการยุติธรรม รวมถึงภาคประชาชน เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน และที่สำคัญก็คือ จะทำให้ทุกฝ่ายเห็นเป้าหมายกระบวนการทำงาน วิธีการ แนวปฏิบัติ ข้อจำกัด ของแต่ละฝ่าย

2) การประสานระบบการทำงาน (coordinating)

การประสานระบบการทำงาน เกี่ยวกับปัญหาการแก้ไขความขัดแย้ง ในแต่ละหน่วยงาน ต่างๆ มีเป้าหมาย มีระบบการทำงานและแนวปฏิบัติของตนเอง ดังนั้น หากมีการประสานการทำงานในลักษณะที่

เป็นเครือข่ายความร่วมมือที่จะสามารถที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการทำงานได้ ซึ่งในขั้นนี้ก็คือ การออกแบบระบบการทำงานแบบใหม่ที่มีหลายๆ ฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมและต่างก็มีเป้าหมายในทิศทางเดียวกัน

3) การปฏิบัติงานร่วมกัน (Cooperating)

ในการจัดระบบใหม่ในลักษณะที่เป็นเครือข่ายความร่วมมือ มีกระบวนการออกแบบระบบการทำงานใหม่แล้ว ก็ยังไม่เพียงพอและยังจะต้องมีการดำเนินการในอีกขั้นตอนหนึ่งคือ "การปฏิบัติงานร่วมกัน" ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญ กล่าวคือ จะต้องนำเอาทรัพยากรของแต่ละหน่วยงานทั้งบุคลากร งบประมาณ ความรู้ ในการปฏิบัติงานมาแบ่งปันเพื่อปฏิบัติงานร่วมกัน (<http://www.collaborativeJustice.org>)

2.5 แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้น การสร้างแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น

สกต สติวิทยานันท์. (2532) ได้เสนอว่า การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวคิด 3 ประการ คือ ความสนใจและความหวัง กังวลร่วมกับส่วนร่วม ความเดือดร้อนหรือความพึงพอใจร่วมกันของประชาชนต่อสถานการณ์ที่เผชิญอยู่นั้นหรือตกลงร่วมกันที่เปลี่ยนแปลงชุมชนไปในทางที่ปรารถนา

นรินทร์ชัย พัฒนพวงสาน . (2546) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ ไม่เคยเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ หรือไม่เคยเข้าร่วมการตัดสินใจ หรือเคยเข้าร่วมด้วยเล็กน้อย หรือเข้าร่วมมาก เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่มีส่วนร่วมอย่างผิวเผิน แต่เข้าร่วมด้วยอย่างแท้จริงยิ่งขึ้นและการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. (2548) ได้ให้ความหมายไว้ว่า โดยลักษณะหรือรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถทราบได้จากลักษณะต่างๆ ที่ประชาชนแสดงออก คือ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ การบริจาควัสดุ สิ่งของ เงินทอง และการสละเวลา แรงกาย การเป็นสมาชิกของคณะกรรมการ และการเป็นผู้ดำเนินการในกิจการนั้นๆ โดยตรง โดยสรุปแล้วเครื่องชี้วัดระดับการมีส่วนร่วมคือ ความเต็มใจ

ความตั้งใจ สนใจที่จะเสียสละ ทั้งร่างกาย แรงใจ ทรัพย์สิน วัสดุ โดยแสดงให้เห็นที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เพื่อให้การสนับสนุนต่อสังคมโดยส่วนร่วมและให้ท้องถิ่นนั้นๆ เกิดความรัก ความสามัคคี มีความคิดริเริ่ม ที่จะทำให้เกิดการจัดองค์การอันก่อให้เกิดประโยชน์เป็นไปในทางที่ดียิ่งขึ้นตลอดไป

และนอกจากนี้แล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ ที่มุ่งเน้นไปที่ผลสัมฤทธิ์ จะใช้วิธีการกระจายอำนาจไปยังท้องถิ่น มีการสร้างบทบาทความเข้มแข็งและกระบวนการเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงของประชาชนนั่นคือ การบริหารจัดการแนวใหม่นี้เป็นการลดบทบาทของภาครัฐ ลดค่าใช้จ่ายในกิจกรรมของรัฐลง แต่เพิ่มบทบาทของภาคเอกชนให้มากขึ้น นอกจากนี้แล้วการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภาครัฐเป็นกลไกหนึ่งในการปกครองแบบธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในรูปแบบของประชาพิจารณ์ (จุฬพล หนิมพานิช .2550) ถึงแม้ว่ามีการกล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นในงานที่ศึกษาหรือข้อเสนอจากงานวิจัยต่างๆ และความก้าวหน้าของบทบัญญัติกฎหมายที่มีการกล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน มีมากขึ้นก็ตาม แต่ส่วนมากแล้ว มักจะเป็นการกล่าวถึงการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมือง เสียเป็นส่วนใหญ่

การป้องกันอาชญากรรมโดยใช้เครือข่ายยุติธรรมชุมชน ซึ่งเป็นประเด็นที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจในการระงับข้อพิพาทของชุมชน ซึ่งในทางทฤษฎีนิติศาสตร์ มักจะจัดอยู่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจตุลาการ ซึ่งจะไม่ค่อยจะมีการกล่าวถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจทางตุลาการ ดังนั้น เมื่อมีการกล่าวถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการใช้อำนาจรัฐ ในแง่ของการจัดการความขัดแย้งหรือการป้องกันอาชญากรรม จะต้องกล่าวถึงการปรับความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ระหว่างอำนาจตุลาการกับชุมชนเสียใหม่จะคิดอยู่ในกรอบของวิธีการจัดการแบบเดิมๆ ไม่ได้อีกต่อไป ดังนั้น การเสริมแนวคิดจึงจำเป็นที่จะต้องวางระบบสำคัญๆ อาทิ เช่น

1) กระบวนการทำงานเพื่อสร้างแนวคิดใหม่ของบุคลากรที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับงานยุติธรรมชุมชน

2) จะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องกระบวนการในการสร้างกฎกติกาใหม่ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในชุมชนในอนาคต

3) มีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาระบบการทำงานในเชิงสถาบัน และการจัดองค์กร ตั้งแต่ระดับชุมชน ระดับจังหวัด และระดับชาติ

4) มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างระบบสนับสนุนทางความรู้ที่ถอดจากประสบการณ์ตรงจากการจัดการความขัดแย้ง เพื่อข้ามพ้นจากกรอบคิดแบบเดิมๆ ในการจัดความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ให้เปลี่ยนผ่านไปสู่การสำนึกใหม่เพื่อการจัดการตนเอง จึงจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจแนวคิดหลักๆ ดังต่อไปนี้

ก. Empowerment for community-self management

แนวคิดที่สำคัญพื้นฐานประการแรกคือ "แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่องค์กรชุมชนท้องถิ่นเพื่อการบริหารจัดการตัวเอง " แนวคิดดังกล่าวนี้เป็นส่วนหนึ่งหรือได้รับอิทธิพลจากแนวคิดเรื่องประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participation democracy) และแนวคิดว่าด้วยการเมืองภาคพลเมือง (civic politic) รวมตลอดถึงแนวคิดเรื่องประชาสังคม (civic society) โดยทั้งสามแนวคิดดังกล่าวเมื่อนำเอาหลักการสำคัญของแต่ละแนวคิดมาประกอบส่วนขึ้นใหม่แล้วก็จะเห็นว่า แนวคิดเรื่องประชาสังคมเป็นจินตนาการที่ต้องการที่จะสร้างเจตจำนงร่วมของประชาชนที่ต้องการอยู่ร่วมกันด้วยความรับผิดชอบต่อตนเอง แต่ละคนในชุมชนหรือตัวชุมชนเอง รวมตลอดสังคมในระดับต่างๆ ต่างมีหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกัน

แนวคิดเรื่องการเมืองภาคพลเมือง เป็นแนวคิดที่ต้องการเปิดพื้นที่ให้มีปฏิบัติการจริงของภาคพลเมืองที่มีสำนึกในทางการเมืองอีกแบบหนึ่งหรืออีกชุดหนึ่งที่แตกต่างไปจากประชาชนที่อยู่ในฐานะผู้ถูกปกครองในรูปแบบความสัมพันธ์ แบบไพร่- ฟ้า กิติ ในรูปแบบรัฐอุปถัมภ์กิติ ดังนั้น การเมืองภาคพลเมืองจึงเน้นที่พื้นที่ทางการเมืองซึ่งหมา ยถึงอำนาจสาธารณะหรืออำนาจที่เป็นของส่วนรวม ซึ่งปรากฏเป็นพื้นที่ในรูปธรรม อาทิ เช่น พื้นที่หน้าหมู่บ้าน ที่สาธารณะประโยชน์ ซึ่งพื้นที่ต่างๆ เหล่านี้คือ พื้นที่ซึ่งประชาชนดูแลรับผิดชอบใช้สอยได้รับประโยชน์มาเป็นเวลานานจนเกิดหลักการในการบริหารจัดการในลักษณะข้อห้าม ความเชื่อ กลไกภายในชุมชน ระบบความสัมพันธ์เพื่อจัดสรรแบ่งปันหน้าที่และผลประโยชน์ที่สมาชิกแต่ละคนจะได้รับ ดังนั้นแนวคิดเรื่องการเมืองภาคพลเมืองจึงเป็นแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญที่จะยกระดับเปลี่ยนแปลงและปะทะกับแนวคิดเรื่องการเมืองของผู้แทน และการเมืองภายใต้ระบบราชการแบบรวมศูนย์

แนวคิดเรื่อง ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เป็นแนวคิดที่ต้องการให้ความสำคัญกับการสร้างกระบวนการในการสร้างและจัดความสัมพันธ์ในสองแนวของความสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ในแนวแรก

เป็นการจัดความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกลุ่มต่างๆ ที่อยู่ภายในชุมชน และระหว่างชุมชนต่างๆ ที่อยู่ในพื้นที่บริเวณเดียวกัน หรือข้ามพื้นที่ไปยังชุมชนในพื้นที่อื่นๆ หรือไปยังกลุ่มชุมชนอื่นๆ ที่มีความคิดวัตถุประสงค์และแนวทางในการดำเนินการเช่นเดียวกันในลักษณะของแนวร่วม เครือข่าย หรือเป็นพันธมิตรกัน

ความสัมพันธ์ในแนวที่สอง เป็นการจัดความสัมพันธ์ระหว่างประชาชน ชุมชน กับรัฐ หรือกลุ่มองค์กรอื่นๆ (ที่มีวัตถุประสงค์ที่ไม่ไปในทิศทางเดียวกันหรือขัดแย้งกันหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อชุมชน) ความสัมพันธ์ในแนวนี้นี้มักจะถูกมองว่า ชุมชนคือยกว่า อำนาจน้อยกว่าไม่มีพลังอำนาจต่อรอง

ข. Post neo-customary law

แนวคิดดังกล่าวนี้หากเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบ จารีตประเพณี (Common law) ในเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ปกติธรรมดา หรืออาจจะกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐานของระบบกฎหมายอยู่แล้วเป็นธรรมดา แต่เมื่อแนวคิดเกี่ยวกับระบบประมวลกฎหมายถูกนำเข้ามาใช้ในสังคมไทยภายใต้ระบบการปกครองแบบรวมศูนย์การปกครอง ทำให้มาายาคติที่เกิดจากข้อดีของระบบปกปิดความเข้าใจที่ถูกต้องจากข้อเท็จจริงเชิงประวัติศาสตร์ของสังคมที่พัฒนาระบบประมวลกฎหมายขึ้นเป็นระบบกฎหมายของประเทศแทนที่ระบบกฎหมายที่ใช้มาแต่ดั้งเดิม ซึ่งก็คือกฎหมายที่มีรากฐานมาจากระบบกฎหมายจารีตประเพณี เพียงแต่นักนิติศาสตร์ (และนักสังคมศาสตร์ รวมถึงคนอื่นๆ ในสังคม) มีความสนใจพัฒนาระบบการอยู่ร่วมกันในสังคม หรือที่เราเรียกกันในปัจจุบันว่า ระบบการเมืองระบบการปกครองโดยใช้กฎกติกาที่เรียกว่า กฎหมายเป็นหลักการที่สำคัญประการหนึ่งที่ประกันความยุติธรรม ซึ่งเป็นเหตุให้ทุกๆ คนในสังคมให้ความยอมรับ ให้การนับถือกฎหมาย (โดยจารีตประเพณีต่างๆ เหล่านั้นได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของระบบกฎหมายของรัฐที่จัดทำในรูปแบบใหม่ ซึ่งผนวกเข้ากับแนวสมัยใหม่ในสังคมที่มีความทันสมัย) กระบวนการที่จารีตประเพณีกลายเป็นกฎหมายของรัฐในรูปของระบบประมวลกฎหมายที่สมัยนั้นถือว่าเป็นนวัตกรรมใหม่ทางสังคม อันเป็นแบบอย่างให้ประเทศเกิดใหม่ หรือประเทศที่พยายามจะยกระดับให้ตนเองเป็นประเทศที่ทันสมัย มิได้เป็นกระบวนการโดยการสั้แต่บัญญัติกฎหมายขึ้นมาเท่านั้น แต่จะต้องใช้กระบวนการทางสังคมควบคู่ไปกับกระบวนการทางการเมืองการปกครอง และกระบวนการทางกฎหมายที่สานสอดคล้องอย่างลงตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับชุมชนท้องถิ่น

กล่าวโดยเฉพาะเจาะจง กรณีจารีตประเพณีท้องถิ่นในสังคมไทย จารีตประเพณีของชุมชนท้องถิ่นถูกทำลายลงโดยสิ้นเชิงด้วยระบบการเมืองการปกครองแบบรวมศูนย์ กระบวนการรัฐชาติ และระบบ

ประมวลกฎหมาย GMO ที่กลายพันธุ์มาเป็นเวลานาน และที่สำคัญที่สุด คือ การนำเข้ระบบกฎหมายแบบประมวลกฎหมายโดยคัดทั้งระบบคิดอันเป็นหัวใจที่สำคัญที่สุดของทุกๆ ระบบ แม้จะมีโรงเรียนกฎหมายขึ้นมาเองก็ตาม แต่ก็มิได้ทำให้ระบบกฎหมายแบบใหม่ (ประมวลกฎหมาย และพระราชนบัญญัติต่างๆ ที่ตราขึ้น) ทำให้เกิดการประสานกลุ่มต่างๆ ในสังคมให้เข้ามาเป็นเนื้อเดียวกัน ในทางตรงกันข้ามกฎหมายบัญญัติต่างๆ เหล่านั้นถูกใช้ผ่านระบบกฎหมาย ที่ล้มเหลวในทุกๆ ทางแทบจะทุกๆ ด้านที่ไม่มีการปรับปรุง ผนวกกับความล้มเหลวของระบบการเมืองการปกครองที่กำลังถูกร้องเรียกหาความมีธรรมาภิบาลและการฉ้อฉลอำพรางของกลไกตลาดที่ครอบงำรัฐและสังคม จึงทำให้ระบบกฎหมายพันธุ์ทางตกต่ำอย่างที่เราเห็นกันเช่นทุกวันนี้

ดังนั้น การเคลื่อนไหวในทางการเมืองภาคพลเมือง ในแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาเครื่องมือที่สำคัญซึ่งเป็นพื้นฐานของชุมชนคือ กฎระเบียบหรือที่เรียกในภาษาชาวบ้านว่า ฮีตฮอย ประเพณี แต่ต้องเป็นกฎระเบียบของท้องถิ่นแนวใหม่ (neo-customary law) ที่สามารถอธิบายได้อย่างมีเหตุผล มีผล มีความชอบธรรม มีรูปธรรมความสำเร็จ และตั้งอยู่บนหลักการความเป็นจริงแบบวิทยาศาสตร์เชิงประจักษ์ และต้องเป็นกฎระเบียบของท้องถิ่นที่เกิดขึ้นบนกระบวนการทางสังคมที่เข้าใจตนเอง มีข้อมูลต่างๆ ที่รอบด้าน และที่สำคัญคือใช้ความรู้ปรับใช้กฎระเบียบในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่น ปรับใช้ความรู้ ในการจัดการตนเองและแก้ไข ชุมชนท้องถิ่นในอดีตก่อนมีรัฐชาติ ในแต่ละแห่งในแต่ละท้องถิ่นล้วนแล้วต่างมีจารีตประเพณี มีกฎของท้องถิ่นใช้อยู่ในแต่ละถิ่นแต่ละที่ ดังนั้น การทำงานในลักษณะของการเสริมสร้างพลังความเข้มแข็งเชิงบวกในการจัดการตนเองให้แก่ชุมชนจึงหนีไม่พ้น ที่จะทำให้เกิดการมีกฎกติกาของชุมชนท้องถิ่นในแต่ละที่ที่เกิดขึ้น แต่กลับย้อนกลับคืนมาดังที่กล่าวมานี้จะต้องทำให้กฎของชุมชนท้องถิ่นอย่างน้อยๆ ต้องเคารพหลักการพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ ดังนั้น Post neo-customary law จึงต้องมีลักษณะดังที่กล่าวมาข้างต้นจึงจะเกิดพลังที่จะทำให้เกิดการยอมรับ การเคารพนับถือ ที่มีใหม่จากความกลัวเหมือนเช่นในอดีต แต่เกิดจากความเข้าใจต่อประโยชน์ที่จะได้รับจากการเคารพกฎกติกา

ค. Good governance for community-self management

แนวคิดเรื่องหลักธรรมาภิบาลสำหรับการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น เป็นการขยายความจากหลักการทั่วไปของหลักธรรมาภิบาลที่มีการกล่าวถึงในเวลานี้ แต่หลักการนี้แม้จะเข้ามาเผยแพร่ในเชิงแนวคิดนับตั้งแต่ประเทศประสบปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ. 2540 ในขณะนั้นหลักการเรื่อง

ธรรมาภิบาลมัก จะมุ่งเน้นไปสู่การป้องกันแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันในด้านต่างๆ ในทุกๆ ระดับ ทั้งในการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นใน ภาครัฐ ภาคเอกชน และที่เกิดจากการร่วมมือกันทุจริต

ดังนั้น จุดเริ่มต้นของความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาล จึงถูกมองด้วยกรอบคิด หรือสายตาที่เป็นคู่ตรงข้ามกับเรื่องที่เลวร้าย ในขณะเดียวกัน การมองหลักธรรมาภิบาลที่เป็นภาพประจักษ์กับปัญหาการคอร์รัปชัน ทำให้โลกทรรศน์ในการมองในระยะสั้นๆ อย่างน้อยๆ ในทศวรรษที่ผ่านมาจึงไม่ถูกพัฒนาไปในทางด้านอื่น เช่น หลักธรรมาภิบาลในฐานะที่เป็นหลักการในเชิงเนื้อ หาของความเป็นประชาธิปไตยของระบบการเมืองการปกครอง หลักธรรมาภิบาลในภาคเอกชนที่มีหน้าที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคม หลักธรรมาภิบาลในฐานะที่เป็นหลักการของการอยู่ร่วมกันอย่างรับผิดชอบของทุกๆ คนในสังคม ฯลฯ

ในการทดลองการจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่น เป็นการปฏิบัติการทางสังคมเพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าหลักธรรมาภิบาลสามารถที่จะเกิดขึ้นและพัฒนาต่อยอดได้ในระดับชาวบ้าน โดยกระบวนการทางสังคมทางสังคมของชุมชนท้องถิ่น

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงหลักการของหลักธรรมาภิบาล ซึ่งในที่นี้จะใช้ตั้งอยู่บนหลักการ (ของหลักธรรมาภิบาล) ที่มีสถานภาพในทางกฎหมายซึ่งมีปรากฏอยู่ในกฎหมายฉบับต่างๆ (รวมถึงในกฎหมายองค์กรปกครองท้องถิ่น เช่น พ .ร.บ. อบต. พ.ร.บ.เทศบาล ฯลฯ) แต่ในที่นี้จะใช้หลักการที่ปรากฏอยู่ในพระราชกฤษฎีกาหลักการบริการกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ .ศ. 2546 มาตรา 6 ซึ่งกำหนดหลักการในการใช้อำนาจของหน่วยงานของรัฐไว้ว่าต้องเป็นไปเพื่อ การบริหารราชการในการบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

- (1) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
- (2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
- (3) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
- (4) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
- (5) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
- (6) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ

(7) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

หลักการดังกล่าว มีขึ้นเพื่อต้องการที่จะเข้าไปทำให้คุณภาพของการใช้อำนาจอธิปไตยและมีคุณภาพที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนและต่อสังคม ดังนั้น หากพิจารณาโดยนัยของพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวแล้วจะเห็นความหมายระหว่างบรรทัดของบทบัญญัติดังกล่าวที่กำหนดหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่จะต้องปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ประเด็นจึงอยู่ที่ว่า “ความมีธรรมาภิบาลควรที่จะเกิดจากสำนึกใดๆของคนในองค์กร หรือควรที่จะมาจากการถูกบังคับให้จำต้องทำ”

แต่หากมองในด้านของชุมชนท้องถิ่น สำนักหลักธรรมาภิบาลอาจจะเกิดขึ้นจากหลายทาง อาทิ เช่น จากความเชื่อหรือ จากภาวะที่เคยประสบปัญหาความเดือดร้อนแล้วปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่นำไปสู่ปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าว เช่น ในกรณีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยชุมชน

สิ่งที่น่าสนใจสำหรับสถานการณ์ปัจจุบันก็คือ สำนักที่เกิดขึ้นจากความเห็นพ้องต้องกัน (consensus) อย่างแท้จริงของชุมชนและสามารถที่จะพิสูจน์ยืนยันถึงความหนักแน่นมั่นคงของสำนักที่มีต่อหลักการดังกล่าว โดยแสดงออกอย่างเป็นรูปธรรมด้วยวิธีการจัดการองค์กร วางระบบมีตัวบุคคลที่ร่วมรับผิดชอบดำเนินการด้วยความโปร่งใส ถูกต้องตามหลักการ เป็นต้น โดยมีตัวชี้วัดที่สามารถจะเกิดความมั่นใจได้ว่าเป็นระบบที่ยั่งยืน สำนักเช่นนี้แม้จะไม่ปรากฏในตำรา แต่เป็นเพราะตำราไม่เคยสำรวจบทบาทของชุมชน ตำรามองไม่เห็นความเป็นหน่วยของชุมชน สำนักที่เกิดขึ้นหรือที่มีอยู่ในระบบคิดของชุมชนเป็นประเด็นที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งว่า หากบทบาทของภาคประชาชน หรือชุมชนที่มีสำนึกในประเด็นสาธารณะเช่นนี้ บทบาทของภาครัฐควรที่จะต้องมีทำอย่างไรกับสำนักดังกล่าว และหน่วยงานของรัฐจะต้องใช้หลักธรรมาภิบาลชุดใดที่จะปฏิสัมพันธ์กับชุมชนที่มีสำนึกการจัดการตนเองอย่างมีธรรมาภิบาล เช่นนี้

ในขณะที่ในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการใช้อำนาจอธิปไตยมีบทบัญญัติในทางกฎหมายที่วางกรอบหลักเกณฑ์ แนวทางเพื่อสร้างมาตรฐานเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลดังที่กล่าวมาข้างต้น ประเด็นสำคัญที่ทำนายผู้ที่ร่วมงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่น ในเวลานี้คือ จะทำให้สังคม รัฐ และหน่วยงานของรัฐ เกิดความเชื่อถือ ศรัทธา ยอมรับนับถือ ทั้งต่อแนวคิดชุมชนท้องถิ่น และต่อหลักธรรมาภิบาลสำหรับการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นแน่นอนว่า การมุ่งแต่ประชาสัมพันธ์โฆษณาชวนเชื่อป่าวประกาศว่าเป็นชุมชนท้องถิ่นที่มีธรรมาภิบาล จึงไม่ใช่วิธีที่ถูกต้องเลย แต่วิธีการที่น่าจะถูกต้องก็คือ การลงมือปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองของชุมชนท้องถิ่น

ตั้งแต่ในระดับภายในจิตใจ สำนึก ความคิด และในระดับกาปฏิบัติในด้านต่างๆ ที่ดำเนินการอยู่ภายในชุมชนท้องถิ่น

การสร้างยอมรับว่าเป็นชุมชนที่ มีความเป็นธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นซึ่งจะต้องแสดงออกมาให้เห็นทางผลงานที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการร่วมกันภายในชุมชนท้องถิ่น การดำเนินการเพื่อจะให้ได้บรรลุผลสำเร็จได้นั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผน การจัดการ การบริหาร และการดำเนินการ ซึ่งหากต้องการที่จะทำให้การวางแผน การบริหาร การจัดการประสบความสำเร็จ ในเบื้องต้นระยะแรกจำเป็นที่จะต้องสร้างความเข้าใจร่วมกันภายในชุมชนท้องถิ่นในเป้าหมายและทิศทางร่วมกันให้เกิดขึ้นก่อนในเบื้องต้น และกระบวนการที่จะใช้ในการดำเนินการต้องมีใช้การหวังพึ่งพิงจากภายนอก หากต้องใช้กระบวนการพึ่งตนเอง ด้วยการวางระบบในการจัดการตนเองโดยชุมชนและเพื่อต้องการที่จะเปรียบเทียบให้เห็นว่า ชุมชนท้องถิ่นก็มีศักยภาพที่จะดำเนินกิจการต่างๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตนเองและสามารถที่จะทำหน้าที่สำคัญๆ หลายๆ อย่างที่เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแต่ชุมชนท้องถิ่นสามารถที่จะดำเนินการบริหารจัดการได้ดีกว่า ประหยัดกว่า เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีกว่า ตรงความต้องการของประชาชนและตอบสนองโดยตรงกับผู้ที่ควรจะได้รับประโยชน์และทันการณ์ทันเวลา ฯลฯ และเพื่อต้องการที่ ทำให้ศักยภาพดังกล่าวปรากฏจึงจำเป็นที่จะต้องทำให้ผลการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นจับต้องได้ วัดได้ ประเมินผลได้ และเป็นระบบที่ยั่งยืน

2.6 แนวคิดในการป้องกันอาชญากรรม

นวลจันทร์ ทศนชัยกุล . (2543:274) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การป้องกันอาชญากรรมเป็นการขจัดต้นเหตุแห่งการกระทำความผิด

กองบัญชาการตำรวจนครบาล (อ้างใน นวลจันทร์ ทศนชัยกุล .2543:274) ให้ความหมายไว้ว่า การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม หมายถึง การใช้มาตรการและวิธีการต่างๆ ที่จะไม่ให้เกิดอาชญากรรมขึ้น โดยอาจจำแนกออกเป็น การกำจัดต้นเหตุ การขจัดความปรารถนาที่จะกระทำความผิด และการขจัดช่วงโอกาสที่จะกระทำความผิด ซึ่งทั้งหมดนี้ถือเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เอกชน และประชาชนในการร่วมมือกัน ซึ่งถือว่า

เป็นงานในหน้าที่ของตำรวจเป็นสำคัญ รวมตลอดถึงการใช้ มาตรการต่างๆ ระงับเหตุการณ์ทำผิด การจับกุม การควบคุมอาชญากรรม เพื่อป้องกันมิให้อาชญากรรมหวนกลับมากระทำผิดอีก

Allen (อ้างใน นวลจันทร์ ทศนชัยกุล .2543:274) ได้ให้ความหมายว่า การป้องกันอาชญากรรม หมายถึง ความพยายาม หรือการเตรียมการ หรือการยับยั้งการกระทำผิดมิให้เกิดขึ้น

Sutherland (อ้างใน นวลจันทร์ ทศนชัยกุล .2543:274) ให้ความหมายว่า การป้องกันอาชญากรรม เป็นความพยายามที่จะสกัดกั้นล่วงหน้ามิให้เกิดอาชญากรรมขึ้น

มาตรการในการป้องกันอาชญากรรม สำนักอาชญาวิทยาได้แสดงความคิดเห็นไว้ ดังนี้

1) สำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม (The classical school of criminology) เห็นว่า การลงโทษผู้กระทำความผิดต้องให้สอดคล้องกับความผิดจึงจะสามารถยับยั้งอาชญากรรมได้ โดยเชื่อว่าผู้กระทำความผิดจะเกิดความเกรงกลัว หลาบจำ และไม่กล้าที่จะก่ออาชญากรรม

2) สำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม (The positive school of criminology) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การลงโทษควรให้สมเหตุสมผลกับการกระทำความผิด การลงโทษควรเป็นการสร้างสรรค์มิใช่การลงโทษเพื่อแก้แค้น ควรลงโทษเพื่อบำบัดฟื้นฟูสภาพจิตใจ การแก้ไข ปรับบุคลิกภาพ เพื่อให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับมาดำรงชีวิตใหม่ในสังคมได้

แต่อย่างไรก็ตาม นอกจากแนวคิดดังกล่าวแล้ว การป้องกันอาชญากรรมยังมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.7 ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรม

Sir Robert Peel (อ้างใน ณรงค์ บำรุงรัตน์ .2535:22-25) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า การป้องกันอาชญากรรม ถือได้ว่าเป็นงานหลักของตำรวจและมีความสำคัญอย่างยิ่งกว่าการสืบสวนสอบสวน การจับกุมและการลงโทษ ผู้กระทำผิดจากทฤษฎีของ Sir Robert Peel ดังกล่าว ได้กลายเป็นพื้นฐานของการก่อกำเนิด แนวทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันอาชญากรรม ซึ่งให้ความสำคัญ กับยุทธวิธีของตำรวจในการป้องกันอาชญากรรม

ที่มุ่งไปที่การตรวจท้องที่หรือการลาดตระเวนท้องที่ ซึ่งได้รับการขนานนามว่า เป็นกระดูกสันหลังของงานตำรวจ

สำหรับหลักการสำคัญของแนวทฤษฎีพอสรุปได้ว่า การปรากฏของตำรวจย่อมมีผลในการยับยั้งผู้ที่มีแนวโน้มในการก่ออาชญากรรม เพราะความเกรงกลัวการจับกุม ฉะนั้น ตำรวจสายตรวจจึงต้องแต่งกายเครื่องแบบ และรถวิทยุสายตรวจ จึงควรมีลักษณะเด่นชัดเห็นได้ง่าย เพื่อเป็นการข่มขวัญยับยั้งอาชญากรรม นอกจากนี้ การออกตรวจท้องที่อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องจะทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดความรู้สึกรู้ว่ามีตำรวจอยู่ทุกหนทุกแห่ง ด้วยเหตุนี้ตามแนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย การปรากฏตัวของโอกาสสำหรับผู้ตั้งใจจะละเมิดกฎหมาย หนึ่ง งานตรวจท้องที่มีลักษณะกำหนดพื้นที่รับผิดชอบในการป้องกันอาชญากรรมตำรวจ และการกระจายกำลังตำรวจให้ครอบคลุมทั่วทั้งชุมชน จะช่วยป้องกันอาชญากรรม โดยลดช่องและระงับเหตุร้ายภายในระยะเวลาแต่ละผลัดที่ปฏิบัติหน้าที่ ส่วนในลักษณะงานเฉพาะกิจนั้น ตำรวจสายตรวจในทุกเขตพื้นที่คือกำลังหลักพร้อมที่จะรวมตัวในทันทีที่ได้รับคำสั่งจากศูนย์บัญชาการ เพื่อการปฏิบัติงานเฉพาะกิจที่เร่งด่วน

2.8 ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ (Community Relations Approach)

เป็นทฤษฎีที่ถือว่า อาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์ถาวรตามลักษณะพื้นที่ บริเวณใดที่เกิดอาชญากรรมบ่อยครั้ง ก็จะมีเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีก เพราะพื้นที่ที่มีสถิติอาชญากรรมนั้นมีความแตกต่างไปจากพื้นที่ที่มีอาชญากรรมต่ำ ทั้งในภาวะกายภาพ ทางเศรษฐกิจ และทางสังคม กล่าวคือ การขาดระเบียบของสังคมอันสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในยุคก่อน ความเจริญทางอุตสาหกรรมเข้าสู่ชุมชนในยุคอุตสาหกรรม นำมาซึ่งปัญหาอาชญากรรมและปัญหาสังคมอื่นๆ ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ เพื่อป้องกันอาชญากรรมก็คือ การจัดสภาพทั่วไปไม่ว่าในระดับในเมือง ชุมชนหรือระดับบ้านในลักษณะเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ง่ายต่อการควบคุม สังเกตตรวจตรา โดยไม่มีลัทธิเสรีภาพส่วนบุคคลรวมทั้งมุ่งสนับสนุนส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชน มีส่วนร่วมในการป้องกันชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของตนเองและของผู้อื่นให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม อาจกล่าวอย่างสั้นๆ ว่า “เป็นวิธีการที่ประชาชนเป็นแกนนำ ” อย่างไรก็ดี แนวทฤษฎีที่สองนี้ ไม่ได้มองข้ามบทบาทของตำรวจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรม แต่ได้เสนอแนะให้มีการปรับบทบาทใหม่ สำหรับการตรวจท้องที่ทั้งหมดตามแนวทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ ตำรวจ

จะมีบทบาทเป็นฝ่ายวางแผนสนับสนุนและให้คำปรึกษาแก่ชุมชน ในการป้องกันอาชญากรรม กล่าวอีกนัยหนึ่ง ตำรวจตามแนวทฤษฎีนี้จะไม่มีสภาพเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการป้องกันอาชญากรรมอีกต่อไป นอกจากนี้ ข้อเสนอที่ตามมาก็คือ การยกเลิกตำรวจสายตรวจที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลานานโดยปริยาย ฉะนั้น ถ้ามีการประยุกต์ใช้มาตรการและแนวทาง ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ เช่นที่กล่าวนี้ สถานภาพและบทบาทของตำรวจ ในการป้องกันอาชญากรรมย่อมได้รับผลกระทบกระเทือนอย่างมากเนื่องมาจากการที่ต้องศึกษา เพื่อปรับใช้และ กำหนดบทบาทใหม่ทั้งหมด ซึ่งก่อให้เกิดแรงต้านทานคัดค้านอย่างหนักจากตำรวจระดับปฏิบัติการ

แนวทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (Theory of Crime Control Through Environmental Design)

เป็นแนวความคิดรวม (Synthesis) ระหว่างทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย และทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ สารสำคัญของทฤษฎีนี้คือ การมุ่งพิจารณาไปที่การลดช่องโอกาสการประกอบอาชญากรรมในสภาพแวดล้อม แต่ไม่ได้ละเลยความสำคัญของตัวบุคคลซึ่งมีแนวโน้มหรือสำนึกที่จะละเมิดหรือไม่ละเมิดกฎหมาย รวมทั้งมุ่งสนับสนุนการรวมตัวและสัมพันธ์ภาพระหว่างสุจริตชนในสังคม เพื่อเกิดแรงต้านทุจริตชนซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อย ภายในกรอบกฎหมายเพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนรวม การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อขัดขวางการละเมิดกฎหมาย ซึ่งสภาพแวดล้อมแบ่งเป็น 2 ทาง คือ สภาพแวดล้อมรูปธรรม อันได้แก่ การวางผังเมืองและชุมชน การติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง การออกแบบอาคารและการสลักหมายเลขบนทรัพย์สิน ความมั่นคงของประตูหน้าต่าง การใช้สัญญาณเตือนภัย การใช้อุปกรณ์ ปิดปิดเครื่องใช้ไฟฟ้าและอื่นๆ และสภาพแวดล้อมนามธรรม อันได้แก่ การใช้มาตรการเพื่อนบ้านเตือนภัย มาตรการสายตรวจประชาชน และมาตรการตรวจตามบ้านเรือน

หลักการปฏิบัติในการป้องกันอาชญากรรม

หลักการปฏิบัติในการป้องกันอาชญากรรมต้องมี ดังนี้ (สุตสงวน สุธีสร.2547:101-102)

1) หลักการด้านความเล็งต่อการถูกลงโทษ (Punitive-treat of Punishment) เป็นการยับยั้ง ผู้จะกระทำผิดได้ยับยั้งชั่งใจว่า หากกระทำผิดในขณะนั้นหรือโอกาสนั้นแล้วเขาอาจถูกจับกุมนำตัวมาลงโทษ เจ้าหน้าที่ใช้หลักเกณฑ์อันนี้ กล่าวคือ การจัดตำรวจสายตรวจการป้องกันอาชญากรรม

2) หลักการในการแก้ไขตัวบุคคลและสภาพแวดล้อมในชุมชน (Corrective)

ก. มุ่งที่ตัวบุคคล เพื่ออบรมแนะนำตลอดจนปลูกฝังแนวความคิดของการเป็นพลเมืองแก่เด็กและเยาวชน และกลุ่มต่างๆ เช่น การจัดโครงการเยาวชนสัมพันธ์

ข. มุ่งจัดสภาพแวดล้อมชุมชนให้มีความเหมาะสม และปลอดภัยจากอาชญากรรม ได้แก่ การปรับปรุงแหล่งสลัม ถางที่รกร้าง จัดแสงไฟในที่เปลี่ยว การจัดเวรยามตามหมู่บ้าน การติดตั้งตู้แดงตามที่ต่างๆ เป็นต้น

3) หลักการด้านเครื่องมือป้องกันและการจัดตัวอาคารและสถานที่ (Mechanical) เพื่อเป็นการสร้างอุปสรรคให้การกระทำผิดกระทำได้ยากขึ้น โดยการนำเครื่องอุปกรณ์มาช่วยในการป้องกัน เช่น ติดตั้งสัญญาณกันขโมย การสร้างรั้วบ้าน เป็นต้น

การป้องกันอาชญากรรม สามารถแยกการป้องกันออกเป็น 3 ด้านได้แก่

1) ด้านข่าวสาร (Information) โดยการให้ข่าวสาร ข้อมูลและความรู้ ในการป้องกันอาชญากรรมแก่ประชาชนทุกกลุ่มให้รู้ถึงวิธีป้องกันตัวเองมิให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ตลอดจนร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการป้องกันอาชญากรรม

2) การให้ความช่วยเหลือประชาชน (AID) โดยการให้ความร่วมมือแก่ประชาชนเมื่อได้รับการร้องขอ เป็นต้นว่า การสำรวจอาคารตึกแถวและแนะนำในเรื่องระบบการรักษาความปลอดภัยแก่ธุรกิจที่มีความเสี่ยงต่ออาชญากรรม ได้แก่ โรงแรม ธนาคาร ตลอดจนแนะนำให้เอกชนจัดเจ้าหน้าที่การรักษาความปลอดภัยตนเอง

3) การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการจัดกำลังสายตรวจในการตรวจท้องที่โดยจะต้องให้ความรู้เกี่ยวกับสถานภาพอาชญากรรม สภาพพื้นที่ และเป้าหมายในการออกตรวจ การวางแผนในการใช้กำลังคนตามสถานภาพของอาชญากรรมในชุมชน เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันอาชญากรรม การวางแผนป้องกันอาชญากรรมตามประเภทความผิด เช่น ขโมยรถยนต์

2.9 ทฤษฎีการปราบปรามอาชญากรรม

ทฤษฎีการปราบปรามอาชญากรรม (อ้างใน ณรงค์ บำรุงรัตน์ .2535:25-26)การปราบปรามป้องกันอาชญากรรม คือการป้องกันไม่ให้อาชญากรรมเกิดขึ้น ลดโอกาสของคนร้ายที่กระทำความผิด สรุปคือ อาชญากรรมยังไม่เกิดขึ้น แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่ที่จะป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิด ซึ่งปัจจุบันตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ การป้องกันอาชญากรรมมีในสถานีดำรวจเป็นหน้าที่ของ รองผู้กำกับการ (หัวหน้างานป้องกันปราบปราม) หรือสารวัตรป้องกันปราบปราม หรือสารวัตรหัวหน้าสถานีดำรวจ แล้วแต่หน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละสถานีดำรวจ และเพื่อให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของแต่ละสถานีดำรวจมีเวลาที่จะบริหารงานสายตรวจ ซึ่งงานสายตรวจเป็นงานหลักของการป้องกันอาชญากรรม แผนในทางรับ (การปราบปรามอาชญากรรมเป็น แผนในเชิงรุก) การปราบปรามอาชญากรรมจะเน้นทางด้านสืบสวน หาข่าว เพื่อจะเน้นการปราบปรามเป็นหลัก โดยจะยึดถือข้อมูลท้องถิ่น ข้อมูลบุคคลสำคัญ คอยสอดส่องดูแลเช่น บุคคลอันตราย บุคคลเคยต้องโทษมาก่อน หรือบุคคลที่พ้นโทษ โดยจะส่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน (นอกเครื่องแบบ) ประทับตัวบุคคลที่ต้องสอดส่องดูแลตลอดเวลา หากผิดปกติ หรือสงสัย จะเข้าทำการตรวจค้น กวาดล้าง จับกุม ซึ่งการปราบปรามปัจจุบัน ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีเครื่องมือทันสมัยในการตรวจค้นหาประวัติบุคคลสำคัญ หรือมือปืนรับจ้าง ตรวจค้นตำห นิรูปพรรณทรัพย์สินหาย เช่น ตำหานิรูปพรรณของที่ถูกริบโจรกรรม เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ ตลอดจนทรัพย์สินอื่นๆ รวมความไปถึงหมายจับบุคคลต่างๆ ลงในคอมพิวเตอร์ หากสถานีดำรวจใดต้องการอยากรับเรื่องอะไร แผนกทะเบียนประวัติจะสามารถค้นหาคำตอบให้ได้ภายใน 3 นาที และทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้เปิดเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต ด้วยเพื่อความทันสมัยในข้อมูลข่าวสารของโลกปัจจุบัน นอกจากนั้น ยังต้องติดตามข่าว การซื้อขายอาวุธผิดกฎหมาย เช่น อาวุธสงคราม แหล่งค้าแหล่งยาเสพติด เพราะสิ่งผิดกฎหมายเหล่านี้จะเป็นชนวน หรือสาเหตุแห่งการเกิดอาชญากรรมได้ ซึ่งงานปราบปรามนี้ แผนกสายตรวจจะไม่สามารถเจาะลึกเข้าไปได้ สายตรวจจะมีเพียงปรากฏภายในที่ชุมชนเพื่อผลทางจิตวิทยา เพื่อลดช่องโอกาสของคนร้ายเท่านั้น การปราบปรามจึงเป็นเรื่องของชุดสืบสวนเฉพาะกิจ หรือชุดสืบสวนนอกเครื่องเท่านั้นจึงจะได้ผล

การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม

ปัจจุบัน ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมได้หลายวิธี แต่คนไทย ยังไม่ตื่นตัวเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมมากนัก ตำรวจจึงต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชน เกิดความตื่นตัว พร้อมใจกันเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น รูปแบบและวิธีการเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกัน อาชญากรรม มีอยู่ด้วยกัน 4 ประการ ดังต่อไปนี้ (กองบังคับการปราบปราม .2549. “โครงการชุมชนสามยอด .” [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.csd-copps.net/concept_copps1.htm (ค้นเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2559)

1) โครงการจัดตั้งกลุ่มสมาชิกเตือนภัยและแจ้งข่าวอาชญากรรม (Watch Programa) การจัดตั้ง กลุ่มสมาชิกเตือนภัยและแจ้งข่าวอาชญากรรม เป็นการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม รูปแบบหนึ่งที่ได้รับการนิยมนิยโดยทั่วไป เช่น โครงการเพื่อนบ้านเตือนภัย ซึ่งในต่างประเทศนิยมเรียกชื่อ แตกต่างกันไปตามลักษณะพื้นที่ เช่น Neighborhood Watch หรือ Block Watch (เพื่อนบ้านเตือนภัย) Apartment Watch (อาคารห้องเช่าเตือนภัย) Business Watch (กลุ่มธุรกิจเตือนภัย) Employees Watch (ลูกจ้างเตือนภัย) เป็นต้น โดยสมาชิกกลุ่มช่วยกันสอดส่องดูแลพฤติกรรมเคลื่อนไหวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่ของสมาชิกกลุ่ม คอยเป็นหูเป็นตาและแจ้งข่าวเบาะแสต่างๆ ให้กับตำรวจท้องที่ทราบและดำเนินการตรวจสอบ

2) โครงการสายตรวจประชาชน (Citizen Patrols) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน อาชญากรรมอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การจัดสมาชิกหรืออาสาสมัครผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันออกตรวจพื้นที่ คอยระวังป้องกันรักษาความปลอดภัยตามบริเวณต่างๆ ที่มีปัญหาอาชญากรรมในชุมชน โดยการออกตรวจด้วย การเดินเท้า จักรยาน หรือพาหนะอื่น ๆ พร้อมวิทยุสื่อสาร ได้มีการนำโครงการสายตรวจประชาชนมาใช้ในย่าน ที่อยู่อาศัยของชนชั้นกลาง ตามชานเมือง อย่างไรก็ตามตำรวจไม่สนับสนุนให้สายตรวจประชาชนเข้าจับกุม คนร้ายหรือเข้าขัดขวางการกระทำผิดเมื่อประสบเหตุซึ่งหน้า เนื่องจากมีปัญหาข้อกฎหมายบางประการเกี่ยวกับการคุ้มครองประชาชนที่ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว และอาวุธที่นำมาใช้ระหว่างการออกตรวจพื้นที่ ซึ่งจะต้อง พิจารณาด้วยความรอบคอบในเรื่องนี้ว่า ประชาชนควรจะเข้ามามีบทบาทในการป้องกันอาชญากรรมได้ถึงจุดใด

3) การเสริมสร้าง “พันธมิตรเชิงหุ้นส่วน” กับองค์กรชุมชน (Partnerships with Neighborhood Organizations)การมีส่วนร่วมและเพิ่มบทบาทของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในระดับท้องถิ่น องค์กร ชุมชนระดับท้องถิ่นที่มีบทบาทค่อนข้างมาก ได้แก่ โรงเรียน องค์กรศาสนา ธุรกิจเอกชน สถาบันครอบครัว องค์กรเอกชนสาธารณะประโยชน์ต่างๆ และหน่วยงานระดับท้องถิ่น เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล สภาตำบล เทศบาล องค์กรบริหารส่วนจังหวัด และสภาจังหวัด เป็นต้น แต่กับความเป็นจริงตำรวจยังไม่ได้ใช้ประโยชน์

จากองค์กรเหล่านี้มักเท่าที่ควร ซึ่งในบางกรณีตำรวจกลับมาทัศนคติในทางลบเสียมากกว่า โดยเห็นว่าการคอยจับผิดพฤติกรรมของตำรวจ หรือเป็นฝ่ายตรงข้าม แต่ในบางกรณีองค์กรระดับท้องถิ่นเหล่านี้ ก็มีบทบาทในการสนับสนุนการป้องกันอาชญากรรมอย่างเปิดเผยชัดเจน และพร้อมที่จะทำงานร่วมกับตำรวจอย่างใกล้ชิดมากขึ้น ดังนั้น ตำรวจจึงต้องศึกษาทำความเข้าใจกับองค์กรชุมชนระดับท้องถิ่น เพื่อวางแผนการเข้าถึงและเสริมสร้าง “พันธมิตรเชิงหุ้นส่วน” ในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม

4) คณะกรรมการประชาชน (Boards, Councils, and Commissions) การจัดตั้งคณะกรรมการประชาชน เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ประชาชนสามารถเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมรณรงค์ต่อสู้ภัยอาชญากรรมได้ โดยประชาชนมีส่วนร่วมทำหน้าที่เป็นผู้แทนหรือสมาชิกในคณะกรรมการเพื่อดำเนินกิจกรรมของกลุ่มและดูแลพิทักษ์ผลประโยชน์ของกลุ่ม คณะกรรมการประชาชนมีหลายระดับ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้านหรือชุมชน ระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด ถึงระดับชาติ นอกจากนี้หน่วยงานตำรวจยังสามารถตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาขึ้นในระดับต่างๆ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับทราบ ให้คำแนะนำปรึกษา และตรวจสอบการทำงานของตำรวจได้อย่างใกล้ชิด

การสร้างให้ชุมชนหรือองค์กรชุมชนระดับท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่ชุมชนของตนเองนั้น ด้วยการสร้างความร่วมมือระหว่างตำรวจในพื้นที่กับหน่วยงานชุมชนต่างๆ และให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการเคารพ ปฏิบัติตามกฎหมาย และการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข และเพื่อแก้ไขปัญหาการติดต่อสื่อสารกันระหว่างตำรวจกับชุมชนให้เกิดมีความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกัน จึงต้องมีการตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาขึ้นมาชุดหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยนักธุรกิจ ผู้นำองค์กรท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน เพื่อให้สามารถเข้ามีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะต่างๆ ในกระบวนการวางแผนหรือกำหนดนโยบายตำรวจ ในระดับสถานีตำรวจได้

การจัดตั้งศูนย์ยุติธรรมชุมชนของกระทรวงยุติธรรมตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อสร้างความเข้มแข็งยุทธศาสตร์ของกระทรวงยุติธรรม (2558-2561) ได้กำหนดทิศทางในยุทธศาสตร์ว่า “ยุติธรรมก้าวหน้า ประชามีส่วนร่วม” ดังนั้นหน่วยงานต่างๆ ที่สังกัดกระทรวงยุติธรรมได้ให้โอกาสชุมชนเข้ามีส่วนร่วมได้ 10 ช่องทาง ดังนี้ (<http://www.probation.go.th/admin/stock/imges>. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2559)

- 1) เป็นแนวร่วมที่จะร่วมมือกันในการดำเนินกิจกรรมรูปแบบต่างๆ ที่เป็นการเสริมสร้างความ ยุติธรรม ความเป็นธรรม และความสงบเรียบร้อยในชุมชน
- 2) ให้ความช่วยเหลือดูแลให้คำแนะนำและแก้ปัญหาในเบื้องต้นกับผู้ถู กละเมิดสิทธิและ เสรีภาพหรือแก่ผู้ต้องการคำแนะนำเบื้องต้นทางด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
- 3) การลดข้อพิพาทความขัดแย้งในชุมชน
- 4) การป้องกันอาชญากรรมในชุมชน
- 5) แจ้งข่าว แจ้งเบาะแส และให้ความร่วมมือในด้านนิติวิทยาศาสตร์
- 6) เฝ้าระวัง แจ้งเบาะแสทางคดีความ หรือการกระทำผิดกฎหมายใดๆ
- 7) การแก้ไขฟื้นฟูและช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้กระทำผิด
- 8) ให้ความช่วยเหลือดูแลผู้ที่ได้รับความเสียหายและผลกระทบจากอาชญากรรม
- 9) จัดตั้งและดำเนินการในศูนย์ยุติธรรมชุมชนเพื่อเป็นจุดเชื่อมโยงของหน่วยงานของกระทรวง ยุติธรรมในพื้นที่
- 10) บทบาทอื่นๆ ที่กระทรวงยุติธรรมพิจารณา แล้วเห็นว่าเหมาะสมต่อการดำเนินงานเพื่อ ประโยชน์สุขของชุมชน

จากบทบาทของชุมชนดังกล่าวข้างต้นทั้ง 10 ข้อ กระทรวงยุติธรรมได้กำหนดให้ชุมชนเข้าร่วม ซึ่งเป็นการในลักษณะ “สมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ” ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1) บทบาท ที่สมาชิกทำได้โดยลำพัง และ 2) บทบาทที่สมาชิกต้องทำร่วมกันกับผู้อื่น

- 1) บทบาทที่สมาชิกทำได้โดยลำพังตามความสนใจและความถนัด เช่น

- การให้ความช่วยเหลือดูแลให้คำแนะนำและแก้ปัญหาในเบื้องต้นกับผู้ถูกละเมิดสิทธิและ เสรีภาพ หรือแก่ผู้ที่ต้องการคำแนะนำเบื้องต้นทางด้านกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม

- แจ้างเบาะแสและให้ความร่วมมือในทางนิติวิทยาศาสตร์
- เผ้าระวัง แจ้างเบาะแสทางคดีความหรือการกระทำผิดใด ๆ
- การแก้ไขฟื้นฟูและช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้กระทำผิด
- ให้ความช่วยเหลือดูแลผู้ที่ได้รับความเสียหายและผลกระทบจากอาชญากรรม

2) บทบาทที่สมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชนทำร่วมกันกับผู้อื่น เช่น

- จัดตั้งและดำเนินการในศูนย์ยุติธรรมชุมชนเพื่อเป็นจุดเชื่อมโยงของหน่วยงานของกระทรวงยุติธรรม
- การลดข้อพิพาทความขัดแย้งในชุมชน
- การรณรงค์ป้องกันอาชญากรรม
- เป็นแนวร่วมในชุมชนที่จะร่วมมือกันในการดำเนินกิจกรรมรูปแบบต่างๆ ที่เป็นการเสริมสร้างความยุติธรรม ความเป็นธรรม และความสงบเรียบร้อยในชุมชนและการป้องกันอาชญากรรม

ภายใต้ยุทธศาสตร์ของกระทรวงยุติธรรมดังกล่าว ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน ดังนี้

1. เป็นการรักษาป้ัสดานทางพฤติกรรมของชุมชน

การรักษาป้ัสดานทางพฤติกรรมของชุมชน กล่าวคือการที่ชุมชนใดๆ เข้าจัดการกับอาชญากรรมหรือปัญหาอื่นใดที่เกิดขึ้นกับชุมชนด้วยกระบวนการตอกล่้าป้ัสดานทางพฤติกรรมต่อสมาชิกของชุมชนที่ฝ่าฝืนระเบียบของชุมชนหรือต่อกฎหมายบ้านเมือง จะทำให้ชุมชนนั้นๆ ได้รับความเคารพและเชื่อถือจากมวลสมาชิกในการรักษาระเบียบทางคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรมของชุมชน พ้มมากขึ้นในทุกๆ ครั้งเท่านั้น หากแต่ยังเป็นการที่ตอกล่้า และเป็นสัญญาณเตือนแก่สมาชิกมิให้เกิดอาชญากรรม

2. ค้ำครองความปลอดภัย

กรณีที่เกิดอาชญากรรมแล้ว ยุติธรรมชุมชนมุ่งแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดไม่ให้ก่อเหตุร้ายใดๆ ที่จะก่อให้เกิดความเสียหายให้กับสมาชิกของชุมชนเพิ่มขึ้นอีก ยุติธรรมชุมชนตามหลักการนี้ จึงให้ความสำคัญอยู่ที่กระบวนการชดเชยเยียวยาให้กับเหยื่ออาชญากรรม และกระบวนการลดความหวาดกลัวของชุมชนต่ออาชญากรรม ซึ่งคุณภาพของชุมชนส่วนหนึ่งวัดได้จากความเชื่อมั่นในความปลอดภัย เมื่ออยู่ในที่สาธารณะและเมื่อผู้กระทำผิดคนใดถูกศาลตัดสินว่ามีความผิด ไม่ว่าจะลงโทษในรูปแบบใดๆ ก็จะมีผลกระทบต่อความรู้สึกของสมาชิกของชุมชนว่า เมื่อผู้กระทำผิดนั้นคืนสู่ชุมชนในภายหน้า ผู้กระทำผิดจะก่ออันตรายต่อชุมชนหรือไม่ จึงเป็นกระบวนการที่ชุมชนหรือเครือข่ายยุติธรรมชุมชน จะต้องส่งเสริมจัดระบบการควบคุมสังคมแบบไม่เป็นทางการและแบบเป็นทางการขึ้น ให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างเหมาะสม

3. ลดความรู้สึกไม่เท่าเทียมกันในชุมชน

โอกาสความไม่เท่าเทียมกัน เป็นสิ่งที่คนในชุมชนมีความกังวล ซึ่งโอกาสความไม่เท่าเทียมกันอาจเกิดจากความแตกต่างทางเชื้อชาติ และความยากจน ชุมชนใดๆ ที่ถูกกระหน่ำซ้ำเติมด้วยปัญหาอาชญากรรมก็จะมีสภาพไม่ต่างอะไรไปจากชุมชนที่เต็มไปด้วยปัญหาความยากจนและขาดระเบียบ ชุมชนที่มีลักษณะเช่นนี้มักเป็นชุมชนที่ขาดหรือไม่มีทรัพยากรที่จะสามารถนำมาใช้ในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมในชุมชนของตนเองได้

กลยุทธ์ของชุมชนที่จะจัดการกับปัญหาความไม่เท่าเทียม จะเริ่มต้นจากการสำรวจความสามารถของชุมชนในการแก้ปัญหาอาชญากรรมต่างๆ และทรัพยากรเชิงสถาบันทั้งหลายในชุมชนที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในรูปสวัสดิการสำหรับชุมชนโดยรวมได้ การสำรวจดังกล่าวมีเป้าหมายที่จะเพิ่มศักยภาพให้กับชุมชนในการระดมทรัพยากรต่างๆ ทั้งในและนอกชุมชนเพื่อนำเข้ามาใช้แก้ปัญหาของชุมชน

4. สมาชิกทุกคนมีسانสัมพันธ์ไม่ทอดทิ้งกัน

ความเป็นสมาชิกของชุมชนใดๆ ไม่สามารถที่จะซื้อหาได้ด้วยเงินตราหรือเงินตราไม่สามารถที่จะทำให้สมาชิกทุกคนสมานสามัคคีเป็นหนึ่งเดียวกันได้ ยุทธศาสตร์ยุติธรรมชุมชนมุ่งให้ความ

คุ้มครองปลอดภัยสาธารณะ โดยการเอาคนกระทำผิดออกไปจากชุมชน โดยเร็ว แต่ในขณะเดียวกันยุทธศาสตร์ ยุติธรรมชุมชนก็จะไม่ทอดทิ้งสมาชิกคนใดคนหนึ่งให้อยู่อย่างโดดเดี่ยวตามลำพัง

5. พึ่งพาซึ่งกันและกัน

ยุทธศาสตร์ยุติธรรมชุมชนสำหรับมาตรฐานทางคุณธรรมขั้นต่ำคือ ต้องยึดมั่น ในหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และสำหรับคุณธรรมขั้นสูงจะยึดมั่นในหลักการทำงานร่วมกันกับ ทุกภาคส่วน และกับชุมชนในลักษณะที่ต่างฝ่ายต่างพึ่งพาซึ่งกันและกัน ทุกภาคส่วนที่ทำงานร่วมกันต่างก็บรรลุ เป้าหมายขององค์กรของตนด้วยกันทั้งสิ้น

6. กระบวนการสร้างผู้นำจิตสาธารณะ

ยุติธรรมชุมชนจะทำให้ประชาชนสำรวจตนเองว่าตนเองเป็นคนที่เห็นแก่ประโยชน์ ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตัวหรือไม่ ยุทธศาสตร์ยุติธรรมชุมชนจะสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในกระบวนการและระดับชั้นต่างๆ ของระบบยุติธรรมทางอาญาและผู้ที่ได้ดำเนินงานยุติธรรมชุมชนได้ดี ผู้นั้น จะต้องมีพื้นฐานของการเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมมาก่อนประโยชน์ของตน

2.10 ประวัติอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

ข้าวจันทน์ดี แหล่งโบราณคดี อารยธรรม 3,000 ปี เจริญเบญจภาคีเลื่องลือ ชื่อสกุลศรีลัง "กลาง"

2.10.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอโนนสูงตั้งอยู่ทางตอนกลาง ก่อนไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัด มีอาณาเขต ติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอลำทะเมนชัยและอำเภอคง
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอพิมาย
- ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอจักราช อำเภอเฉลิมพระเกียรติ และอำเภอเมืองนครราชสีมา

- ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอโนนไทยและอำเภอยางชุมน้อย

2.10.2 ข้อมูลทั่วไป

- อักษรไทย อำเภอโนนสูง
- อักษรโรมัน Amphoe Non Sung
- จังหวัด นครราชสีมา
- รหัสทางภูมิศาสตร์ 3010
- รหัสไปรษณีย์ 30160, 30420 (เฉพาะตำบลธารปราสาท)

2.10.3 ข้อมูลสถิติ

- พื้นที่ 677.0 ตร.กม.
- ประชากร 123,213 คน (พ.ศ.2551)
- ความหนาแน่น 182 คน/ตร.กม.

2.10.4 ที่ว่าการอำเภอ

- ที่ตั้ง ที่ว่าการอำเภอโนนสูง ถนนศรีธานี ตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

30160

- พิกัด $15^{\circ}10'48''\text{N } 102^{\circ}15'25''\text{E} / 15.18^{\circ}\text{N } 102.25694^{\circ}\text{E}$
- หมายเลขโทรศัพท์ 0 4437 9259
- หมายเลขโทรสาร 0 4437 9258 ต่อ 17

2.10.5 ประวัติอำเภอโนนสูง

เดิมเมื่อประมาณปี พ.ศ.2440 ทางราชการได้รวบรวมท้องที่ตำบลโนนสูง ตำบลใหม่ ตำบลบึง ตำบลจันอัด ตำบลด่านคล้า ตำบลโตนด ตำบลขามเฒ่า ตำบลขามสะแกแสง (ปัจจุบันตั้งเป็นอำเภอขามสะแกแสง) ตำบลโนนวัด ตำบลเสลา ตำบลทองหลาง รวม 11 ตำบล ตั้งเป็นอำเภอ เรียกว่า อำเภอกลาง

การที่เรียกชื่ออำเภอนี้ว่าอำเภอกลางนั้น เนื่องจากตั้งอยู่ระหว่างอำเภอเมืองนครราชสีมา (อำเภอใน) กับอำเภอบัวใหญ่ (อำเภอนอก) ส่วนอำเภอคองนั้นเดิมเป็นส่วนหนึ่งของอำเภอบัวใหญ่ ดังนั้น จะเห็นว่าชาวอำเภอโนนสูงหรืออำเภอกลางดั้งเดิมจะใช้ชื่อสกุลลงท้ายด้วย “กลาง” เป็นส่วนใหญ่ซึ่งเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของชาวโคราชที่ชื่อสกุลจะสามารถบ่งชี้ที่มาของอำเภอได้

เมื่อประมาณปี พ.ศ.2450-2459 สมัยพระยาอำภรพาศพิทศ (ดิษฐ์ โสฬส) เป็น นายอำเภอ ได้พิจารณาเห็นว่าอำเภอตั้งอยู่บริเวณวัดร้างมาก่อน จึงได้เปลี่ยนชื่อให้เหมาะสมกับสภาพของที่ตั้งและใช้ชื่อว่าอำเภอโนนวัด

เมื่อประมาณปี พ.ศ.2460-2461 สมัยพระยาบริรักษ์นครเขต เป็นนายอำเภอ เห็นว่าที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอเดิมไม่เหมาะสมเท่าที่ควร จึงย้ายที่ว่าการอำเภอมายังใหม่ ณ บริเวณที่ว่าการอำเภอในปัจจุบัน

ต่อมาเมื่อ ปี พ.ศ.2487 กระทรวงมหาดไทยได้ปรับปรุงเขต อำเภอ ตำบล และ หมู่บ้านใหม่ นายชม วัลติภากร ซึ่งดำรงตำแหน่ง นายอำเภอขณะนั้นขอโอนท้องที่ตำบลทองหลางไปขึ้นกับอำเภอท่าช้าง ส่วนหนึ่ง อำเภอเมืองนครราชสีมาอีกส่วนหนึ่ง และ ยุบตำบลเสลา กับตำบลโนนวัดรวมเป็นตำบลพลสงคราม พร้อมทั้งได้เปลี่ยนชื่ออำเภอเดิมเสียใหม่ จากอำเภอโนนวัด เป็น อำเภอโนนสูง เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพท้องที่ ซึ่งเป็นที่ราบสูงหรือโนนสูง และใช้ชื่อนี้มาจนถึงปัจจุบัน

- 1) ตำบลโนนสูง (เทศบาลตำบล) จำนวน 13 ชุมชน
- 2) ตำบลใหม่ (เทศบาลตำบล) จำนวน 16 หมู่บ้าน
- 3) ตำบลโตนด (อบต.) จำนวน 12 หมู่บ้าน
- 4) ตำบลบึง (อบต.) จำนวน 12 หมู่บ้าน
- 5) ตำบลคอนขมิพ (อบต.) จำนวน 13 หมู่บ้าน

6) ตำบลธารปราสาท (อบต.) / (เทศบาลตำบล) จำนวน 19 หมู่บ้าน

7) ตำบลหลุมข้าว (อบต.) จำนวน 17 หมู่บ้าน

8) ตำบลมะค่า (อบต.) / (เทศบาลตำบล) จำนวน 15 หมู่บ้าน

9) ตำบลพลสงคราม (อบต.) จำนวน 15 หมู่บ้าน

10) ตำบลจันอัด (อบต.) จำนวน 8 หมู่บ้าน

11) ตำบลขามเฒ่า (อบต.) จำนวน 15 หมู่บ้าน

12) ตำบลด่านคล้า (อบต.) จำนวน 14 หมู่บ้าน

13) ตำบลลำคองษ์ (อบต.) จำนวน 12 หมู่บ้าน

14) ตำบลเมืองปราสาท (อบต.) จำนวน 13 หมู่บ้าน

15) ตำบลคอนหวาย (เทศบาลตำบล) จำนวน 7 หมู่บ้าน

16) ตำบลลำมูล (อบต.) จำนวน 7 หมู่บ้าน

2.10.6 การคมนาคม

การคมนาคมของอำเภอโนนสูง มีการคมนาคมทางบกเพียงทางเดียว ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

- ทางรถไฟ

มีทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือ (สายนครราชสีมา- หนองคาย) ผ่านตัวอำเภอโนนสูง และวิ่งผ่านตำบลด่านคล้า ตำบลโนนสูง ตำบลมะค่า และตำบลพลสงคราม

- ทางรถยนต์

1) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (สายนครราชสีมา-หนองคาย) เป็นถนนลาดยางสภาพดีมาก เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็กจำนวน 4 เลนส์ (ถนนมิตรภาพ) วิ่งผ่านพื้นที่ตำบลโดนด ตำบลคอนหวาย ตำบลบึง ตำบลคอนชมพู และตำบลธารปราสาท

2) ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 2067 (สายโนนสูง-ขามสะแกแสง) เป็นถนนลาดยางอย่างดี มีระยะทาง 21 กิโลเมตร ผ่านตำบลคอนหวาย ตำบลใหม่ ตำบลโนนสูง ตำบลลำคองษ์ ตำบลขามเฒ่า และเข้าเขตอำเภอขามสะแกแสง

3) ถนน รพช. ที่ใช้เป็นเส้นทางคมนาคมติดต่อระหว่างอำเภอโนนสูง กับ ตำบล /หมู่บ้าน ต่างๆ เป็นถนนลาดยางและถนนลูกรัง ใช้สัญจรได้ดีในบางฤดู คือ

- * ถนนสายโนนสูง – โนนไทย ระยะทาง 19 กิโลเมตร ลาดยาง 13 กิโลเมตร
- * ถนนสายโนนสูง – สระจันทร์ ระยะทาง 16 กิโลเมตร ลาดยางตลอดสาย
- * ถนนสายโนนสูง – บ้านกระสัง (เขตอำเภอโนนไทย) ระยะทาง 19 กิโลเมตร เป็นถนนลูกรัง
- * ถนนสายโนนสูง – บ้านมะค่า ตำบลมะค่า ระยะทาง 22 กิโลเมตร เป็นถนนลูกรัง
- * ถนนสายโนนสูง – บ้านหลุมข้าว ตำบลหลุมข้าว ระยะทาง 20 กิโลเมตร เป็นถนนลูกรัง
- * ถนนสายโนนสูง – บ้านคอนรี ตำบลคอนชมพู ระยะทาง 17 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยาง 10 กิโลเมตร
- * ถนนสายห้วยคาใต้ – บ้านหนองหัวฟาน ตำบลหนองหัวฟาน อำเภอขามสะแกแสง – ระยะทาง 30 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยาง 10 กิโลเมตร
- * การคมนาคมระหว่างหมู่บ้าน /ตำบลต่างๆ ได้ทั่ว ถึงเนื่องจากมีถนนติดต่อกันอย่างมากมาย

* ถนนจากบ้านโตนด – บ้านหนองโจด ระยะทาง 7 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยาง 4 กิโลเมตร

* ถนนลูกรังเชื่อมระหว่างหมู่บ้าน /ตำบลต่างๆ จำนวน 75 สาย เป็นระยะทาง 309.20 กิโลเมตร

- แหล่งน้ำ ที่สำคัญ คือ

(1) ลำน้ำมูล เป็นเส้นแบ่งเขตของอำเภอโนนสูงกับอำเภอจักราช และอำเภอโนนสูง กับอำเภอพิมายบางส่วน มีตำบลได้รับประโยชน์ คือ ตำบลโตนด ตำบลลำมูล ตำบลดอนชมพู และ ตำบลธารปราสาทบางส่วน

(2) ลำห้วยเชียงไกร ไหลผ่านอำเภอโนนไทย เข้าเขตอำเภอโนนสูง ผ่านตำบลจันอัด 6 หมู่บ้าน ตำบลด่านคล้า 7 หมู่บ้าน ตำบลโนนสูง 3 หมู่บ้าน ตำบลหลุมข้าว 5 หมู่บ้าน ตำบลดอนชมพู 5 หมู่บ้าน รวม 26 หมู่บ้าน

(3) ลำห้วยตะกิ้ง ไหลผ่านตำบลคำ นคล้า 3 หมู่บ้าน ตำบลลำคองษ์ 2 หมู่บ้าน ตำบลหลุมข้าว 3 หมู่บ้าน รวม 8 หมู่บ้าน

(4) ลำห้วยธารปราสาท ไหลผ่านตำบลขามเฒ่า 4 หมู่บ้าน ตำบลมะค่า 1 หมู่บ้าน ตำบลหลุมข้าว 3 หมู่บ้าน และตำบลธารปราสาท 7 หมู่บ้าน รวม 15 หมู่บ้าน

2.10.6 เขตปกครองระดับตำบลในอำเภอโนนสูง

(1) โนนสูง (Non Sung)

(2) ใหม่ (Mai)

(3) โตนด (Tanot)

(4) บึง (Bing)

(5) ดอนชมพู (Don Chomphu)

- (6) ธารปราสาท (Than Prasat)
- (7) หลุมข้าว (LumKhao)
- (8) มะค่า เขต 1 (Makha I)
- (9) มะค่า เขต 2 (Makha II)
- (10) พลสงคราม (PhonSongkhram)
- (11) จันอัด (Chan-at)
- (12) ขามเต่า (Kham Thao)
- (13) ค่านคล้า (Dan Khla)
- (14) ลำคองษ์ (Lam Kho Hong)
- (15) เมืองปราสาท (MueangPrasat)

2.10.7 ลักษณะภูมิประเทศของ อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา เดิมชื่อ อำเภอกกลาง ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น อำเภอโนนวัด และ อำเภอโนนสูงตามลำดับ เป็นอำเภอที่เป็นทางสัญจรสำคัญอำเภอหนึ่ง มีทั้งถนนมิตรภาพ ทางรถไฟ แม่น้ำมูลและแม่น้ำลำเชียงไกรไหลผ่าน และมีพื้นที่ติดกับอำเภอเมืองนครราชสีมา ประชากรส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดเป็นชาวไทยโคราช จะมีชาวไทยอีสานบ้างเล็กน้อย และมีชาวไทยเชื้อสายจีนบ้างในตัวอำเภอ ชาวอำเภอโนนสูงส่วนใหญ่จะมีนามสกุลลงท้ายด้วยคำว่า "กลาง" ซึ่งเป็นชื่อเดิมของอำเภอ เช่นเดียวกับอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดนครราชสีมา ที่นิยมลงท้ายนามสกุลด้วยชื่ออำเภอ

2.10.8 การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องที่อำเภอโนนสูงประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 18 แห่ง ได้แก่

- เทศบาลตำบลโนนสูง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโนนสูงทั้งตำบล

- เทศบาลตำบลลาดแค ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลธารปราสาท
- เทศบาลตำบลมะค่า ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลมะค่า
- เทศบาลตำบลใหม่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลใหม่ทั้งตำบล
- เทศบาลตำบลด่านคล้า ครอบคลุมพื้นที่ตำบลด่านคล้าทั้งตำบล
- เทศบาลตำบลคอนหาญ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคอนหาญทั้งตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลโตนด ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโตนดทั้งตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลบึง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบึงทั้งตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลคอนขมพู ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคอนขมพูทั้งตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลธารปราสาท ครอบคลุมพื้นที่ตำบลธารปราสาท (เฉพาะนอก

เขตเทศบาลตำบลลาดแค)

- องค์การบริหารส่วนตำบลหลุมข้าว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหลุมข้าวทั้งตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลมะค่า ครอบคลุมพื้นที่ตำบลมะค่า (เฉพาะนอกเขตเทศบาล

ตำบลมะค่า)

- องค์การบริหารส่วนตำบลพลสงคราม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพลสงครามทั้งตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลจันอัด ครอบคลุมพื้นที่ตำบลจันอัดทั้งตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า ครอบคลุมพื้นที่ตำบลขามเฒ่าทั้งตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลลำคองหงษ์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลลำคองหงษ์ทั้งตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองปราสาท ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเมืองปราสาททั้งตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลลำมูล ครอบคลุมพื้นที่ตำบลลำมูลทั้งตำบล

2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศักดิ์ดา ทองพิทักษ์.(2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม : กรณีศึกษาสถานีตำรวจนครบาลโชคชัย พบว่า รูปแบบการระดมการมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบในด้านบวก ได้แก่ การสมัครใจเข้าร่วมในการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการที่จะร่วมกันในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของชุมชนเป็นเป้าหมายของผู้ระดมการมีส่วนร่วม (ตำรวจ) ร่วมให้ข้อมูลข่าวสาร ร่วมในการตัดสินใจ และร่วมกำหนดนโยบาย เป้าหมายของผู้ถูกระดมการมีส่วนร่วม (ประชาชน / ชุมชน) มีเป้าหมายลำดับแรกคือ ร่วมแนวคิดเป็นแนวคิดที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อแก้ไขปัญหาให้กับชุมชนของตนเอง และลำดับต่อมา ร่วมในตัวบุคคล กลุ่มประชาชนที่เป็นเป้าหมายมีการรวมตัวกันอย่างเข้มแข็งแล้ว ทำให้ขั้นตอนการระดมการมีส่วนร่วมทำให้รวดเร็วขึ้น ระดับการระดมการมีส่วนร่วมในระดับติดตาม ประเมินผลมีจำนวนน้อย กลุ่มแกนนำ ในการระดมการมี ส่วนร่วม ได้แก่ ประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน / หมู่บ้าน และคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ ระดับหมู่บ้าน คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ ระดับสถานีตำรวจ การระดมการมีส่วนร่วมจะต้องเริ่มในส่วนที่เป็นแกนนำของกลุ่มหรือชุมชนก่อนแล้วจึงขยายไป ปยังประชาชนทั่วไป บทบาทและสถานภาพของผู้ระดมระดับสูงมีผลต่อการระดมการมีส่วนร่วม ทำให้เกิดการยอมรับได้ง่าย เกิดความเชื่อมั่น คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ ระดับสถานีตำรวจเป็นกิจกรรมมีเป้าหมายสูง ในระดับกำหนดนโยบายระดับทางวิชาการสูง สามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรมและยังสามารถสนับสนุนความพร้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการระดมการมีส่วนร่วมจากประชาชนส่วนอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี ส่วนปัจจัยที่สำคัญต่อขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจและความสำเร็จของการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชน วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือ รวมตลอดทั้งงบประมาณ ในการระดมการมีส่วนร่วมมีความขาดแคลน แต่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน จัดหาเพิ่มเติมให้โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจระดับสถานีตำรวจ

โต สมบูรณ์ .(2544) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมอาชญากรรมด้านยาเสพติดและการพนันในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่ประชาชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม คือเกิดความกลัวภัยที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเองและครอบครัว

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวยและคณะ .(2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง โครงการวิจัย ยุติธรรมชุมชน ผลการวิจัยพบว่า การกิจหลักทั้ง 4 ประการ ของยุติธรรมชุมชนที่ต้องปฏิบัติร่วมกันเพื่อนำพาชุมชนบรรลุถึงความปลอดภัยและสมานฉันท์ของชุมชน เป็นเป้าหมายสุดท้าย ซึ่งในบางชุมชนก็มีการดำเนินการครบทั้ง 4 ประการ ขณะที่บางชุมชนมีการดำเนินการเพียงบางภารกิจ เจเท่านั้น ขึ้นอยู่กับการจัดการความขัดแย้งเชิงสมานฉันท์จากการศึกษาพบว่า บางชุมชน เช่น ชุมชนจอกขวางสามารถจัดการความขัดแย้งให้จบลงภายในชุมชนได้ภายในกติกาของหมู่บ้าน แต่กระบวนการในการจัดการถือว่าเป็นไปตามรูปแบบของกระบวนการวิธีเชิงสมานฉันท์หรือไม่ นั่น ผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการคือ การบูรณาการคุณธรรมทั้งหมดให้สามารถกลับคืนสู่ชุมชนและใช้ชีวิตในชุมชนดั้งเดิม ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ได้ชื่อว่าเป็นระบบยุติธรรมแห่งอนาคต เนื่องจากในศตวรรษที่ 21 กระแสสังคมโลกพัฒนาไปสู่ยุคสมัยหนึ่งที่ “อำนาจ” มิได้อยู่ที่ “รัฐ” อีกต่อไป แต่ “อำนาจ” จะกลับมาอยู่ที่ประชาชนและเครือข่ายประชาสังคมแทน เพราะอิทธิพลของเทคโนโลยีสื่อสารทำให้ “รัฐ” เล็กลงไปทุกทีๆ และไร้อำนาจการควบคุมความคิดและแบบแผนพฤติกรรมสัมพันธ์ของคนในรัฐเพิ่มขึ้นตามลำดับ พัฒนาการเปลี่ยนทิศทางที่ทางของ “อำนาจ” ในลักษณะนี้ทำให้ประชาสังคมที่โยงใยสัมพันธ์กับเครือข่ายต่างๆ มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น การมีเครือข่ายเชิงยุติธรรมที่เกาะเกี่ยวกันไว้ด้วยกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ย่อมทำให้ชุมชนเกิดพลังที่เข้มแข็งในการควบคุมสังคมไปสู่ทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสมได้ทันเวลา กับการที่รัฐต้องสูญเสียพลังอำนาจในการควบคุมสังคมลงไปในที่สุด ระบบยุติธรรมที่แท้จริง ย่อมนำผู้คนให้บรรลุถึงความสันติสุขสมานฉันท์และการที่จะไปสู่ระบบยุติธรรมที่ดี ในความคาดหวังในอนาคตนั้น จำเป็นต้องอาศัยยุทธวิธีที่สื่อความหมายและสร้างความศรัทธาแก่ประชาชนในลักษณะเดียวกัน รวมทั้งสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทยผสมผสานอยู่ด้วย ซึ่ง “ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์” เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์เชิงสันติวิธีแห่งความยุติธรรมในอนาคตของไทยที่ผูกโยงรัฐ ชุมชน กลุ่มและกลไก การจัดการความขัดแย้งเชิงสมานฉันท์รวมเข้าไว้ด้วยกันอย่างกลมกลืน

อุดม บัวศรี .(2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง เจ้าโคตร : การระงับความขัดแย้งในวัฒนธรรมอีสาน จากผลการวิจัยพบว่า ระบบเจ้าโคตรขจัดปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธีดังนั้น ระบบเจ้าโคตรเป็นระบบดี มีประโยชน์ เป็นที่พึ่งของลูกหลาน เป็นผู้นำทางวัฒนธรรม เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่เจ้าโคตรเป็นผลสำเร็จ เนื่องจากการดูแลอบรมสั่งสอนบุตรหลานให้อยู่ในโอวาทที่ดีงาม ช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่าได้ผลน่าภูมิใจ รักษาสืบทอดพิธีกรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของบรรพบุรุษ ให้ลูกหลานได้รู้

ได้เห็น สร้างสังคมให้เกิดการประนีประนอมเกิดความอบอุ่นร่มเย็น สร้างความปรองดองสามัคคีให้เกิดแก่สังคม เป็นสุขมั่นคง แบ่งปันมรดกอย่างเป็นธรรมไม่ลำเอียง ตัดสินชี้ขาดแทนวงศ์ตระกูล

ประเวช จันทน์ฉาย .(2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง เครือข่ายยุติธรรมชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี จากการศึกษาพบว่า ความรู้ ความเข้าใจ ของคณะกรรมการเครือข่ายยุติธรรมชุมชนมีความเข้าใจในกระบวนการยุติธรรมชุมชน ทำให้คณะกรรมการสามารถลดปัญหาข้อพิพาทความขัดแย้งในชุมชน หรือการป้องกันอาชญากรรม และทำหน้าที่ในการเฝ้าระวัง แจ้งข่าว แจ้งเบาะแสทางคดีความ หรือการกระทำ ความผิดกฎหมาย ให้คำแนะนำและแก้ปัญหาในเบื้องต้นแก่ผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพ ช่วยเหลือดูแลที่ได้รับความเสียหายและผลกระทบจากอาชญากรรม การเยียวยาผู้เสียหาย ซึ่งบทบาทของคณะกรรมการในการป้องกันอาชญากรรม โดยชุมชนตำบลแสนสุขมีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ ข้อห้าม เพื่อประโยชน์สุขของคนในชุมชน โดยผ่านการประชุมหมู่บ้าน ทุกครอบครัวทุกคน เพื่อควบคุมมิให้คนไม่ดีมาสร้างปัญหาและลดความรุนแรงของปัญหา

ชญานุช ไชแสง .(2555) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทการมีส่วนร่วมของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนตำบลไรร้อย อำเภอมือ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ปัญหาของบทบาทการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกเครือข่ายศูนย์ยุติธรรมครบทั้ง 6 ด้าน ซึ่งเป็นภาพรวมของสมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชน มีบทบาทการมีส่วนร่วมของการดำเนินงานศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลไรร้อยเป็นบางครั้ง จากคำร้อยละของการมีส่วนร่วม ทำให้มองเห็นปัญหาของการพัฒนากระบวนการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนที่สมาชิกแสดงให้เห็นว่า มีบทบาทของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนพบปัญหา ของการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาและสาเหตุ ด้านการค้นหารูปแบบในการแก้ไขปัญหาด้านการวางแผนนโยบายหรือแผนงาน ด้านการตัดสินใจเลือกนโยบายหรือแผนงาน ด้านการปฏิบัติตามนโยบายและแผนงานและด้านการติดตาม ประเมินผล

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องยุทธธรรมชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม กรณีศึกษา อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อมุ่งแสวงหา รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายยุทธธรรมชุมชนเพื่อเป็น แนวปฏิบัติที่ดีของ เครือข่ายยุทธธรรมชุมชน ในการ ป้องกันและปราบปราม อาชญากรรม ของพื้นที่ชุมชนโนนสูงเพื่อนำไปปรับใช้กับชุมชนอื่นต่อไป โดยมีลำดับขั้นตอนในการศึกษาดังนี้

3.1 การเก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

3.1.2 ประเภทของข้อมูล

- 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก
- 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ ข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ งานวิจัย ตำรา หนังสือ วิชาการ เอกสาร บทความทางวิชาการ และงานวิจัย โดยทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเครือข่ายยุทธธรรมชุมชนเพื่อป้องกันอาชญากรรม

3.2 ประชากร/กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ประชากร

ประชาชนในเขตอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

- 1) กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่ตำรวจ ได้แก่ พันตำรวจเอก นิรันดร์ แก้วอิน (ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธร อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา) พันตำรวจโท สุทัศน์ ชัยมงคล (รองผู้กำกับการป้องกันปราบปราม สถานีตำรวจภูธร อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา)

2) กลุ่มที่ 2 สมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชน คือ นาย ธรรม คีรอบ (ผู้จัดการทั่วไป
ตัวแทนภาคเอกชน และ กต.ตร. สถานีตำรวจภูธรอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา)

3) กลุ่มที่ 3 เจ้าหน้าที่ ของรัฐ คือ นายกเทศม นตรี นาย ประสงค์ โพธิ์มีศิริ
(นายกเทศมนตรีตำบลโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา)

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
โดยการ สัมภาษณ์ ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ผู้โดยครอบคลุมวัตถุประสงค์ ได้แก่วิธีการดำเนินการของเครือข่าย
ยุติธรรมชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมและการมีส่วนร่วมของชุมชน เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงาน
ในการดำเนินการของเครือข่ายในการป้องกันอาชญากรรม ปัจจัยที่ทำให้ชุมชนสามารถป้องกันและปราบปราม
อาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3.1 วิธีการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง
และพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

- 1) ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์
- 2) นำประเด็นคำถามที่จะสัมภาษณ์เชิงลึก ไปให้ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์และตรวจสอบเนื้อหา
ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และภาษาที่ใช้โดยผู้เชี่ยวชาญ
- 3) นำประเด็นคำถามที่จะสัมภาษณ์เชิงลึกไปใช้เก็บข้อมูลจริงจากประชากร จำนวน 2 กลุ่ม

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์เชิงลึก
กับเครือข่ายยุติธรรมชุมชนและประชากรกลุ่มเป้าหมาย

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้ระเบียบ วิธีวิจัยเชิงพรรณนา โดยคำนึงถึงกรอบแนวความคิด (Conceptual Framework)

3.6 การนำเสนอข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลในเชิงพรรณนาผลการวิจัย จากการ วิเคราะห์ข้อมูลและแปรผล การวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4

ผลการศึกษา และอภิปรายผล

ในการศึกษาเรื่อง ยุติธรรมชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม กรณีศึกษา อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบการดำเนินงานของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและนำมาเป็น แนวปฏิบัติที่ดีแก่ชุมชนอื่นในการพัฒนาเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีผลการศึกษา ดังนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เมื่อวันที่ 14 - 15 ธันวาคม 2559 ผลการสัมภาษณ์ สามารถสรุปผลได้ ตามกรอบแนวคิดของการวิจัยที่มีองค์ประกอบของยุติธรรมชุมชนตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

4.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ตามกรอบแนวคิดของยุติธรรมชุมชน องค์ประกอบในประเด็นของการมีส่วนร่วมนั้น เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมี ส่วนร่วมใน การตัดสินใจหรือกำหนดปัญหาในเรื่องการป้องกัน ปราบปรามอาชญากรรม ของตนเอง ผ่านการประชุมของคณะกรรมการ กต .ตร. โดยในลักษณะดังกล่าวทำให้ประชาชน เกิดความเป็นเจ้าของในชุมชนนั้นร่วมกัน ซึ่งจะมีหลาย ภาคส่วนที่เข้ามาเป็น กต.ตร. เช่น ผู้บริหารของเทศบาล ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการครู ตลอดจนจนรวมถึงประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาคราชการกับประชาชนและทำให้เกิดความมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งขึ้น โดยการมีส่วนร่วมนั้น ได้ให้ความสำคัญกับการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน ตลอดจนการร่วมรับผลประโยชน์จากการประชุมของคณะกรรมการ กต.ตร.

4.1.1 การป้องกันอาชญากรรม

เนื่องจากชุมชนในอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา เป็นสังคมชุมชนเกษตร ซึ่งเป็นสังคมที่มีระบบความสัมพันธ์ของเครือญาติ ประชาชนโดยทั่วไปมีความรู้จักมักคุ้นกันเป็นอย่างดี ส่วนใหญ่เป็นเรื่องคดีที่ไม่รุนแรง เนื่องจากภายในชุมชนด้วยกันเองมีส่วนร่วมในการป้องกันการก่อปัญหาอาชญากรรม เช่น ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในสายข่าวตาสัปะรด

ประชาชนมีส่วนร่วมโดย มีเป็นทั้งสายตรวจร่วมและสายข่าว โดย มีการดำเนินงานของการมีส่วนร่วมในรูปของ สายตรวจร่วม ระหว่างตำรวจกับประชาชน โดยสายตรวจร่วม มีชื่อว่า อส.ตร. หรือ อาสาสมัครตำรวจบ้าน ส่วนสายข่าว เรียกว่าสายข่าวตาสัปะรด (เช่น ทั้งเครือข่ายของผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มอเตอร์ ไซค์รับจ้าง ชาวชน โรงเรียน ครู ผู้บริหารการศึกษา เป็นต้น) ทำหน้าที่ในการสอดส่องแจ้งเบาะแส เฝ้าระวัง ณ จุดต่อแหลมที่อาจเกิดอาชญากรรม เช่น โต๊ะสนุก หรือสถานบันเทิง ซึ่งกลุ่มเครือข่ายนี้มีหน้าที่คอยเฝ้าระวังในเรื่องการก่อปัญหาอาชญากรรมในทุก ๆ ด้านของชุมชน ตามคำกล่าวของผู้บริหารสถานีตำรวจ “เมื่อผู้นำของประชาชนมาช่วยพวกเรา เราก็ได้หูได้ตาเพิ่มมากขึ้น สายตรวจร่วมที่เรา มีคืออาสาสมัครตำรวจบ้าน สายข่าวเราเรียกว่าสายข่าวตาสัปะรด ช่วยกันสอดส่องดูแลตามพื้นที่ต่างๆ”

4.1.2 การปราบปรามอาชญากรรม

ในชุมชนอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา มีสถิติในเรื่องของปัญหาอาชญากรรมน้อยมาก แต่เมื่อเกิดเหตุ ชุมชนจะมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือตำรวจในการปราบปรามอาชญากรรม เช่น กรณีเกิดเหตุร้าย โดยชุมชนร่วมกันในการเป็นหูเป็นตาเพื่อค้นหาคนร้ายได้อย่างรวดเร็ว ตามคำกล่าวของผู้ บริหารท้องถิ่น “การที่ประชากรในชุมชนส่วนใหญ่เป็นพี่เป็นน้องกัน ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้การติดต่อสื่อสาร / การกระจายข่าวหรือข้อมูลเหตุต่างๆ เป็นไปด้วยความรวดเร็ว”

ในกรณีมีเหตุร้ายเกิดขึ้นภายในชุมชนจะมีเครือข่ายประชาชนให้เบาะแสในการจับกุมผู้กระทำความผิด โดยได้รับความร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดี ส่งผลให้ระงับได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น ตามคำกล่าวของผู้บริหารสถานีตำรวจ “ที่ผ่านมามีการก่อเหตุยิงกันเนื่องจากการทะเลาะวิวาท เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้ ภายใน 24 ชั่วโมง ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการประสานความร่วมมือ /ช่วยเหลือให้ข้อมูลและเบาะแสต่างๆ ระหว่างกันของเครือข่ายในชุมชน”

4.1.3 การแก้ไขปัญหาในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐ เนื่องจากมีการหารือร่วมกัน ผ่านการประชุม ของคณะกรรมการ กต .ตร. ในทุกภาคส่วน ของใน ชุมชนอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ทำให้เกิดการแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ ตามคำกล่าวของผู้บริหารสถานีตำรวจ “เรายังก็ได้มีการประชุม คณะกรรมการ กต.ตร. ให้มาช่วยกันดูแลบ้านของเรา ถือว่าพื้นที่แห่งนี้ให้ความร่วมมือกันดีมาก”

นอกจากนั้น การ ได้รับความร่วมมือจากชุมชนซึ่งอยู่ในรูปของ กต .ตร. เพื่อวางแผนแก้ไขปัญหา ที่เกิดขึ้นจากอาชญากรรม โดยมีการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมประเมินผล และร่วมรับประโยชน์ เพื่อให้ปัญหาที่เกิดขึ้น ได้รับการแก้ไขที่จะนำไปสู่ความสงบสุขของสังคม

4.1.4 การพัฒนาการดำเนินงานในการป้องกันอาชญากรรม

ประชาชนมีส่วนร่วมกับภาครัฐในการพัฒนาชุมชน โดยสร้างจิตสำนึกในการให้ชุมชนมีความเจริญ ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทำให้การก่อเกิดปัญหาอาชญากรรมลดน้อยลง ประชาชนมีส่วนร่วมใน การพัฒนาในอำเภอโนนสูง จังหวัดนคร ราชสีมา ตามคำกล่าวของ ผู้บริหารท้องถิ่น “ถ้าเป็นช่วงที่ประชาชนอยู่ดีกินดี คิดต่างๆ ก็แทบไม่มีเลย เมื่อชีวิตดี จิตสำนึก ก็ที่ดีก็ตามมา ชาวบ้านก็ไม่คิดที่จะ ไปสร้างความเดือดร้อน”

การพัฒนาในอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา มีรูปแบบการพัฒนาโดยเน้นการมีส่วนร่วม ของชุมชน ประกอบด้วย การพัฒนาทางด้านทรัพยากรบุคคล (People-ware) การพัฒนาทางด้านเครื่องมือและ เทคโนโลยี (Hardware) และการพัฒนาทางด้านการบริหารจัดการ (Software) กล่าวคือ

1) การพัฒนาทางด้านทรัพยากรบุคคล (People-ware) คือ ลักษณะเน้นการพัฒนาด้านบุคคล เป็นการให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียนในโรงเรียน ครู D.A.R.E (Drug Abuse Resistance Education) ซึ่งมุ่งเน้นการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด) และ อป .พร. เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรม

2) การพัฒนาทางด้านเครื่องมือและเทคโนโลยี (Hardware) คือ ลักษณะการพัฒนาด้านอุปกรณ์ เพื่ออำนวยความสะดวก โดยสนับสนุนให้มีการติดตั้งกล้องวงจรปิดในส่วนต่างๆ ภายในชุมชน

3) การพัฒนาทางด้านการบริหารจัดการ (Software) คือ ลักษณะการพัฒนากระบวนการด้านการบริหารด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

4.2 การทำงานแบบเครือข่าย

การทำงานแบบเครือข่าย หมายถึง การที่กลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยงานต่างๆ ตกลงที่จะดำเนินงานร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ เป้าหมายร่วมกัน และมีกิจกรรมร่วมกัน เพราะเหตุว่าการดำเนินงานโดยเพียงลำพังไม่อาจเกิดผลสำเร็จหรือเกิดประโยชน์สูงสุดตามวัตถุประสงค์ได้

4.2.1 การป้องกันอาชญากรรม

ในชุมชนมีการทำงานแบบเครือข่าย เพื่อสนับสนุนการป้องกันอาชญากรรม ดังนี้

(1) โดยส่วนใหญ่ท้องถิ่นจะให้ความร่วมมือในส่วน of ข้อมูลต่างๆ เมื่อได้รับการประสานหรือสอบถามจากตำรวจ

(2) ตำรวจบ้าน เป็นจิตอาสา ไม่ได้ รับเงินเดือน ปัจจุบัน มีจำนวน 20 นาย มีการแบ่งหน้าที่เป็นทีม และแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน หน้าที่หลักที่เห็นได้ชัด คือ การแบ่งเบา /สนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจ เช่น การยื่นหน้าโรงเรียนเพื่อดูแลการข้ามถนน การจราจร หน้าโรงเรียน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

(3) อป.พร. เป็นจิตอาสา ไม่ได้ รับเงินเดือน ปัจจุบัน มีจำนวน 60 – 70 คน มีการแบ่งหน้าที่เป็นทีม และแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน หน้าที่หลักที่เห็นได้ชัดเงิน คือ การแบ่งเบา /สนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจ อำนาจความสะดวกประชาชน และการสอดส่องดูแลต่างๆ ในช่วง เทศกาล เช่น สงกรานต์ ปีใหม่ เป็นต้น ตามคำกล่าวของผู้บริหารท้องถิ่น “ชาวบ้านที่มาเป็นทั้งตำรวจบ้านและอปพร . ถือว่ามีความเสียสละ เพราะไม่มีเงินเดือนให้ อาสาสมัครเหล่านี้มีใจเข้าทำงาน เข้าช่วยกันป้องกันและช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ปราบปรามอาชญากรรม”

4.2.2 การปราบปรามอาชญากรรม

การทำงานแบบเครือข่ายในชุมชนส่งเสริมให้สามารถปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการประสานงานและช่วยเหลือกันจากหลายภาคส่วนของชุมชน การแจ้งข้อมูลเบาะแสผู้ต้องสงสัยในจุดเสี่ยงต่างๆ ที่เป็นเครือข่ายที่มาจากภาคประชาชน ตามคำกล่าวของผู้บริหารสถานีตำรวจ “สายข่าวตาสัปะระดเป็นเครือข่ายที่สำคัญ เวลาเกิดเหตุ ณ จุดหนึ่ง สายข่าวช่วยกันรายงาน ตำรวจทำงานได้ง่ายเพราะมีสายข่าวตาสัปะระด”

4.2.3 การแก้ไขปัญหาในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

การทำงานแบบเครือข่ายในชุมชน ส่งเสริมให้มีการร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมกันลงมือทำ และร่วมกันประเมินผล ดังนั้น การ แก้ไขปัญหาอาชญากรรมจึงมีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถลดอัตราการกระทำความผิดซ้ำในสังคมได้อีกทางหนึ่ง ตามคำกล่าวของผู้บริหารสถานีตำรวจ “การประชุมร่วมระหว่าง ตำรวจ นายกเทศมนตรี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ของท้องที่เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อรับทราบ /แลกเปลี่ยนปัญหาต่างๆ ที่พบ และร่วมกันหาทางแก้ไขป้องกันอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น จึงมีการประสานความร่วมมือกันตลอดเวลา”

4.2.4 การพัฒนาการดำเนินงานในการป้องกันอาชญากรรม

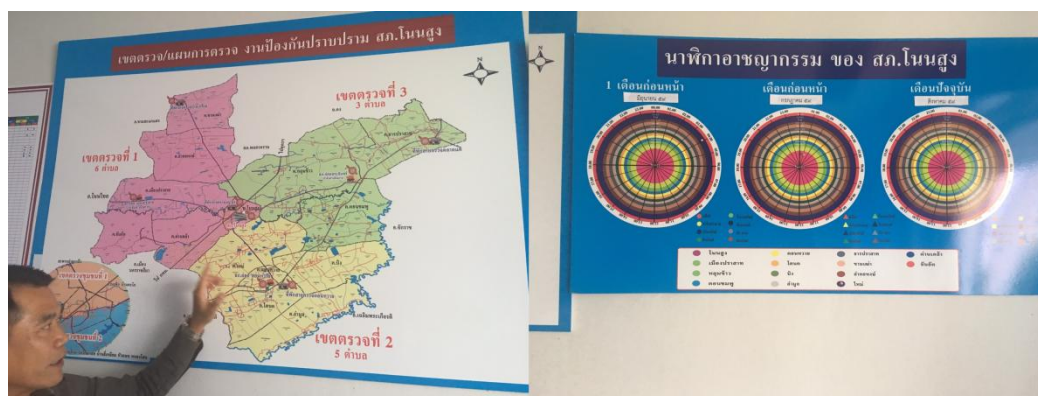
การทำงานร่วมกันระหว่างเครือข่ายมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระหว่างการทำงานร่วมกันอยู่ตลอดเวลา กล่าวคือ อาสาสมัครชุมชนต่าง ๆ ได้มีการเรียนรู้วิธีการและหลักการทำงานจากตำรวจ จได้ เป็นต้น นอกจากนี้ รวมถึงการที่เครือข่ายชุมชนเข้าไปให้ความรู้กับชุมชนและโรงเรียน เช่น ครู D.A.R.E เข้าไปให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในชุมชน เจ้าหน้าที่ตำรวจให้ความรู้กับอาสาสมัครตำรวจบ้าน อาสาสมัครป้องกันภัยพลเรือน เป็นต้น ตามคำกล่าวของผู้บริหารสถานีตำรวจ “มีการสนับสนุนตำรวจ ครูแดร์ (D.A.R.E) โดยส่งตำรวจไปอบรมเพื่อกลับมาสอนหรือถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้แก่นักเรียนของโรงเรียนต่างๆ ในท้องที่ เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาเสพติดได้อีกทางหนึ่ง”

4.3 การกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจ เป็นศาสตร์หนึ่งในการบริหารจัดการบ้านเมืองของรัฐ ในระบบประชาธิปไตย โดยมุ่งลดบทบาทของหน่วยงานส่วนกลาง หรือหน่วยงานหลักลง ให้เหลือเพียงภารกิจหลักเท่าที่ต้องทำ เท่าที่จำเป็น และให้ประชาชนได้มีส่วนในการบริหารงานของชุมชนท้องถิ่น ตามเจตนารมณ์ของประชาชนมากขึ้น การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เป็นการกระจายสิ่งต่อไปนี้ ได้แก่ การกระจายหน้าที่ การให้อำนาจการตัดสินใจ การกระจายทรัพยากร (บุคคล งบประมาณ เทคโนโลยี) การกระจายความรับผิดชอบ รวมถึงการกระจายความพร้อมที่มีอยู่ในส่วนกลางให้กับท้องถิ่นด้วย

4.3.1 การป้องกันอาชญากรรม

ด้วยบริเวณของชุมชนอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่ค่อนข้างใหญ่ จึง มีการจัดโซนนิ่งแบ่งความรับผิดชอบโดยให้อำนาจการตัดสินใจแก่หัวหน้าชุดประจำจุด ตามสถานีย่อยต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาได้โดยไม่ต้องรวมศูนย์อยู่ที่สถานีตำรวจ หลัก ตามคำกล่าวของผู้บริหารสถานีตำรวจ “เพราะด้วยขนาดพื้นที่กว้างขวางมาก แต่กำลังบุคลากรของเรามีจำกัด ทางตำรวจจึงใช้ระบบโซนนิ่ง แบ่งความรับผิดชอบโดยให้อำนาจการตัดสินใจแก่หัวหน้าชุดประจำจุด ตามสถานีย่อยต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาได้โดยไม่ต้องรวมศูนย์อยู่ที่สถานีตำรวจหลัก”

ภาพที่ 2 การจัดโซนนิ่งในการดูแลพื้นที่และนาฬิกาอาชญากรรมภายในเขตอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

4.3.2 การปราบปรามอาชญากรรม

การกระจายอำนาจเป็นผลให้เมื่อเกิดเหตุอาชญากรรมในชุมชนอำเภอ โนนสูง จังหวัดนครราชสีมา สามารถเข้าถึงที่เกิดเหตุอาชญากรรม และระงับเหตุได้เร็ว ยิ่งขึ้น ตามคำกล่าวของ ผู้บริหารสถานีตำรวจ “หลังจัดโซนนิ่งแล้ว พอเกิดเหตุอาชญากรรม ตำรวจก็เข้าไปได้รวดเร็วยิ่งกว่าเดิม”

4.3.3 การแก้ไขปัญหาในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

เมื่อมีการ กระจายอำนาจส่งผลให้มีการทำงานร่วมกันระหว่างเครือข่ายในชุมชน จึงไม่เกิดความซ้ำซ้อนในการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา อาชญากรรมเกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และ เป็นการบูรณาการการใช้ทรัพยากรของท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตามคำกล่าวของผู้บริหารสถานีตำรวจ “ประชาชนเขาเข้าใจว่าเรามีสถานีย่อยตามจุดโซนนิ่ง เขาก็เข้าไปหาเจ้าหน้าที่ตำรวจของเราในจุดนั้น ก็ไม่จำเป็นต้องมาที่สถานีหลัก ”

และตามคำกล่าวของผู้บริหารท้องถิ่น “ทางตำรวจได้มีการตั้งสถานีตำรวจย่อย เมื่อเกิดอาชญากรรม ชาวบ้านก็ไม่ต้องวิ่งไปที่สถานีตำรวจหลัก เพราะมีสถานีตำรวจย่อยอยู่ใกล้ๆ เหมือนได้รับการดูแลใกล้ชิด”

4.3.4 การพัฒนาการดำเนินงานในการป้องกันอาชญากรรม

เนื่องจากมีการกระจายอำนาจไปยังจุดต่างๆ และมีการทำงานร่วมกับประชาชน เป็นผลให้ประชาชน ได้รับการเรียนรู้ระหว่างการทำงานเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งทำให้เกิดความยั่งยืน ของการ ป้องกัน เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นมีความตระหนักรู้และมีความเข้าใจในการดูแล ความปลอดภัยเบื้องต้นของตนเอง ตามคำกล่าวของผู้บริหารท้องถิ่น “ทางท้องถิ่นก็ร่วมงานกับทั้งสถานีตำรวจหลักและสถานีตำรวจย่อย อาสาสมัครก็ช่วยเหลือกัน เพราะบ้านของเรา ถ้าเราไม่ดูแลให้ปลอดภัย แล้วใครจะมาดูแล”

4.4 การสร้างบรรทัดฐานของสังคม/ค่านิยม

บรรทัดฐาน หมายถึง ระเบียบ กฎเกณฑ์ แบบพฤติกรรม หรือคตินิยมที่สังคมวางไว้เพื่อกำหนดแนวทางสำหรับบุคคลยึดถือปฏิบัติในสถานการณ์ต่างๆ การที่สมาชิกในสังคมมีการติดต่อสัมพันธ์กันราบรื่น ก็เพราะแต่ละฝ่ายต่างปฏิบัติตามบรรทัดฐานที่ทุกคนมีความเข้าใจร่วมกัน ทำให้เกิดความแน่นอนและความเป็นระเบียบในชีวิตสังคม

ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่บุคคลพอใจหรือเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า แล้วยอมรับไว้เป็นความเชื่อ หรือความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ค่านิยมจะฝังอยู่ในตัวบุคคล ถูกรูปของความสำเร็จตลอดไป จนกว่าจะพบค่านิยมใหม่ซึ่งตนพอใจกว่าที่จะยอมรับไว้ เมื่อบุคคลประสบกับการเลือกหรือเผชิญเหตุการณ์ จะต้องตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งเข้ากับค่านิยมมาประกอบการตัดสินใจทุกครั้งไป ค่านิยมจึงเป็นเสมือนพื้นฐานแห่งการประพฤติปฏิบัติของบุคคลโดยตรง

4.4.1 การป้องกันอาชญากรรม

เนื่องจากเป็นสังคมเกษตรกรรมมีลักษณะการอยู่อาศัยแบบญาติพี่น้อง ไม่มีลักษณะค่านิยมแบบวัตถุนิยม ส่งผลให้ปัญหาอาชญากรรม มีน้อย เว้นแต่มีเหตุปัจจัยทางเศรษฐกิจในบางฤดูกาล เช่น ราคาข้าวตกต่ำ อาจส่งผลให้เกิดการลักเล็กขโมยน้อยในสังคมบ้าง ตามคำกล่าวของผู้บริหารท้องถิ่น “เมื่อประชากรประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ ย่อมมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่การก่อคดีอาชญากรรมในท้องที่ได้ เช่น การลักขโมย การชิงทรัพย์ การปล้นทรัพย์ ที่อาจมีจำนวนมากขึ้น เป็นต้น”

ดังนั้น การสร้างค่านิยมในชุมชนเพื่อให้ประชาชนได้เกิดการระมัดระวังภัยในเบื้องต้นในยามวิกฤตที่จะก่อให้เกิดอาชญากรรมหรือภัยใกล้ตัวต่างๆ ตามแนวคิดที่ว่า “ประชาชนก็คือตำรวจ ตำรวจก็คือประชาชน”

4.4.2 การปราบปรามอาชญากรรม

ด้วยสภาพสังคมแบบพี่น้องที่ช่วยกันเฝ้าระวัง เมื่อมีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้นในชุมชน ประชาชนในชุมชนจึงให้ความร่วมมือในการเข้าไประงับเหตุหรือให้เบาะแส เป็นผลให้มีความรวดเร็วในการเข้าปราบปรามหรือระงับเหตุ และยับยั้งการก่ออาชญากรรมที่นำไปสู่ความสูญเสียของสังคม ตามคำกล่าว

ของผู้บริหารท้องถิ่น “โดยปกติชุมชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในขั้นต้น คือ การห้ามปราม บอกให้หยุดเหตุ รวมถึงการแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทราบเหตุเพื่อเข้ามาระงับเหตุ เป็นต้น”

4.4.3 การแก้ไขปัญหาในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

สืบเนื่องจากในชุมชนมีการสร้างและปลูกฝังอบรมบรรทัดฐานของสังคมเพื่อสร้างค่านิยมเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรม ดังนั้น จึงเป็นการ ปลูกฝังค่านิยมของสังคมที่ส่งเสริมต่อการแก้ไขปัญหาการกระทำผิด ตามคำกล่าวของผู้ บริหารสถานีตำรวจ “มีการสนับสนุนตำรวจ ครุแคร์ (D.A.R.E) โดยส่งตำรวจไปอบรมเพื่อกลับมาสอนหรือถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้แก่นักเรียนของโรงเรียนต่างๆ ในท้องที่ เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาเสพติดได้อีกทางหนึ่ง”

4.4.4 การพัฒนาการดำเนินงานในการป้องกันอาชญากรรม

ด้วยประชาชนในอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา มีการปลูกฝังไม่ให้มีการก่ออาชญากรรม โดยให้ประชาชนรู้ รัก สามัคคี ในท้องถิ่น และให้มีจิตสำนึกว่าเป็นส่วนหนึ่งในการป้องกันอาชญากรรม ร่วมกับตำรวจได้ นอกจากนี้ การสร้างค่านิยม ที่ดีให้ประชาชนมีส่วนรับผิดชอบต่อ ผลประโยชน์ของสังคม เป็นสำคัญ และทำให้เกิดการพัฒนาการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของชุมชน ได้อย่างยั่งยืน ตามคำกล่าวของตัวแทนภาคเอกชน “จากเท่าที่ทราบ ก็ยังมีคนในพื้นที่ที่ออกไปเรียนในเมืองใหญ่ หรือเคยไปทำงานในเมืองใหญ่ แล้วกลับมาพัฒนาชุมชน และยังมีคนข้างนอกที่ต้องมาทำงานในพื้นที่ เช่น ข้าราชการ ที่เข้ามาในชุมชนแล้วช่วยกันพัฒนา ถ้าทุกฝ่ายช่วยกันสร้างค่านิยมให้รู้ รัก สามัคคี ในท้องถิ่นได้ เขาก็จะต้องการดูแลท้องถิ่นของตัวเอง อะไรที่ทำให้ชุมชนปลอดภัยได้ เขาก็จะช่วยกัน”

4.5 ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

ความเสมอภาค หมายถึง ความเท่าเทียมกันของมนุษย์ทุกคนในการได้รับสิทธิพื้นฐานตามหลักสิทธิมนุษยชน โดยผ่านการปฏิบัติต่อกันระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์ ด้วยความเคารพต่อสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งความเสมอภาคเท่าเทียมกันนี้ ถือเป็นหลักการพื้นฐานของความยุติธรรม ที่กำหนดให้มีการปฏิบัติต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ อย่างเท่าเทียมกัน

4.5.1 การป้องกันอาชญากรรม

หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งสถานีตำรวจ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ตลอดจนฝ่ายปกครอง ในอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ได้ให้ความสำคัญกับการ ให้บริการ และปฏิบัติกับประชาชน ด้วยความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ประชาชนทุกคนในชุมชนมีสิทธิได้รับการดูแล อย่างครอบคลุม เท่าเทียม และทั่วถึง โดยสถานีตำรวจได้พยายามจัดโซนนิ่งการให้บริการประชาชน โดยการ จัดตั้งสถานีย่อยให้บริการในพื้นที่ ต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นการป้องกันอาชญากรรม ที่มุ่งเน้นความเท่าเทียมและเสมอภาคของประชาชน ได้อีกทางหนึ่ง ตามคำกล่าวของตัวแทนภาคเอกชน “ทราบว่ามีกระบวนการให้ความร่วมมือในการดูแลประชาชน ทั้งท้องถิ่น ตำรวจ เอกชน ผู้ประกอบธุรกิจ ตัวแทนฝ่ายปกครอง เมื่อเกิดเหตุขึ้นหรือทำท่าว่าจะเกิดเหตุ ก็จะมีการส่งต่อข่าวสารผ่านแอปพลิเคชันไลน์ ทุกคนก็จะช่วยกันส่งต่อให้คนที่มีความรู้สามารถดูแลต่อ”

4.5.2 การปราบปรามอาชญากรรม

เมื่อเกิดเหตุอาชญากรรมขึ้น ประชาชนจะได้รับการดูแล ช่วยเหลือในการระงับเหตุได้อย่างรวดเร็ว และเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกหรือแบ่งแยกกว่าเป็นระดับไหนในชุมชน ใด ตามคำกล่าวของตัวแทนภาคเอกชน “หากเกิดอาชญากรรมกับภาคธุรกิจก็เชื่อว่าจะได้รับการช่วยเหลือดูแลจากเจ้าหน้าที่ ตำรวจ อาสาสมัครต่าง ๆ เพราะทราบว่าทางสถานีตำรวจได้แบ่งพื้นที่การดูแล มีสถานีตำรวจที่แยกออกมาดูแลพื้นที่ที่ไกลจากสถานีตำรวจใหญ่ คิดว่าถ้าตำรวจได้แบ่งเขตดูแลกันเช่นนี้ ก็ช่วยดูแลประชาชนทุกภาคส่วน ได้ดีในระดับหนึ่งแน่นอน”

4.5.3 การแก้ไขปัญหาในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

ประชาชนและเครือข่ายชุมชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการป้องกันและ ปราบปรามอาชญากรรม ในชุมชนได้อย่าง ทั่วถึง เช่น การให้ข้อมูลข่าวสาร การเฝ้าระวัง ที่ทำให้การเกิดอาชญากรรมช้าช้อนนั้น หมดสิ้นไปได้

4.5.4 การพัฒนาการดำเนินงานในการป้องกันอาชญากรรม

ในเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ของอำเภอ โนนสูง จังหวัดนครราชสีมา มีการพัฒนา การป้องปราม อาชญากรรม โดย การสร้างจุดบริการประชาชน ไปตามพื้นที่ต่าง ๆ (Zoning) ให้กระจายครอบคลุม ไปตามส่วน ต่างๆ ของชุมชนให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการให้บริการและดูแลประชาชนได้อย่างครอบคลุม มากขึ้นนอกจากนี้ ยังจัดให้มี “ตำรวจชุดมวลชนชุมชนสัมพันธ์ ” ซึ่งทำหน้าที่ในการรับข้อมูลข่าวสาร การเฝ้าระวังภัย รวมถึงการให้ความรู้แก่ชุมชนเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ด้วย ตามคำกล่าว ของตัวแทนภาคเอกชน “การสอดส่องดูแลการเข้าออกของคนในพื้นที่ จัดให้มีตำรวจชุดมวลชนชุมชนสัมพันธ์ รับข้อมูลข่าวสาร การเฝ้าระวังภัย รวมถึงให้ความรู้แก่ชุมชนเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม”

4.2 อภิปรายผล

ตามกรอบแนวคิดของยุติธรรมชุมชนกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม คณะผู้วิจัย ได้ค้นพบข้อมูลสำคัญตามที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้นนั้น ในส่วนของการอภิปรายผลจึงขอแยกการอภิปรายตาม ประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

4.2.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

จากข้อมูลการศึกษาในเรื่องของ การมีส่วนร่วมของประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในงานยุติธรรม ชุมชนกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของอำเภอ โนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ที่พบว่าภาคส่วน ต่าง ๆ ของสังคมที่ประกอบไปด้วยหน่วยงานของภาครัฐที่มีส่วนรับผิดชอบงานป้องกันและปราบปราม อาชญากรรมที่ประกอบไปด้วย สถานีตำรวจ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ฝ่ายปกครอง และภาคประชาชนที่ ประกอบไปด้วย ผู้ประกอบการภาคธุรกิจ ผู้นำชุมชน และประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชนต่างให้ความร่วมมือใน กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในเรื่องของการปราบปรามอาชญากรรมได้เป็นอย่างดี นั้นมีองค์ประกอบและ ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง คือ ตัวผู้นำของหน่วยต่าง ๆ มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในหน่วยงานของตนเป็นอย่างดีและเข้าใจความสัมพันธ์และความร่วมมือ ตลอดจน ผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่ตนเองจะได้รับจากการร่วมมือ และการเป็นเครือข่ายของการป้องกันปราบปราม

อาชญากรรม จึงให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับแนวคิดของการมีส่วนร่วมของ สกล สติพิทยา นันท์ ซึ่งได้เสนอว่า การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวคิด 3 ประการ คือ ความสนใจและความหวัง กังวลร่วมกับส่วน ร่วม ความเดือดร้อนหรือความ พึงพอใจร่วมกันของประชาชนต่อสถานการณ์ที่เผชิญอยู่นั้นหรือตกลงร่วมกันที่ เปลี่ยนแปลงชุมชนไปในทางที่ปรารถนา

นอกจากตัวผู้นำแล้ว ประชาชนในท้องถิ่นที่เป็นสังคมเกษตร เป็นชุมชนที่จัดตั้งมาเป็นเวลานาน มี ประวัติร่วมกัน ทำให้เกิดเป็นระบบเครือญาติ ประชาชนส่วนใหญ่มี ความรู้จักมักคุ้น จึงทำให้ความร่วมมือต่าง ๆ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่นและมีความเข้าใจที่ดีต่อกัน ทำให้เครือข่ายในการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวคิดของการมีส่วนร่วมของ ทวีทอง หงส์ ได้กล่าวถึง เครื่องชี้วัดระดับการมีส่วนร่วมคือ ความเต็มใจ ความตั้งใจ สนใจที่จะเสียสละ ทั้งร่างกาย แรงใจ ทรัพย์สิน วัสดุ โดยแสดงให้เห็นที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เพื่อให้การสนับสนุนต่อสังคม โดยส่วนร่วมและให้ท้องถิ่นนั้นๆ เกิดความรัก ความสามัคคี มีความคิดริเริ่มที่จะทำให้เกิดการจัดองค์การ อันก่อให้เกิดประโยชน์เป็นไปในทางที่ดียิ่งขึ้นตลอดไป

4.2.2 การทำงานแบบเครือข่าย

จากข้อมูลการศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานแบบเครือข่ายขอ งประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม พบว่าภาคส่วนในชุมชน มี ลักษณะการทำงานแบบเครือข่ายที่มีความชัดเจนมาก กล่าวคือ ประชาชนจะเป็นผู้ ให้ความร่วมมือในส่วน ของ ข้อมูลต่าง ๆ เมื่อได้รับการประสานหรือสอบถามจากตำรวจ ในการให้เบาะแส ข้อเท็จจริงต่างๆ เมื่อ เกิดเหตุ อาชญากรรม รวมถึง มี “ตำรวจบ้าน” และ “อป.พร.” เป็นเครือข่ายของตำรวจ ซึ่ง เป็นจิตอาสาที่มีการแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ ที่ชัดเจน ในการแบ่งเบาและสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจ ซึ่งการทำงานแบบเครือข่าย ดังกล่าวเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการ ปราบปรามอาชญากรรม ที่เกิดขึ้นในชุมชนได้อย่างรวดเร็ว และมี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากการประสานงานและช่วยเหลือกันจากหลายภาคส่วน ในชุมชน นอกจากนี้ยัง ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมมีประสิทธิภาพ สามารถลดอัตราการกระทำความผิดซ้ำในสังคมได้อีกทาง หนึ่ง เนื่องจากรูปแบบการทำงานแบบ เครือข่าย ร่วมกันคิด ร่ว มกันวางแผน ร่วมกันลงมือทำ และร่วมกัน ประเมินผล นั้น เป็นพลังขับเคลื่อนที่ดีในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในชุมชน สอดคล้อง

กับแนวคิดของนายแพทย์ ธนา ประมุขกุล ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยความสำเร็จของ การทำงานแบบ เครือข่ายว่า เครือข่ายที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีลักษณะหลายช่องทาง เชื่อมโยงระหว่างสมาชิกกันเองได้โดยอิสระ คล่องตัว เพื่อเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันให้มากที่สุด และความเข้มแข็งหรือความคงอยู่ของเครือข่าย ขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายในทุกๆ กิจกรรมหรือขั้นตอนการดำเนินงาน ซึ่งได้แก่ การร่วมคิด วิเคราะห์ปัญหา ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน และร่วมประเมินผล

นอกจากนี้ การทำงานแบบเครือข่ายยังก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการและหลักการทำงานใน ระหว่างการปฏิบัติงานร่วมกันอยู่ ตลอดเวลา ซึ่งถือเป็นการช่วย การพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับ การดำเนินงานใน เพื่อการป้องกัน และปราบปราม อาชญากรรม ได้อีกทางหนึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของของเสรี พงศ์พิศ ซึ่งได้ กล่าวถึงลักษณะ ความสัมพันธ์ ของเครือข่ายไว้ว่า เป็นการมุ่งเน้นการทำงานในด้านความคิด ความรู้ หรือ เทคนิค ต่างๆ โคนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

4.2.3 การกระจายอำนาจ

จากข้อมูลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการ กระจายอำนาจ ของประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในอำเภอ โนนสูง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม พบว่า มีการกระจายหน่วยงานของ ตำรวจไปยังบริเวณภาคส่วนต่างๆ ของอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา รวมถึงมีการกระจายอำนาจในการ ตัดสินใจให้กับเครือข่ายผู้ปฏิบัติงานกล่าวคือ การให้อำนาจการตัดสินใจแก่หัวหน้าชุดประจำจุดตามสถานีย่อย ต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาได้โดยไม่ต้องรวม ศูนย์อยู่ที่สถานีตำรวจหลัก หรือการให้อำนาจการตัดสินใจแก่ ผู้ปฏิบัติงาน เมื่อเกิดเหตุอาชญากรรมได้ทันที ต่างๆ เหล่านี้ ส่งผลให้เมื่อ เกิดเหตุอาชญากรรมในชุมชนอำเภอ โนนสูง จังหวัดนครราชสีมา สามารถเข้าถึง และระงับเหตุได้เร็วยิ่งขึ้น นอกจากนี้ เมื่อมีการกระจายอำนาจ ส่งผล ให้การทำงานร่วมกันระหว่างเครือข่ายในชุมชน จึงไม่เกิดความซ้ำซ้อนในการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา อาชญากรรม เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ในส่วนของการ พัฒนาการดำเนินงานในการป้องกัน และ ปราบปราม อาชญากรรม นั้น เนื่องจากมีการกระจายอำนาจไปยังจุดต่าง ๆ และมีการทำงานร่วม กับประชาชน เป็นผลให้ประชาชนได้รับการเรียนรู้ระหว่างการทำงานเกี่ยวกับการป้องปรามอาชญากรรมได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งทำให้เกิดความยั่งยืนของการป้องกัน เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นมีความตระหนักรู้และมีความเข้าใจในการ ดูแลความปลอดภัยเบื้องต้นของตนเอง ซึ่งเป็นการป้องกันและปราบปรามการเกิดอาชญากรรมในชุมชนได้อีก

ทางหนึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของสมชาติ เอี่ยมอนุพงษ์ ซึ่งกล่าวว่า ยุติธรรมชุมชนยึดหลักการกระจายอำนาจ และความรับผิดชอบ (Community justice decentralizes authority and accountability) โดยการดึงหลายภาคส่วน เข้ามาร่วม เพื่อแก้ไข บางปัญหา หรือ บางเป้าประสงค์ที่ชุมชนไม่มีประสบการณ์มาก่อน หรือไม่มีทรัพยากร เพียงพอ หรือไม่มีอำนาจที่จะกระทำได้โดยลำพังชุมชนเอง ได้ ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพของการ ดำเนินงานของยุติธรรมชุมชน

4.2.4 การสร้างบรรทัดฐานของสังคม/ค่านิยม

ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในพื้นที่ชุมชนโนนสูง โดยใช้กระบวนการยุติธรรม ทางเลือกมาเป็นแนวทางในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในรูปแบบยุติธรรมชุมชนการมีส่วนร่วม ของคนชุมชนเข้ามาร่วมกันปราบปรามอาชญากรรมนั้นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การป้องกันและปราบปราม อาชญากรรมประสบผลสำเร็จได้ ผู้วิจัยศึกษาพบว่า การสร้างบรรทัดฐานทางสังคมหรือค่านิยมที่ดีให้แก่ชุมชน จะทำให้สังคมนั้นปลอดภัย และมีความเข้มแข็งของสังคม ที่สำคัญคือต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนไม่ว่าจะ เป็นผู้คนในชุมชนนั่นเอง เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ทั้งผู้นำท้องที่ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการเอกชน และต้องมีส่วนร่วม องค์กรที่เข้มแข็งที่รักใคร่สามัคคี ร่วมแรงร่วมใจกันในการพัฒนาชุมชนของตนให้มีความเข้มแข็งและปลอดภัย จากอันตราย จากการลงพื้นที่ชุมชนโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา พบว่าชุมชนโนนสูงมีบรรทัดฐานทางสังคม แบบถ้อยทีถ้อยอาศัย อยู่กันแบบ อื้ออามรต่อกัน และร่วมกันสอดส่องดูแลสังคมของตนให้ปลอดภัยจาก อาชญากรรม เช่นเมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้น หรือคดีอาญาที่ยอมความกันได้ ก็สามารถเจรจาไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท ได้ หรือประนีประนอมยอมความกันได้

ฉะนั้นในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ชุมชนควรร่วมกันสร้าง บรรทัดฐานให้กับชุมชน ของตนเอง โดยมีกิจกรรมหรือประเพณีที่ให้ทุกคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อสร้างความสามัคคี รักใคร่ ประองคองกัน และชุมชนควรมีการสร้างเครือข่ายของคนในชุมชนแต่ละชุมชนช่วยกันสอดส่องเป็นหูเป็นตา ช่วยกันชี้เบาะแสการกระทำความผิดกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ในส่วนของการพัฒนาเครือข่ายยุติธรรมชุมชน รูปแบบการสร้างบรรทัดฐานทางสังคมและค่านิยมที่ ดีของคนในชุมชนอำเภอโนนสูง สามารถนำมาเป็นแนวทางในการนำกระบวนการยุติธรรมชุมชนมาใช้ในการ ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในพื้นที่ชุมชนอื่นได้ต่อไป

4.2.5 ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

จากข้อมูลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ในอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อสนับสนุน การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม พบว่า บุคคลทุกคนในชุมชนไม่ว่าเป็น เชื้อชาติใด สัญชาติใด หรือชนกลุ่มใด นับถือศาสนาใด ควรได้รับการปฏิบัติด้านการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน เมื่อมีคดีเกิดขึ้น บุคคลทุกคนที่เป็นผู้เสียหายได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ตามสิทธิขั้นพื้นฐานตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ กล่าวคือ หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งสถานี ตำรวจ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ตลอดจนฝ่ายปกครอง ในอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ได้ให้ความสำคัญกับการให้บริการและปฏิบัติกับประชาชนด้วยความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ประชาชนทุกคนในชุมชนมีสิทธิได้รับการดูแลอย่างครอบคลุม เท่าเทียม และทั่วถึง โดยมีการสร้างจุดบริการประชาชน ไปตามพื้นที่ต่าง ๆ (Zoning) ให้กระจายครอบคลุมไปตามชุมชนให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการให้บริการและดูแลประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังรวมถึงเมื่อ เกิดเหตุอาชญากรรมขึ้น ประชาชน จะได้รับการดูแลช่วยเหลือในการระงับเหตุได้อย่างรวดเร็ว และเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกหรือแบ่งแยกว่าเป็นระดับไหนในชุมชน

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลและทฤษฎีเพื่อนำมาวิเคราะห์พฤติกรรมชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม พื้นที่อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา จากการวิจัยพบว่า พฤติกรรมชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม พื้นที่อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐ

การมีส่วนร่วมของประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในงานพฤติกรรมชุมชนกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา พบว่าภาคส่วนต่างๆ ของสังคมที่อยู่อาศัยในชุมชนต่างให้ความร่วมมือในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในเรื่องของการปราบปรามอาชญากรรมได้เป็นอย่างดี โดยมีองค์ประกอบและปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง คือ ตัวผู้นำของหน่วยต่างๆ มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในหน่วยงานของตนเป็นอย่างดีและเข้าใจความสัมพันธ์และความร่วมมือ ตลอดจนผลประโยชน์ต่างๆ ที่ตนเองจะได้รับจากการร่วมมือและการเป็นเครือข่ายของการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม จึงให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ นี่ความเป็น สังคมเกษตร เป็นชุมชนที่จัดตั้งมาเป็นเวลานาน มีประวัติร่วมกัน ทำให้เกิดเป็นระบบเครือญาติ ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้รักมักกัณ จึงทำให้ความร่วมมือต่างๆ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่นและมีความเข้าใจที่ดีต่อกัน ทำให้เครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

2) การทำงานแบบเครือข่าย

การทำงานแบบเครือข่ายของประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม พบว่า ประชาชนจะเป็นผู้ให้ความร่วมมือในส่วนของคุณสมบัติต่างๆ เมื่อได้รับการประสานหรือสอบถามจากตำรวจ ในการให้เบาะแส ข้อเท็จจริงต่างๆ เมื่อเกิดเหตุอาชญากรรม

รวมถึงมีกลุ่มประชาชนที่เป็นจิตอาสาทำหน้าที่แบ่งเบาและสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน ได้อย่างรวดเร็ว มากยิ่งขึ้น การทำงานแบบเครือข่าย โดยร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมกันลงมือทำ และร่วมกันประเมินผล ซึ่งเป็นพลังขับเคลื่อนที่ดีในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในชุมชน นอกจากนี้ การทำงานแบบเครือข่าย ยังก่อให้เกิด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการและหลัก การทำงานในระหว่างการปฏิบัติงานร่วมกันอยู่ตลอดเวลา ซึ่งถือเป็นการช่วย การพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานในเพื่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้อีกทางหนึ่ง

3) การกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจ ของประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า มีการให้อำนาจการตัดสินใจแก่หัวหน้าชุดประจำจุดตามสถานีย่อยต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาได้โดยไม่ต้องรวมศูนย์อยู่ที่สถานีตำรวจหลัก หรือการให้อำนาจการตัดสินใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน เมื่อเกิดเหตุอาชญากรรม ได้ทันที ส่งผลให้สามารถเข้าถึง และระงับเหตุได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ไม่เกิดความซ้ำซ้อนในการวางแผน แก้ไขปัญหา เกิดประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

4) การสร้างบรรทัดฐานของสังคม/ค่านิยม

การสร้างบรรทัดฐานทางสังคมหรือค่านิยม ที่ดีให้แก่ชุมชน ในอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า มีการสร้างค่านิยมในชุมชนเพื่อให้ประชาชนได้เกิดการระมัดระวังภัยในเบื้องต้นในยามวิกฤต ที่จะก่อให้เกิดอาชญากรรมหรือภัยใกล้ตัวต่างๆ ตามแนวคิดที่ว่า “ประชาชนก็คือตำรวจ ตำรวจก็คือประชาชน ” ประกอบกับมี สภาพสังคมแบบพี่น้องที่ช่วยกันเฝ้าระวัง เมื่อมีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้นในชุมชนประชาชนในชุมชนจึงให้ความร่วมมือในการเข้าไประงับเหตุหรือให้เบาะแส เป็นผลให้มีความรวดเร็ว ในการเข้าปราบปรามหรือระงับเหตุ และยับยั้งการก่ออาชญากรรม นอกจากนี้ ยังมีการปลูกฝังค่านิยมในชุมชน ไม่ให้มีการก่ออาชญากรรม และให้ประชาชนรู้จัก สำนึก ในท้องถิ่น และให้มีจิตสำนึกกว่าเป็นส่วนหนึ่งในการ ป้องกันอาชญากรรมร่วมกับตำรวจได้

5) ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ในอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อ สนับสนุน การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม พบว่า บุคคลทุกคนในชุมชนไม่ว่าเป็น เชื้อชาติใด สัญชาติใด หรือชนกลุ่มใด นับถือศาสนาใด ได้รับการปฏิบัติด้านการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน เมื่อมีคดีเกิดขึ้น บุคคลทุกคนที่เป็นผู้เสียหาย จะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ตามสิทธิขั้นพื้นฐานตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ กล่าวคือ มีการ สร้างจุดบริการประชาชน ไปตามพื้นที่ต่าง ๆ (Zoning) ให้กระจายครอบคลุมไปตามชุมชน ให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการให้บริการและดูแลประชาชนได้อย่าง มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังรวมถึงเมื่อเกิดเหตุอาชญากรรมขึ้น ประชาชนจะได้รับการดูแลช่วยเหลือในการระงับเหตุได้อย่างรวดเร็ว และเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกหรือแบ่งแยกว่าเป็นระดับไหนในชุมชน

5.2 ข้อเสนอแนะ

1. มิมีตีความสัมพันธ์เชิงลึกของเครือข่าย จะต้องมีการวิจัยที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

- การให้ความรู้กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยมีกิจกรรมในการทำให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการวางแผนการติดตาม ตลอดจนการประเมินผล โดยตำรวจต้องมีกลไกในการทำงานให้ดีขึ้น

2. รูปแบบด้านงบประมาณ การหาช่องทางในด้านงบประมาณจาก ภาคเอกชนและภาครัฐ ซึ่งการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะเป็น ในลักษณะต่างคนต่างใช้ เป็นลักษณะที่เห็น โดยทั่วไปแต่ข้อเท็จจริงแล้วหากมีการสร้างประโยชน์ร่วมกันในด้านงบประมาณ จะทำให้เกิดประสิทธิภาพของชุมชนอย่างมาก

3. การแก้ไขปัญหาในเรื่องข้อกฎหมาย พ.ร.บ.ตำรวจแห่งชาติ พ .ศ.2547 (มาตรา 7

ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติส่งเสริมให้ท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญา รักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัยของประชาชน ตามความเหมาะสม และความต้องการของแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ การดำเนินการมีส่วนร่วมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ต.ช. กำหนด)

5.3 ข้อจำกัดในงานวิจัย

ผลการวิจัยนี้ สามารถนำไปปรับใช้กับชุมชนอื่นได้ แต่มีข้อจำกัดว่าต้องเป็นชุมชนที่มีโครงสร้างทางสังคมที่คล้ายคลึงกับอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา กล่าวคือ ต้องเป็นสังคมเกษตรกรรม มีค่านิยมและบรรทัดฐานทางสังคมที่เข้มแข็ง มีความสัมพันธ์กันแบบพี่น้อง และเป็นชุมชนแบบปิดหรือมีประชากรแฝงจำนวนน้อย ดังนั้น ในชุมชนอื่นๆ ที่มีบริบททางสังคมต่างจากที่กล่าวมาอาจต้องมีการศึกษาการทำงานของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในรูปแบบอื่นต่อไป เนื่องจากยังคงไม่สามารคนำรูปแบบการทำงาน ของเครือข่ายยุติธรรมชุมชน กรณีอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ไปปรับใช้กับสังคมเมืองได้

5.4 ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

5.4.1 ในรูปแบบการดำเนินการควรมีการพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพผ่านการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (PAR) ของการวิจัยอย่างมีส่วนร่วม

5.4.2 ในสังคมเมืองควรมีการศึกษายุติธรรมชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เนื่องจากยังไม่สามารถนำรูปแบบการทำงาน ของเครือข่ายยุติธรรมชุมชน กรณีอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ไปปรับใช้กับสังคมเมืองได้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องบูรณาการด้านงบประมาณและด้านทรัพยากรให้เพียงพอต่อความต้องการเพื่อพัฒนายุติธรรมชุมชนต่อไป

บรรณานุกรม

- กำธร กำประเสริฐ . (2526) . มหาวิทยาลัยรามคำแหง . พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ . (2543) การจัดการเครือข่าย : กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูป
การศึกษา. กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพลส
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2556). ระบบยุติธรรมและกลยุทธ์ทางเลือก : แนวการวิเคราะห์เชิงสังคม.
พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวยและคณะ . (2549). ยุติธรรมชุมชน : กรอบแนวความคิดและแนวทางการปฏิบัติใน
สังคมไทย .กรุงเทพมหานคร : กระทรวงยุติธรรม.2549
- เสรี พงศ์พิศ . (2545) . เครือข่าย : ยุทธวิธีเพื่อประชาคมเข้มแข็ง .กรุงเทพมหานคร :โครงการ
มหาวิทยาลัยชีวิต สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน
- สัมพันธุ์ เตชะอชิก และคณะ . (2537). ศักยภาพและเครือข่ายผู้นำชาวบ้านคู่มือและทิศทางการพัฒนา
ผู้นำชาวบ้านเพื่อแก้ปัญหาในชนบท . กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์
- รุ่งโรจน์ เพชรบุรณิน . (2546). เครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน :
กรณีศึกษา เครือข่ายประชาชนต้านคอร์รัปชัน (คปต). ปริญญาานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สมชาติ เอี่ยมอนุพงษ์ . (2549). ยุติธรรมคืออะไร .กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ
วิจัย (สกว),2550
- ชนวนทอง ธนสุกาญจน์ . (2549). โครงการพลังเครือข่ายยุติธรรมชุมชนแก้ปัญหาเสาพืด . กรมคุม
ความประพฤติ:กรุงเทพฯ
- นรินทร์ชัย พัฒนพงสาน. (2546).การมีส่วนร่วม: หลักพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพ: สิริลักษณ์การพิมพ์
- ศักดิ์ ทองพิทักษ์ . (2544) . การระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปราบปราม
อาชญากรรม กรณีศึกษาสถานีตำรวจนครบาลโชคชัย .วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหา
บัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- โต สมบูรณ์. (2544). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมอาชญากรรมด้านยาเสพติดและการพนัน
ในจังหวัดสมุทรปราการ .วิทยานิพนธ์ สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ
โครงการสวัสดิการสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

- ทวิทอง หงส์วิวัฒน์.(2527). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสธร
การพิมพ์
- สากล สถิตวิทยานันท์. (2532). **ภูมิศาสตร์ชนบท**. กรุงเทพมหานคร:โอเดียนสโตร์
- จุมพล หนิมพานิช.(2550). **การบริหารจัดการภาครัฐใหม่ : หลักการแนวคิด และกรณี อย่างของไทย**.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นวลจันทร์ ทศนชัยกุล . (2543). **อาชญากรรม การป้องกัน การควบคุม** . คณะรัฐศาสตร์ ภาควิชา
รัฐศาสตร์ สาขาการบริหารยุติธรรม มหาวิทยาลัยเกษมศาสตร์
- ณรงค์ บำรุงรัตน์.(2535). **การจัดสายตรวจกับการป้องกันอาชญากรรม : ศึกษาเฉพาะเขตอำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ชน ประมุขกุล .(2546).**บทความปริทัศน์ เครือข่าย** .(online). แหล่งที่มา [http://www.anamai.
Moph.go.th/factsheet/academie/243/24313.html](http://www.anamai.moph.go.th/factsheet/academie/243/24313.html) (เข้าถึงเมื่อ ตุลาคม 2558)
- ชัยญาณุช ไชแสง . (2555). **บทบาทการมีส่วนร่วมของเครือข่ายยุติธรรมชุมชน อำเภอเมือง จังหวัด
อุบลราชธานี**.วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ประเวช จันทรฉาย . (2552). **เครือข่ายยุติธรรมชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี** . การค้นคว้าอิสระ
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย
อุบลราชธานี
- สุดสงวน สุริสร .(2547). **อาชญวิทยาและงานสังคมสงเคราะห์** . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อุดม บัวศรี.(2549).**โครงการวิจัยเจ้าโคตร: การระงับความขัดแย้งในวัฒนธรรมอีสาน**.
กรุงเทพฯ: จรัสนิทวงศ์การพิมพ์
- Kurki,Leena.Looo. (2000). **Restorative and community justice in the United States In crime
and justice : A review of research vol.27**. pp.Edited by Michael Tonry. Chicago :
University of Chicago press.
- Karp,D and clear,T." **Community Justice: A conceptual Framework**"Criminal Justice2000.Charles
M. Friel.ed.washington,De:United states Depertmewmt ofJusticeqprograms. National
Institute q Justice.2c2:323-368,2000

ภาคผนวก

ภาพประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) นายกเทศมนตรีตำบลโนนสูง
จังหวัดนครราชสีมา

ภาพประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) ผู้กำกับการสถานีตำรวจ อำเภอโนนสูง
จังหวัดนครราชสีมาและรองผู้กำกับการงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม
อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

ภาพประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) สมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชน
อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

สรุปข้อมูลการสัมภาษณ์

วันที่เก็บข้อมูล : วันที่ 14 ธันวาคม 2559

ผู้ให้สัมภาษณ์ : นายประสงค์ โพธิ์มีศิริ (นายกเทศมนตรีตำบลโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา)

1. ท่านคิดว่าเพราะเหตุใดสถิติคืออาชญากรรมในท้องที่รับผิดชอบของท่านจึงมีจำนวนน้อยมาก

- สถิติคืออาชญากรรมในท้องที่มีจำนวนน้อยมาก ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ ดังนี้

(1) ปัจจัยด้านประชากรในเขตเทศบาลตำบลโนนสูง กล่าวคือ มีความเป็นอยู่แบบพึ่งพาอาศัยกัน และเป็นคนในพื้นที่โดยกำเนิด ประชากรแฝงมีน้อย ดังนั้น ปัญหาอาชญากรรมต่างๆ ไม่ค่อยพบหรือมีน้อยมาก หากจะมีก็จะเป็นในลักษณะของการทะเลาะวิวาทของ วัยรุ่น หรือลักษณะของกลุ่มอิทธิพลทางผลประโยชน์ต่างๆ ที่มีอยู่บ้าง แต่จำนวนน้อย

(2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ กล่าวคือ ไม่ได้มุ่งเน้นการดำเนินธุรกิจแบบแข่งขัน ดังนั้น ความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ต่างๆ มีน้อยมาก

(3) ปัจจัยทางด้านค่านิยมชุมชน กล่าวคือ ประชาชนมีจิตสำนึกที่ดี และไม่ต้องการให้เกิดคดีความต่างๆ ขึ้นมา เมื่อเกิดปัญหากระทบกระทั่งกันจึงมักจะจบลงได้ด้วยการพูดคุยไกล่เกลี่ยกันเป็นส่วนใหญ่

2. คดีอาชญากรรมที่มีอยู่บ้างแต่จำนวนน้อยนั้น เป็นคดีประเภทใดบ้าง

- คดีความพลอดรักในชีวิตและทรัพย์สิน

- คดีทำร้ายร่างกายถึงแก่ชีวิต (วัยรุ่นทะเลาะวิวาท)

- คดีที่เกี่ยวกับยาเสพติด เป็นยาเสพติดประเภทยาบ้าเท่านั้น เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ไม่มีกำลังซื้อที่ผ่านมามีวัยรุ่นที่ใช้ยาเสพติด คือ กลุ่มวัยรุ่นที่ผู้ปกครองพอมีกำลังทรัพย์อยู่บ้าง

3. เมื่อเกิดคดีทางอาชญากรรม เช่น การทำร้ายร่างกายเนื่องจากการทะเลาะวิวาทกัน ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง

- โดยปกติชุมชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในขั้นต้น คือ การห้ามปราม บอกให้หยุดเหตุ รวมถึงการแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทราบเหตุเพื่อเข้ามาจับกุมเหตุ เป็นต้น

4. ปัจจุบันมีความร่วมมือระหว่างท้องถิ่นกับตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอย่างไรบ้าง

- ความร่วมมือระหว่างท้องถิ่นกับตำรวจ เช่น

(1) โดยส่วนใหญ่ท้องถิ่นจะให้ความร่วมมือในส่วนของการข้อมูลต่างๆ เมื่อได้รับการประสานหรือสอบถามจากตำรวจ

(2) ตำรวจบ้าน เป็นจิตอาสา ไม่ได้รับเงินเดือน ปัจจุบัน มีจำนวน 20 นาย มีการแบ่งหน้าที่เป็นทีม และแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน หน้าที่หลักที่เห็นได้ชัด คือ การแบ่งเบา /สนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจ เช่น การยื่นหน้าโรงเรียนเพื่อดูแลการข้ามถนน การจราจร หน้าโรงเรียน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

(3) อปพร. เป็นจิตอาสา ไม่ได้รับเงินเดือน ปัจจุบัน มีจำนวน 60 – 70 คน มีการแบ่งหน้าที่เป็นทีม และแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน หน้าที่หลักที่เห็นได้ชัด คือ การแบ่งเบา /สนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจ อำนาจความสะอาดประชาชน และการสอดส่องดูแลต่างๆ ในช่วงเทศกาล เช่น สงกรานต์ ปีใหม่ เป็นต้น

ชาวบ้านที่มาเป็นทั้งตำรวจบ้านและอปพร. ถือว่ามีความเสียสละ เพราะไม่มีเงินเดือน ให้ อาสาสมัครเหล่านี้มีใจเข้าทำงาน เข้าช่วยกันป้องกันและช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ปราบปรามอาชญากรรม

*หมายเหตุ : ตำรวจบ้าน และ อปพร. เป็นกลุ่มบุคคลเดียวกัน บางคนอาจเป็นทั้งตำรวจบ้านและ อปพร. โดยทั้งสองกลุ่มต่างมีรูปแบบที่แตกต่างกัน (ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ)

4. ที่ผ่านมามีท้องถิ่นได้รับงบประมาณสนับสนุนในส่วนของการตำรวจบ้าน และ อปพร. บ้างหรือไม่

- รัฐบาลปัจจุบันให้งบประมาณเพื่อสนับสนุนในส่วนของการงานด้านการจราจรเท่านั้น ส่วนด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมโดยตำรวจบ้าน และ อปพร. ในส่วนนี้ถือเป็นจิตอาสา ไม่มีงบประมาณ

มาสนับสนุน ทั้งนี้ จะมีงบประมาณสนับสนุนได้ก็ต่อเมื่อมีการทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างหน่วยงาน เช่น ท้องถิ่น ดำรงก่อน แล้วจึงจะสามารถของบประมาณสนับสนุนได้

5. ท่านคิดว่าประชากรในท้องที่ที่ได้รับการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพ อย่างเท่าเทียมกันหรือไม่ อย่างไร เมื่อมีเหตุหรือเกิดคดีความทางอาชญากรรมขึ้น

- โดยส่วนตัวคิดว่าในกระบวนการขั้นแรกๆ ของ การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับเหตุคดีความ อาจไม่ได้รับความเท่าเทียมกัน กล่าวคือ คนรวยหรือผู้มีอิทธิพลมีแนวโน้มที่จะได้รับการปฏิบัติหรือ การอำนวยความสะดวกที่มากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย แต่อย่างไรก็ตามเชื่อว่าในส่วนของการพิจารณาคดี ที่อยู่ในชั้นที่สูงขึ้นไปยังคงมีความยุติธรรมและเท่าเทียมในสิทธิและเสรีภาพอยู่

- ทางตำรวจได้มีการตั้งสถานีตำรวจย่อย เมื่อเกิดอาชญากรรม ชาวบ้านก็ไม่ต้องวิ่งไปที่สถานี ตำรวจหลัก เพราะมีสถานีตำรวจย่อยอยู่ใกล้ๆ เหมือนได้รับการดูแลใกล้ชิด ทางท้องถิ่นก็ร่วมงาน กับทั้งสถานีตำรวจหลักและสถานี ตำรวจย่อย อาสาสมัครก็ช่วยเหลือกัน เพราะบ้านของเรา ถ้าเราไม่ดูแล ให้ปลอดภัย แล้วใครจะมาดูแล

6. ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม มีเอกชนและภาคธุรกิจ เข้ามาสนับสนุนบ้างหรือไม่ อย่างไร

- มีบ้าง แต่โดยส่วนใหญ่มักมาในรูปของการสนับสนุนเพื่อผลประโยชน์ต่างๆ ทางธุรกิจแฝงอยู่บ้าง

7. การประสานความร่วมมือในส่วนของท้องถิ่น เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมีลักษณะ อย่างไร

- โดยปกติเดือนละ 1 ครั้ง จะมีการประชุมเครือข่ายผู้บริหารชุมชน ประกอบด้วย 16 ตำบล และ 18 ท้องถิ่น เพื่อหารือ /ปรึกษา ประเด็นและปัญหาต่างๆ ในทุก ๆ ด้าน เช่น เศรษฐกิจ สังคม ความปลอดภัย รวมถึงปัญหาเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมต่างๆ ในท้องที่ ทั้งนี้ เพื่อหาทางป้องกันและ แก้ไขร่วมกันต่อไป

8. ท่านคิดว่าปัญหาทางเศรษฐกิจ เช่น ราคาข้าวตกต่ำในปัจจุบัน จะส่งผลให้ปริมาณสถิติคดีอาชญากรรม ในท้องที่ของท่านมีแนวโน้มสูงขึ้นหรือไม่อย่างไร

- เมื่อประชากรประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ ย่อมมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่การก่อคดีอาชญากรรม ในท้องที่ได้ เช่น การลักขโมย การชิงทรัพย์ การปล้นทรัพย์ ที่อาจมีจำนวนมากขึ้น เป็นต้น แต่ถ้าเป็นช่วง

ที่ประชาชนอยู่ดีกินดี คดีต่างๆ ก็แทบไม่มีเลย เมื่อชีวิตดี จิตสำนึกที่ดีก็ตามมา ชาวบ้านก็ไม่คิดที่จะไปสร้างความเดือดร้อน

9. โดยปกติเมื่อเกิดเหตุทางอาชญากรรมต่างๆ ความรวดเร็วในการกระจายข้อมูลข่าวสารจากจุดเกิดเหตุ มีความรวดเร็วหรือไม่ อย่างไร

- ด้วยความทันสมัยของเทคโนโลยีปัจจุบัน ดังนั้น เมื่อเกิดเหตุการณ์ต่างๆ ในชุมชนย่อมมีการกระจายข่าวสารและข้อมูลการเกิดเหตุต่างๆ ไปอย่างรวดเร็ว ทั้งระหว่างชุมชนด้วยกันเองและเจ้าหน้าที่ตำรวจ นอกจากนี้ การที่ประชากรในชุมชนส่วนใหญ่เป็นพี่เป็นน้องกัน ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้การติดต่อสื่อสาร/การกระจายข่าวหรือข้อมูลเหตุต่างๆ เป็นไปด้วยความรวดเร็ว

สรุปข้อมูลการสัมภาษณ์

วันที่เก็บข้อมูล : วันที่ 15 ธันวาคม 2559

ผู้ให้สัมภาษณ์ : พ.ต.อ. นิรันดร์ แก้วอิน (ผกก.สภ.โนนสูง)

1. ท่านคิดว่าเพราะเหตุใดสถิติคืออาชญากรรมในท้องที่รับผิดชอบของท่านจึงมีจำนวนน้อยมาก

- สถิติคืออาชญากรรมในท้องที่มีจำนวนน้อย ประกอบด้วยองค์ประกอบหลักที่สำคัญ ได้แก่

- (1) เหตุผลที่เกี่ยวข้องกับพื้นฐานของประชากรในเขตเทศบาลตำบลโนนสูง กล่าวคือ ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร มีความเป็นอยู่แบบพึ่งพาอาศัยกัน ภายใต้ลักษณะของเมืองปิด ไม่มีคนนอกท้องที่หรือคนแปลกหน้ามากนัก
- (2) เหตุผลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในพื้นที่ กล่าวคือ ให้ความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดยเป็นบุคลากรที่มีมาตรฐาน มีความขยันในการปฏิบัติหน้าที่ แม้จะมีเพียง 126 นาย ซึ่งต้องกำกับดูแล 14 ตำบล ประชากร จำนวน 108,000 คน บนเนื้อที่ 565 ตารางกิโลเมตร แต่ก็สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (3) เหตุผลที่เกี่ยวข้องกับผู้นำชุมชน กล่าวคือ มีผู้นำชุมชนที่ มีความเข้มแข็ง มีอุดมการณ์ในการพัฒนาและการดูแลชุมชนที่ดี
- (4) เหตุผลที่เกี่ยวข้องกับพื้นฐานทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ ไม่มีโรงงานขนาดใหญ่ ประชากรส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพทางการเกษตรโดยมุ่งหมายเพื่อเลี้ยงครอบครัวเป็นสำคัญ ไม่ได้มุ่งเน้นการแข่งขันทางธุรกิจ

2. สถิติคืออาชญากรรมของท้องที่อื่นมีมากน้อยหรือแตกต่างกับของท้องที่ของท่านอย่างไร

- ปริมาณสถิติคดีน่าจะไม่ได้แตกต่างกันมากนัก เนื่องจากเป็นนโยบายของจังหวัดนครราชสีมาที่ได้สั่งการและมอบหมายแนวทางเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจในแต่ละท้องที่

3. วิธีการดำเนินการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของท่านเป็นไปในลักษณะใด

- วิธีการดำเนินการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในท้องที่ เช่น การออกตรวจตู้แดง และการส่งสายสืบลงไปยังหมู่บ้านต่างๆ ในท้องที่เพื่อหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการก่ออาชญากรรม

4. จากข้อ 3 หากพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับคดีอาชญากรรม ท่านมีการดำเนินการอย่างไร

- เช่น ในคดียาเสพติด ในเบื้องต้นจะดำเนินการตรวจปัสสาวะเพื่อทำการขยายผลจับกุมต่อไป

5. ท่านคิดว่าปัญหาทางเศรษฐกิจ เช่น ราคาข้าวตกต่ำในปัจจุบัน จะส่งผลให้ปริมาณสถิติคดีอาชญากรรมในท้องที่ของท่านมีแนวโน้มสูงขึ้นหรือไม่อย่างไร

- คาดว่าในอนาคตอาจส่งผลต่อปริมาณคดีอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากเมื่อประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ ประชากรบางส่วนเมื่อมีรายได้ไม่สอดคล้องกับรายได้ อาจนำไปสู่การก่อคดีอาชญากรรมในท้องที่บ้าง เช่น การลักขโมย หรือชิงทรัพย์ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามพบว่าในปัจจุบันยังไม่ได้รับผลกระทบจากเรื่องนี้โดยตรง

6. ในด้านการประสานความร่วมมือระหว่างตำรวจกับจังหวัด และภาค เป็นไปในลักษณะใด

- ระหว่างตำรวจกับจังหวัด จะมีการประชุมทางไกลผ่านจอภาพเพื่อหารือหรือรับฟังการสั่งการต่างๆ จากจังหวัด นอกจากนี้ยังมีการเข้าร่วมประชุมกับจังหวัดเป็นประจำด้วย เดือนละ 1 ครั้ง

- ระหว่างตำรวจกับภาค จะมีการประชุมร่วมกับภาคเป็นประจำ เดือนละ 1 ครั้ง

7. การประสานความร่วมมือระหว่างตำรวจกับเครือข่ายชุมชนในท้องที่ของท่าน ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเป็นไปในลักษณะใด

- ลักษณะของการประสานความร่วมมือระหว่างตำรวจกับเครือข่ายชุมชนในท้องที่ เช่น

(1) การให้ความรู้แก่ชุมชนเกี่ยวกับประโยชน์ของกล้องวงจรปิด และแนะนำให้ติดกล้องวงจรปิดในชุมชน

(2) การสนับสนุนให้มีไฟฟ้าสว่างในพื้นที่ ตามถนน และทางเดินต่างๆ

(3) การให้หน่วย อปพร. เข้ามามีส่วนร่วมในการสอดส่องคนนอกพื้นที่ หรือคนแปลกหน้า ร่วมกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

(4) การสอดส่องดูแลการเข้าออกของคนในพื้นที่ จัดให้มีตำรวจชุดมวลชนชุมชนสัมพันธ์ รับข้อมูลข่าวสาร การเฝ้าระวังภัย รวมถึง ให้ความรู้แก่ชุมชนเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรม

(5) การกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแจ้งเบาะแสต่างๆ ที่อาจจะเกี่ยวข้องกับการ ประกอบอาชญากรรมในท้องที่

(6) การประชุมร่วมระหว่าง ตำรวจ นายกเทศมนตรี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ของท้องที่ เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อรับทราบ /แลกเปลี่ยนปัญหาต่างๆ ที่พบ และร่วมกันหาทางแก้ไขป้องกัน อย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น จึงมีการประสานความร่วมมือกันตลอดเวลา ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จ ที่ส่งผลให้สามารถป้องกันและปราบปรามการก่อคดีอาชญากรรมในท้องที่ได้ ยกตัวอย่างเช่น ที่ผ่านมามีการก่อเหตุยิงกันเนื่องจากการทะเลาะวิวาท เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้ ภายใน 24 ชั่วโมง ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการประสานความร่วมมือ /ช่วยเหลือให้ข้อมูลและเบาะแสดังๆ ระหว่างกันของเครือข่ายในชุมชน

(7) มีการสนับสนุนตำรวจ ครูแดร์ (D.A.R.E) โดยส่งตำรวจไปอบรมเพื่อกลับมาสอนหรือ ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้แก่นักเรียนของโรงเรียนต่างๆ ในท้องที่ เพื่อเป็นการป้องกันปัญหา ยาเสพติดได้อีกทางหนึ่ง

(8) มีการสนับสนุนชุดศูนย์ดำรงธรรม โดยส่งตำรวจไปเข้าเวรด้วย

(9) งานสืบหรือสะกดรอยนักโทษ ที่พ้นโทษจากการติดคุก เพื่อให้ทราบว่ามีการ กลับมากระทำผิดซ้ำหรือไม่อย่างไร ซึ่งสถิติที่ผ่านมายังไม่พบว่าการกระทำผิดซ้ำแต่อย่างใด จะประสบปัญหาแต่เพียงว่าบุคคลเหล่านั้นอาจไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมทั่วไปอื่นๆ นอกเหนือจาก ครอบครัวหรือญาติพี่น้องเท่านั้น

สรุปข้อมูลการสัมภาษณ์

วันที่เก็บข้อมูล : วันที่ 15 ธันวาคม 2559

ผู้ให้สัมภาษณ์ : รอง ผกก.ป.สภ. สุทัศน์ ชัยมงคล (สภ. โนนสูง)

1. เหตุใดจำนวนคดีที่เกิดขึ้นในชุมชนอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ถึงมีจำนวนน้อย

- สาเหตุที่มีคดีย่น้อยนั้น ทางตำรวจเองก็ทั้งประทับใจและตกใจ เนื่องจากเป็นอำเภอที่มีคดีย่น้อยอยู่แล้วตั้งแต่เดิม ตัวเลขคดีที่มีในปัจจุบันที่ม่น้อย ถือเป็นเรื่องปกติ

2. หากเทียบกับอำเภอรอบข้าง อาชญากรรมที่เกิดขึ้นนั้นเป็นอย่างไร

- เนื่องจากประชาชนที่ตำรวจต้องดูแลในพื้นที่รับผิดชอบ บนี้ม่นีจำนวนประมาณหนึ่งแสนกว่าคน ประชากรไหลเวียน เช่น ขับรถยนต์ผ่าน มีอีกประมาณสี่หมื่นกว่าคน นั่นคือประชาชนที่ตำรวจต้องดูแล อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ข้างเคียงคงไม่สามารถอธิบายได้มาก เพราะอยู่นอกเหนือความรับผิดชอบ แต่ก็สามารถพูดได้ว่าที่นนี้มีจำนวนคดีย่น้อยจริง

3. ทางตำรวจมีวิธีการดูแลประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบอย่างไร

- มีอยู่สามแนวทางที่ใช้ในปัจจุบัน ได้แก่ การป้องกัน การปราบปราม และการบริการ ซึ่งสามแนวทางนี้มีความเกี่ยวข้องกัน จะขาดอย่างใดไปเสียไม่ได้

การป้องกัน เริ่มตั้งแต่การประชุม เพื่อทำความเข้าใจ ในตำรวจด้วยกัน ฝึกตำรวจ จัดแผนการตรวจ วิเคราะห์อาชญากรรม เพื่อไปแก้ไขต้นเหตุ และอื่น ๆ เช่น ไปตรวจ ไปค้นสถานที่เสี่ยงเพื่อไม่ให้เกิดการรวมตัวในการก่ออาชญากรรม ดังคำบนถนนสายสำคัญในจุดที่มีความล่อแหลม

การปราบปราม ใช้ยุทธวิธีกิจกรรมการมีส่วนร่วม “ทำคนน้อย ให้เป็นคนมาก ” เพราะตำรวจมีแค่ แปดสิบกว่าคน แต่ต้องดูแลประชาชนเกือบสองแสนกว่าคน ในทางสากลควรมีตำรวจดูแลประชาชนหนึ่งต่อสองร้อยคน แต่ที่อำเภอโนนสูงต้องใช้ตำรวจหนึ่งคนดูแลประชาชนประมาณสองพันคน จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชน เช่น อาสาสมัครตำรวจบ้าน เพราะถ้าเหยี่ยวบินเต็มท้องฟ้า ใ้ก่กา

จะไม่กล้าออกมามันจะกลัว เช่นเดียวกัน ถ้ามีตำรวจอยู่เต็มท้องที่ คนร้ายก็จะกลัว ไม่กล้ากระทำความผิด และเรายังก็ได้มีการประชุมคณะกรรมการ กต . ตร. ให้มาช่วยกันดูแลบ้านของเรา ถือว่าพื้นที่แห่งนี้ ให้ความร่วมมือกันดีมาก

และเรายังมีเครือข่ายเหยี่ยวเผ่าจุด ซึ่งเป็นอาสาช่วยรายงานข่าว ก็จะทำให้ทราบว่าไม่มีใครแปลกหน้า เข้ามาทำอะไรผิดปกติหรือไม่ ถ้าเป็นก่อนเกิดเหตุก็จะช่วยกันเฝ้าระวัง ถ้าเกิดเหตุไปแล้วก็จะได้ช่วยกัน ติดตามผล ทำให้สถิติที่เราคือติดตามจับคนร้ายได้หมด เป็นเหยี่ยวพันตา ให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นหูเป็นตา ให้กับเรา เพราะพวกเขามีคนในความดูแลมาก เมื่อผู้นำของประชาชนมาช่วยพวกเรา เราก็ได้หูได้ตา เพิ่มมากขึ้น สายตรวจร่วมที่เรา มีคืออาสาสมัครตำรวจบ้าน สายข่าว เราเรียกว่าสายข่าวตาสัประรด ช่วยกัน สอดส่อง ดูแลตามพื้นที่ต่าง ๆ สายข่าวตาสัประรดเป็นเครือข่ายที่สำคัญ เวลาเกิดเหตุ ณ จุดหนึ่ง สายข่าวช่วยกันรายงาน ตำรวจทำงานได้ง่ายเพราะมีสายข่าวตาสัประรด

การบริการ ตำรวจต้องเริ่มจากตัวเองให้ได้ก่อนคือ เปิดใจให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับเรา และ เราต้องเข้าไปมีส่วนร่วมกับประชาชน งานตำรวจไม่ใช่แค่จับผู้ร้าย แต่ยังต้องบริการประชาชนด้วย เช่นวันนี้ ตำรวจมีโครงการเกี่ยวกับซื้อขายข้าวช่วยเหลือประชาชน

4. ในส่วนการบังคับใช้กฎหมาย ใช้ในลักษณะใด

- เราอยู่อาศัยกับชาวบ้านในพื้นที่ ทำให้เข้าใจวิถีชาวบ้าน การบังคับใช้กฎหมายก็จำเป็นต้องใช้ตาม คุณพินิจที่ กฎหมายเปิดช่องตามความเหมาะสม ถ้าใช้กฎหมายเต็มกำลัง ชาวบ้านจะเดือดร้อน เช่น ถ้าชาวบ้านขับรถจักรยานยนต์โดยไม่ใส่หมวกนิรภัย แล้วเราปรับชาวบ้านเต็มตามที่กฎหมายกำหนด ชาวบ้านจะอยู่อย่างไร ต้องใช้ความยืดหยุ่น ใช้รัฐศาสตร์ เราก็มีทั้งทำป้ายไวนิลณรงค์ตักเตือน สม่่าเสมอ ให้ชาวบ้านเกิดจิตสำนึกในการเคารพกฎหมาย ใช้ทฤษฎีแพร่กระจาย

5. พบปัญหาหรืออุปสรรคในเรื่องเกี่ยวกับเครือข่ายยุติธรรมชุมชนบ้างหรือไม่

- ปัญหาจะมีอยู่สามประการ คือ ปัญหาจากตัวตำรวจ ปัญหาจากตัวกลาง ปัญหาจากตัวประชาชน

ปัญหาจากตัวตำรวจ ในส่วนนี้คือตำรวจไม่ยอมรับชาวบ้าน คือ งานเกี่ยวกับตำรวจก็ไม่ให้ชาวบ้านยุ่งเลย ไม่ให้เกียรติชาวบ้าน ตำรวจที่มีทัศนคติแบบนี้จะเป็นปัญหา

ปัญหาจากตัวกลาง ซึ่งได้แก่ กต.ตร. ตัวประสานงาน ฝ่ายบริหารโรงพัก ข้าราชการประจำภายนอก ผู้นำท้องถิ่น แกนนำชุมชน เป็นต้น ซึ่งตัวกลางเหล่านี้ เป็นสื่อกลางระหว่างตำรวจกับชาวบ้าน ต้องมีความเสียสละ มีส่วนร่วม บางคนต้องการชื่อเสียง มียศ มีประวัติ จึงเข้ามาทำ โจจริงมีแต่หวังผลประโยชน์ มากกว่าช่วยเหลือประชาชน อย่างนี้ก็ทำให้เป็นอุปสรรค

ปัญหาจากตัวประชาชน ประชาชนต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตำรวจ บางครั้งตนเองทำผิด ตำรวจก็ต้องจัดการ หากตำรวจไม่ทำอะไรก็จะเป็นปล่อยปละละเลย หากให้เปรียบเทียบเช่นว่า บางคนไม่ยอมเสียค่าปรับแค่ไม่เท่าไร แต่กลับยอมไปเสียเงินได้โต๊ะให้กับผู้รับเหมาก่อสร้างเป็นหลัก หมิ่นหลักแสน ถามว่าเพราะอะไรถึงยอมเสียเงินขนาดนั้น คำตอบคือเพราะตนได้ผลประโยชน์ อะไรที่ตนเสียประโยชน์ อะไรที่ตนทำผิดแล้วต้องเสียค่าปรับ จะไม่ยอม

ดังนั้น ตำรวจ ตัวกลาง และประชาชน ต้องขับเคลื่อนไปพร้อมกัน นี่ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่ง ที่อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา มีคดีน้อย เพราะปัจจัยสามประการนี้สามัคคีกัน ถ้าช่วยกันชุมชน ก็จะปลอดภัย ใครก็ไม่กล้าทำผิดเพราะต่างคนต่างช่วยกันสอดส่องดูแล

6. ถ้าเช่นนั้นจะถูกหรือไม่หากจะกล่าวว่าวิธีการป้องกันอาชญากรรมของอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา มีประสิทธิภาพมาก

- เราต้องทำความเข้าใจก่อนว่าอาชญากรรมบางอย่างนั้นเราไม่สามารถป้องกัน เช่น สามีฆ่าภรรยา หรือลูกจ้างลักทรัพย์นายจ้าง เราจะเข้าไปป้องกันได้อย่างไร กว่าจะรู้ก็เกิดเหตุเสียแล้ว แต่โดยพื้นฐานของชุมชนที่นี้อยู่กันอย่างครอบครัว ช่วยกันสอดส่องดูแล จึงทำให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม จึงได้ผล

7. พื้นที่อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา มีความใหญ่ด้วยขนาดของพื้นที่ ด้วยกำลังของตำรวจในพื้นที่ที่มีไม่มาก ท่านดูแลประชาชนอย่างไรให้ทั่วถึง

- การบริหารงานในส่วนนี้เป็นเรื่องท้าทาย เพราะด้วยขนาดพื้นที่กว้างขวางมาก แต่กำลังบุคลากรของเรามีจำกัด ทางตำรวจจึงใช้ระบบโซนนิ่ง แบ่งความรับผิดชอบโดยให้อำนาจ รับผิดชอบแก่หัวหน้าชุดประจำจุด ตามสถานีย่อยต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาได้โดยไม่ต้องรวมศูนย์อยู่ที่สถานีตำรวจ หลัก หลังจัดโซนนิ่งแล้ว พอเกิดเหตุอาชญากรรม ตำรวจก็เข้าไปได้รวดเร็วยิ่งกว่าเดิม ประชาชนเขาเข้าใจว่าเรามีสถานีย่อยตามจุดโซนนิ่ง เขาก็เข้าไปหาเจ้าหน้าที่ตำรวจของเราในจุดนั้น ก็ไม่จำเป็นต้องมาที่สถานีหลัก

สรุปข้อมูลการสัมภาษณ์

วันที่เก็บข้อมูล : วันที่ 15 ธันวาคม 2559

ผู้ให้สัมภาษณ์ : นาย ศรธรรม คีตรอบ (ผู้จัดการทั่วไปตัวแทนภาคเอกชน และ กต .ดร. สถาบันตำรวจภูธร
อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา)

1. ท่านคิดว่าเพราะเหตุใดสถิติคืออาชญากรรมในอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา จึงมีจำนวนน้อยมาก

- ความเห็นส่วนตัวคิดว่าเป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่ที่นี่เป็นเกษตรกร อยู่กันแบบเครือญาติ
มีความรู้จักกัน ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ก็จะทราบ ทำให้ไม่ค่อยมีคนกล้าสร้างความเดือดร้อน

2. ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ประกอบการภาคเอกชน ด้วยสถิติคืออาชญากรรมที่น้อยมีผลอย่างไรต่อการประกอบ
ธุรกิจบ้าง

- ด้วยความเข้าใจของคนเรา ถ้าที่ไหนมีอาชญากรรมน้อย จะทำให้ธุรกิจดี ที่ไหนมีอาชญากรรมมาก
ที่นั่นจะทำธุรกิจไม่ดี แต่ในความเป็นจริงแล้วมีความเกี่ยวข้องกันในระดับหนึ่ง แต่ไม่ถึงกับเป็นปี จ้าย
ที่เกี่ยวข้องกันเป็นหลัก อย่างเช่นพหยา ถ้าพูดถึงการเกิดอาชญากรรม เป็นที่ทราบที่เกิดขึ้นทุกวัน แต่ทำไม
ภาคเอกชนถึงได้ไปประกอบธุรกิจที่แห่งนั้น อาจเป็นเพราะธุรกิจเอกชนเกิดขึ้นก่อน ความเจริญจึงตามมา
และอาชญากรรมจึงเกิด แต่ถ้าอาชญากรรมมีน้อย เป็นที่แน่ชัด ว่าเป็นพื้นที่สงบ เป็นสังคมน่าอยู่
แต่นำประกอบธุรกิจหรือไม่ นั่น เป็นอีกประเด็นหนึ่ง แต่ถ้าให้พิจารณาว่ามีผลอย่างไรต่อธุรกิจ
สามารถตอบได้ในระดับหนึ่งว่ามีผลดี เพราะธุรกิจภาคการ โรงแรมและท่องเที่ยวต้องอาศัยในประเด็นนี้ด้วย

3. ท่านคิดเห็นอย่างไรกับ การสร้างค่านิยมให้ประชาชนในพื้นที่รู้จักสำนึก ในท้องถิ่น มีผลต่อ
การป้องปรามอาชญากรรม

- ค่านิยมในปัจจุบัน เราก็ยังจะพยายามเข้าเมือง ทั้งท้องถิ่นไป เพราะมุ่งสู่ความเจริญ คาดว่า
การเข้าสู่เมืองที่เจริญจะทำให้ชีวิตของเราเจริญตาม น้อยคนที่จะกลับมาพัฒนาท้องถิ่น แต่ไม่ทราบว่า
ในชุมชนอำเภอโนนสูงก็มีลักษณะคล้ายแบบนั้นมากน้อยเพียงใด แต่จากเท่าที่ทราบ ก็ยังมีคนในพื้นที่
ที่ออกไปเรียนในเมืองใหญ่ หรือเคยไปทำงานในเมืองใหญ่ แล้วกลับมาพัฒนาชุมชน และยังมีคนข้างนอก

ที่ต้องมาทำงานในพื้นที่ เช่น ข้าราชการ ที่เข้ามาในชุมชน แล้วช่วยกันพัฒนา ถ้าทุกฝ่ายช่วยกันสร้างค่านิยมให้รู้รัก สามัคคี ในท้องถิ่นได้ เขาก็จะต้องการดูแลท้องถิ่นของตัวเอง อะไรที่ทำให้ชุมชนปลอดภัยได้ เขาก็จะช่วยกัน

4. หากเกิดอาชญากรรมขึ้นกับภาคธุรกิจเอกชน ท่านคิดว่า จะได้รับการช่วยเหลือดูแลรวดเร็วหรือไม่

- ธุรกิจเอกชนในชุมชนอำเภอโนนสูงมีค่อนข้างน้อย แต่หากเกิดอาชญากรรมกับภาคธุรกิจก็เชื่อว่าจะได้รับการช่วยเหลือดูแลจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ อาสาสมัครต่าง ๆ เพราะทราบว่าทางสถานีตำรวจได้แบ่งพื้นที่การดูแล มีสถานีตำรวจที่แยกออกมาดูแลพื้นที่ที่ไกลจากสถานีตำรวจใหญ่ คิดว่าถ้าตำรวจได้แบ่งเขตดูแลกันเช่นนี้ ก็ช่วยดูแลประชาชนทุกภาคส่วนได้ดีในระดับหนึ่งแน่นอน

- เพราะตนเองก็อยู่ใน กต.ตร. ทำให้ทราบว่ามีการบูรณาการให้ความร่วมมือในการดูแลประชาชนทั้งท้องถิ่น ตำรวจ เอกชน ผู้ประกอบธุรกิจ ตัวแทนฝ่ายปกครอง เมื่อเกิดเหตุขึ้น หรือทำท่าว่าจะเกิดเหตุ ก็จะมีการส่งต่อข่าวสารผ่านแอปพลิเคชันไลน์ ทุกคนก็จะช่วยกันส่งต่อให้คนที่มีความรู้ด้านการดูแลต่อ

5. จากประสบการณ์ของท่านที่ทำงานภาคเอกชน เคยอยู่อาศัยและประกอบการในพื้นที่อื่นมาก่อน ท่านคิดว่ารูปแบบยุติธรรมชุมชนของอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา เป็นอย่างไร

- ยุติธรรมชุมชนของที่นี่ดีมาก เพราะทุกคนให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดี ทั้งตำรวจ ผู้นำชุมชน และฝ่ายเอกชน มีการประชุมร่วมกันบ่อยครั้ง แล้วแต่ละครั้งไม่ใช่แค่ประชุมเป็นพิธีไป แต่เป็นการประชุมจริงๆ มีความจริงจึงต้องการป้องกัน แก้ไข และพัฒนา ให้ชุมชนเจริญขึ้น ในฐานะภาคเอกชนกล่าวได้เลยว่ามีความสุขที่ได้มาเป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในอำเภอโนนสูง

รายนามผู้ร่วมงานโครงการวิจัย

ชื่อ/ตำแหน่ง	การศึกษา	หน้าที่รับผิดชอบ
1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก ดร. ธวิษ สุตสาคร อาจารย์ประจำคณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ	- ประกาศนียบัตรชั้นสูง (ปศส.) รุ่น 11 สถาบันพระปกเกล้า - ปริญญาเอก ปรัชญาคุณภิธานัตติ สาขาธุรกิจระหว่างประเทศ (AIT) - ปริญญาเอก ว่าที่ปรัชญาคุณภิธานัตติ สาขาเศรษฐศาสตร์ (NIDA) - ปริญญาโท เศรษฐศาสตร์มหานัตติ สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ (NIDA) - ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ (KU) - มัธยมศึกษา (ม. 1 – ม. 6) ร.ร. สวนกุหลาบวิทยาลัย	หัวหน้า โครงการวิจัย
2. พันตำรวจโทหญิง ดร. นฤมลภัสสร จักขุเดโชวิชย์ อาจารย์ประจำ คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ	- ปริญญาเอก การจัดการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) - ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - ปริญญาโท บริหารธุรกิจมหานัตติ มหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์ - ปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - ปริญญาตรี พยาบาลศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	นักวิจัย

ชื่อ/ตำแหน่ง	การศึกษา	หน้าที่รับผิดชอบ
3. นางสาวนิรมล ยินดี อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	- ปริญญาโท นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง - ปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต - เนติบัณฑิตไทย (เนติบัณฑิตยสภา) - ปัจจุบันศึกษาต่อระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารกระบวนการยุติธรรม) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	นักวิจัย
4. นางสาววิลาสินี คิดการ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากร	- ปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ - ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	นักวิจัย
5. นายพชร กัณฑ์นิล นักวิเคราะห์นโยบายแผนปฏิบัติการ สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากร	- ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง - ปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร	นักวิจัย